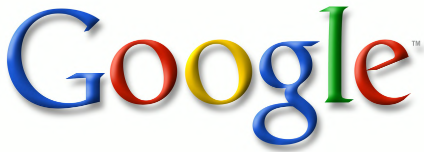
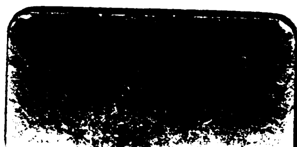

VE
RI
TAS

Andlegir

Sálmar og Kvæði

þess

guðhræðda kennimanns og þjóðskálds

Hallgríms Péturssonar.

Tíunda útgáfa.

Kosta óinnbundnir 48 sk.

Reykjavík 1852.
Prentaðir í prentsmiðju Íslands, hjá
Einari Þórðarsyni.

Inntak
ættar- og æfi-sögu
sáluga prestsins
Hallgríms Péturssonar,
ritað af sáluga stiptprófasti
Mag. Hálfdáni Einarssyni.

Sveinbjørn prestur Þórðarson og Þórdísar Finnbogadóttur, var meðal fyrirtaks-presta í Hólastipti í sinni tíð. Þegar hann var djákn, fékk Jón biskup Vílhjálmsson honum sitt fullkomið umboð í Þingeyarsýslu, sem bréf, þar um gjørt, fimmtudaginn í páskaviku 1431 sýnir. Arið 1463 var hann orðinn Officialis, og sama embætti hafði hann 1483, en deyði 1490, eptir það hann hafði haldið Múlastað í 22 ár. Séra Sveinbjørn átti mørg børn (Annálar segja 50), meðal hverra telst Sigurður (faðir Helgu, er barnamóðir var Jóns

biskups Arasonar) og Hallgrímur, sem fadir var: 1) Séra Þorláks á Stadarbakka, fødur Gudbrands biskups. 2) Séra Einars á Utskálum, hvers synir voru: a) Gudmundur skólameistari á Hólum, sídan prestur á Stadarstad og prófastur í Snæfellsnessýslu og b) séra Bergsveinn á Utskálum. 3) Séra Gamalíels, fødur séra Bjarna, fyrst skólameistara á Hólum, og sídan prests ad Grenjadarstad; séra Gissurar og Þorkells Hólarádsmanns. 4) Þorkells, er fadir var a) séra Odds á Hofi í Vopnafirdi, fødur Bjarna á Bustarfelli, sýslumanns í Múlaþingi og b) Olafs, fødur Olafs skólameistara á Hólum, og sídan prests ad Grímstúngum, hvar hann missti embættid. 5) Séra Gissurar á Stadarbakka, fødur séra Péturs í Vestmannaeyum, hvers synir voru þeir séra Gissur, séra Arngrímur og Gísli, er myrtur var í Eyunum 1692. 6) Gudmundur, er fadir var a) Hallgríms í Grøf á Høfdaströnd, fødur Péturs, fødur séra Hallgríms — og b) Þorbjargar, kvinnu séra Jóns Sveinssonar í Holti í Önundarfirdi, prófasts í Vestur-Isafjardarsýslu og hálfbródur Mag. Brynjólfs biskups í Skálholti. 7) Gudnýar, er var módir séra Þorláks Ivarssonar í Heydølum. Módir séra Hallgríms er nefnd Sólveig, en systkin hans voru a) Páll; hans synir Hallur og Gudmundur, fadir Mad. Gudrúnar á Hraunum í Fljót-

um. b) Gudrídur; af hverri komnir eru prófastarnir séra H. Eldjárnsson á Granjadarstad, séra E. Jónsson á Hrafnagili og margir fleiri.

Pétur Hallgrímsson var sakir ættar tekinn ad Hólum af Gudbrandi biskupi, og var þar hringjari; honùm fylgdi sonur hans Hallgrímur, fæddur 1614 eda þar um bil; hefur hann lært þar ad lesa og skrifa. Sá margfródi lögmadur Páll Vídalín skrifar (in Recensu Scriptorum & Poëtarum Seculi XVI & XVII.), hann hafi nokkurn tíma í skóla verid, og lagt þar fyrsta grundvöll bóklegra mennta. Tjáist, ad Hallgrímur hafi misst skólann, en fyrir einhverra náúnga sinna tilhlutun siglt til Glückstadar, og komizt sídan til Kaupmannahafnar, hvar hann hafi þjónad hjá járnsmidi nokkrum, en ad Mag. Brynjólfur, sídar biskup, hafi feingid hann þadan lausan, annadhvort 1631, þegar hann í annad sinn sigldi hédan, eptir hans 2 ára hérveru, edur — hvad líklegra virdist — ári sídar [1], ádur hann inngékk Conrecto-

[1]) Reisusálm, er hér vid bætist og svo byrjar: „Jeg byrja reisu mín, Jesú! í nafni þín," finn eg í 3 sálmakverum Msc. med þessari fyrirskript: „Reisusálmur Hallgríms Péturssonar, kvedinn í Kaupmannahöfn árid 1632, þá hann vildi reisa þadan til Íslands." Sé nú þetta rétt, hefir hann frá járnsmidnum losazt líklega árid

ratum í Hróarskeldu, og flutt svo mál hans, ad hann var inntekinn í Vorfrúar-skóla í Kaupmannahøfn; tók Hallgrímur þar hvílíkum framførum, ad árid 1636 var hann kominn í svo nefnda meistara Lectsíu. Fyrir gudrækilega umsorgun og ørlæti Kristjáns kongúngs IV., komu 38 persónur til Kaupmannahafuar frá Tyrkjum af fólki því, er hernumid var, og hédan af landi flutt 1627; en þar fólk þetta skildi litid eda ekkert í dønsku, þurfti þad med því væri einhver íslenzkur feinginn, sem styrkti þad í þess kristindómi, var þess vegna Hallgrímur feinginn til ad lesa og tala fyrir því guds ord. Medal þessa útleysta fólks var Gudrídur Símonsdóttir (er søgd gipt hafa verid Eyólfi nokkrum, og haldid ádur til í Stakkagerdi í Vestmannaeyum), til hverrar hann fékk hann ástarþokka, ad vorid 1637, þegar þetta ánauduga fólk skyldi reisa frá Danmørku, yfirgaf Hallgrímur skólann og fór med Gudrídi út hingad; komu þau út í Keflavík, og var Hall-

---

1632; en þar hann hafdi í fødurlandi sínu lært ad lesa og skrifa, samt í Hólaskóla numid nokkud í latínu, svo hefur Mag. Brynjólfi sýnzt Hallgrími gagnvænlegast, ad hann byrjadi aptur med lærdóm sinn, einkum þar hann hefur fundid hjá honum gódar námsgáfur; því þad sýnist fjærri líkindum, ad med øllu ólærdur handverks-dreingar hefdi heldur til mennta en annars handverks settur verid.

grímur þá pálsmadur hjá dönskum um sumarid; en eptir þeirra burtsiglingu hafdi hann hvergi hæli. Gudrídur ól barn í Ytrinjardvík, hjá Grími Bergssyni, en þá taldist svo til, ad madur hennar var daudur, ádur en hún jók vid barninu, svo brotid reiknadist frilluliss. Snérist þá svo fyrir Hallgrími, ad hann vard áhángandi Arna á Ytrahólmi á Akranesi, syni Gísla Þórdarsonar lögmanns, svo hann skaut skjóli yfir hann, þad eptir var sumarsins, og reyndist honum sídan hinn mesti hjálpar madur.

Skömmu eptir þetta mun Hallgrímur hafa gipzt Gudrídi, og sídan í mestu fátækt uppihaldid sér einhversstadar á Sudurnesjum, í koti nokkru, Baulufæti þá kölludu; þess eg séd skrifad, hvar um þó ekkert víst álykta — annadhvert á vegum Arna edur í Hvalsneshverfi, undir skjóli bóndans þar, Þorleifs Jónssonar, til þess hann eptir undirlagi Mag. Brynjólfs biskups — því bágt var um þær mundir ad fá presta til Hvalsnessókna, þar sá rómur hefir álegid, ad Torfi Erlendsson, þá héradsdómari í Gullbríngusýslu, og adrir stórbokkar í Hvalsness sóknum, hefdu ekki látid presta sína ofbátt — kann ske og fyrir áeggjun og tillögur Arna eda Þorleifs, fór til Skálholts og vígdist 1644 til Hvalsness-sókna, var og árid eptir innstefndur í Synodi-réttinn á alþingi, og undirskrifar Protocolinn, eins líka

Hvalsness Visitatiu 1646, bjó hann þá á Hvalsnesi og mun þar búið hafa, svo leingi sem hann var þar prestur, hvað eg meina verið hafa 6 eður 7 ár; því 1650 deyði séra Olafur Bøðvarsson prestur í Saurbæ á Hvalfjarðarstrønd, er þann stað hafði haldið frá 1623, en séra Hallgrími var veittur staðurinn 8. Apr. 1651, af Mattías Søffrínssyni, er umboðsmaðnr var høfuðsmannsins Henriks Bjelkés og tók hann við staðnum í fardøgum sama ár af ekkju séra Olafs, Guðríði Rafnsdóttur; stendur og í Saurbæar-kirkju Visitatiu, gjørðri af Mag. Brynjólfi 1661 þann 9. Sept., að séra Hallgrímur hafi staðinn haldið á 11. ár; en ekkja Oafs mun hafa notið náðarársins, ef ekki eptir konúngsbr. um prestaekkna náðarár af 3. Maí 1650, þá eptir Ordinantiunnar hljóðun, og á henni grunduðu Synodali Mag. Brynjólfs af 1639. Eptir það nú séra Hallgrímur var kominn að Saurbæ, vegnaði honum sæmilega til þess 1662 þ. 15. Ag., þá um nóttina uppbrunnu øll prestakallsins innanbæar hús og mikið af búshlutum; komst allt fólk af, utan aðkomandi førukarl og sagður forn í skapi, Olafur Pálsson, sonarsonur séra Bøðvars Eyólfssonar í Saurbæ. Margir góðir menn urðu þá til að hjálpa séra Hallgrími, svo staðurinn varð uppbyggður sama haust. Fáum árum eptir, nefnilega 1665 eða 1666 varð hann líkþrár, en fór til al-

þingis þetta síðara ár, og urðu margir til að gjöra honum gott; en árið 1667 þreyngdi svo að honum holdsveikin, að hann kaus sér fyrir kapilán séra Torfa Jónsson frá Reykholti og gaf upp við hann hálfan staðinn, en bjó sjálfur á öðrum helmíngi staðarins. Séra Torfi deyði um sumarmál 1668, en eptir hann kom séra Hannes Björnsson, sem áður hafði prestur verið í Ferjubakka þíngum; bjó hann ásamt séra Hallgrími í Saurbæ hið fyrsta árið, en tók við stað og kirkju 1669. Fór fram afhendingin þ. 5. Mai, en var staðfest af biskupi þ. 8. s. m. Með staðnum afhenti séra Hallgrímur jarðirnar: Kattarnes, Staðarhöfða og Ós-partinn, en hélt eptir Ferstiklu, Hrafnabjörgum og Staðartánga. Sama ár flutti séra Hallgrímur sig að Kalastöðum, hvar hann bjó í 2 ár og síðan að Ferstiklu, hvar hann bjó til dauðadags. Nú þó séra Hallgrímur væri orðinn veikur og kominn frá Saurbæ, var hann þó um þessar mundir og leingi fram eptir á fótum og nokkurn veginn ferðafær, því bæði annó 1668 reisti hann til alþingis, og var þá í Synodo, og 1669 er hann einuinn á alþingi og undirskrifar með öðrum 22 stiptisins prestum, auðmjúka bæn þeirra til Mag. Brynjólfs að halda við biskups embættið framvegis. Hin síðustu misseri varð hann kararmaður og nærri blindur, en bar þó sinn þúnga veikleika með þolinmæði og orti í honum marga and-

rika og hjartnæma sálma. Að lyktum, þá hann var sextugur að aldri, endudust hans stríðs dagar fyrir sáluhjálplegan afgáng, sem skeði eptir veturnætur, eður þann 27. Okt. 1674; var hann jarðaður fyrir framan miðjar kirkjudyr í Saurbæ þ. 31. s. m., en nú er sagt leg hans sé að mestu leyti innan kirkju, þar hún síðan hefur verið leingd fram[1]

Séra Hallgrímur var að ytra áliti stór og ei líðlega vaxinn, døkkur á hár og brún, einginn raddmaður, en hversdagslega skemmtinn og glaðsinna; án viðhafnar tilbreytni, liðugur og orðheppinn í

1) Yfir þetta nafnfræga sálmaskáld er árið 1822 lagður að Saurbæ á Hvalfjarðarstrønd, prýðilega úthøggvinn líksteinn af þjóðhaga smiðnum Jakobi Snorrasyni á Húsafelli, úr þeirri ágætu steinategund, hverri ferðasaga þeirra Eggerts og Bjarna lýsir í § 133, að finnist í Húsafellsfjalli. Líksteinsins áhøggna letur er þetta:

Lèt. stein. þenna. landshöfðíngi.
Sárast. saknaður. — hverr. sannri. trú.
Af. alúð. unni. — Ættmenn. rista.
Eptir. sinn. dag. að. auldnum. moldum.
Háleits. sálmaskálds.
HALLGRÍMS. fræga.
Saurbæar. prests. PÉTURSSONAR.

Lifi. beggja. minníng. í. landi. blessuð.
MDCCCXXXI.
M. St.

kvedskap: andríkur og orðhagur prédikari; velskiljandi þýzku, dönsku, látínu og sitt móðurmál.

Börn séra Hallgríms og Guðríðar dóu flestöll úng; eitt þeirra hét Steinunn, sem varð hálfs fjórða árs, hverja sagt er hann hafi mikillega tregað vegna náms og gáfna, er strax létu sig í ljósi hjá henni. Annað Eyólfur, er giptist Þóru, dóttur Guðmundar Narfasonar á Hálsi í Kjós og Guðrúnar elztu Ormsdóttur frá Eyum. Þeirra börn: a) Magnús, þjónaði prentverki í Skálholti, sigldi og giptist utanlands, og b) Guðrún, er giptist Þorleifi syni Jóns nokkurs Indriðasonar. Guðmundur er og talinn sonur séra Hallgríms; mun hafa dáið úngur og ókvæntur, þar ei er getið hans afkomenda. Guðríður var, eptir dauða séra Hallgríms, hjá syni sínum Eyólfi, er bjó á Ferstiklu eptir föður sinn, til þess hann dó 1679, á sínu 42. aldurs ári, en eptir dauða hans fór hún að Saurbæ til séra Hannesar, og deyði þar 1782, ári yngri en hálf níræð, grafin 20. Des., hvar eptir hún sýnist fædd 1598 og gipt vera séra Hallgrími, þá hann skorti vetur á fertugan.

Eptirfylgir með fám orðum að minnast á þau skrif, sem eptir þenna guðsmann, séra Hallgrím, liggja og honum almennilega eignuð eru: Í sund-

urlausri rædu hefur hann samanskrifad: Diarium christianum edur daglega idkun af øllum drottins dagsverkum, med samburdi guds tíu bodorda og minníngu nafnsins Jesú. Lét hann bækling þenna frá sér útgánga 1660. Einnig: Sjø gudrækilegar umþeinkíngar, edur eintal kristins manns vid sjálfan sig hvern dag í vikunni, kvøld og morgna, og hefir hann báda þessa bæklinga dedicerað Eggert Bjørnssyni á Skardi á Skardsstrønd, sýslumanni i Bardastrandarsýslu. og eru þeir nokkrum sinnum prentadir. Ut af Diario hefir kvedid sálma sá vel gáfadi kennimann séra Jón Gudmundsson, en Vikuþaunkunum hefir i sálma snúid séra Eirikur Hallsson i Høfda. Hjá mér eru Vikubænir séra Hallgrími eignadar, er vel mættu fylgja þessum bæklingum, ef menn fyrir víst vissu þær væru verk séra Hallgríms og óafbakadar. Þessi guds madur hefur einnig commenterað yfir nokkrar visur úr nokkrum Fornsøgum, einkum søgu Olafs konúngs Tryggvasonar, en þó einhverjum þyki þad hans verk ei hid fullkomnasta, þá er adgætandi, auk þess vér erum allir menn og vorum ófullkomlegleika fylgir jafnan einhver annmarki, ad vera má séra Hallgrímur hafi ei gefid sér stundir, eda ei haft þar til ad halda áfram med sama vandaverk, og skilj-

ast svo vid þad, ad grandskygnustu menn gætu eingin missmidi á séd[1].

Í bundinni rædu hefir séra Hallgrímur miklu fleira gjört, og sérhvad af því med þeirri snilld og ágæti útfært, ad hann fyrir laungu forþénad hefir eitt hid ypparsta sæti medal þessa lands höfudskálda; þar hann med fögrum og hagkvæmum ordum í lidugasta kvedskap, án fordildar og afkárasnids, framsetur sína velgrundudu þánka um hvílíkt efni, sem optast snertir hjartnæmustu atridi vorrar trúar, kristilegt framferdi manna og framfarir þeirra í andlegum efnum. Eitt hid ypparsta og uppbyggilegasta verk, sem í ljódum hefir samid verid og í þessu landi útgeingid, eru hans fimmtíu sálmar út af pínu og dauda drottins vors Jesú Krists, med textans útskíríngu. Og — svo sem þeir höndla um hid huggunarríkasta efni og innibinda í sér merg og kjarna vors kristindóms, svo hefir hann mest ástundad ad vanda þá, og víst nokkurra ára tíma til þess brúkad — sumir segja 10 og

1) Páll lögmadur Vídalín, vel tilfallinn dómari í greindu efni, skrifar þannig hér um l. c.: Commentarium etiam reliquit in nonnulla veterum Poëmata, quæ Historiæ Olai Tryggonis f. inserta sunt, in quo laudabilem etiam operam præstitisse videtur, pleraque enim feliciter eruit, haud scio an omnia, glaciem certe fregit maximæ difficultatis, stravitque ad cetera viam, & dolendum, quod tam pauca idgenus poëmata tractaverit.

vænast hér til vitnisburdar séra Hannesar Bjørnssonar, hverjum hér um mátti nokkurn veginn kunnugt vera, adrir færra. — Þetta sitt ágæta verk fullkomnadi hann 1660, sem sýnir formáli og Approbatio séra Jóns Jónssonar á Melum, dagsett 7. Marz sama ár. Þad sýnir og Dedicatio til Kristínar Jónsdóttur í Einarsnesi og Helgu Arnadóttur í Hítardal, dagsett 5. Mai nefnt ár; mér þykir likleg sú tilgáta, ad hann hafi ei leingi látid undandragast ad sýna sálmana sínum velgjørdamanni Mag. Brynjólfi biskupi, heldur jafnvel fyrstum manna, og undir eins offererad þá dóttur hans, eins og hann í Marz á s. á. gaf þá og tilsendi Ragnhildi Árnadóttur í Kaldadarnesi, hvert Autographum prófasturinn séra Vigfús í Hítardal skrifar sig í hendum haft hafa med formála Jóns prófasts. Sú 1. Editio þessara sálma útkom á Hólum í Hjaltadal 1666, hvorki góð né fullkomin, þar medal annars vontudu 2 vers í þann 15. sálm og hid 3. í þann 8. Sú bezta Editio meinast hin 4. í Skálholti 1690. Þessir sálmar hafa ad visu (til 1773) 15 sinnum prentadir verid[1] og þad med citatis biblicis 1704, og hefir Editor, Mag. Bjørn biskup Þorleifsson viljad lagfæra þá í tveim stødum (nefnil. þad 18. vers þess 14. sálms og hid 12. vers í

[1]) Þessara sálma 27. útgáfa var prentud sídast Reykjavík 1851.

þeim 16. sálmi), og þó Mag. Björn biskup hafi gjört þessa umbreytingu í beztu meiningu, þá lagdist það ei svo út fyrir honum, og hefir henni því ei fylgt verið í enum síðari Editionibus. Miklu framar hafa nokkrir merkilegir menn annaðhvort reynt til að snúa þeim í framandi túngumál, eða með prédikunum út af þeim viljað þeirra inntak ljósara gjöra fyrir almúga; hver fyrirtekt að vísu lofleg er, þó sálmarnir sjálfir fram setji skiljanlega, þó í færri orðum, þjóðskáldsins þánka. Á látinsk vers hafa gjört tilraun að snúa nokkrum þessum sálmum Mag. Jón biskup Vídalín, eitt hið bezta látinuskáld hér á landi verið hefir, bróðir hans Þórður og Jón Þorkelsson, nokkur ár rector í Skálholts skóla [1]. Guðmundur, sonur frá Guðmundar Jóns (lærða) sonar, gáfumaður og skáld-sæmilegt — er þénti leingi hjá hennar majestæti Sophíu Amalíu og varð fógeti hennar í Lágalandi (Laaland), allt til hennar dauða 1685, en

[1]) Árið 1778 út kom í Kaupmannahøfn látinsk útlegging þessara Passíusálma, undir sömu løgum, sem þinna frumkveðnu, gjörð af Kolbeini presti Þorsteinssyni til Miðdals í Árnessýslu, að øllu leyti á kostnað, eins og sú útgáfa øll, þáveranda amtmanns, síðan stiptamtmanns Ólafs Stephánssonar, sem varð gefins útbýtt hér og erlendis víða. M. St.

Hjørleifur prófastur Þórðarson, síðast prest-

bjó þar eptir í Péttmerski stutta stund, síðan í Glückstað, og lifði víst til ársins 1688 — byrjaði að útleggja þessa passíusálma á þýzku, en hvort hann hefir tilendzt að fullkomna það áform sitt, er mér að vísu óljóst. Ut af Passíusálmum þessum hafa samantekið 49 húslestra þeir æruverðugu gáfumenn: Séra Guðmundur Isleifsson, prófastur í Barðastrandarsýslu og seinast prestur á Ingjaldshóli; frá Jón Sigmundsson, hvers áður er getið; frá Vigfús Jónsson á Stað, er deyði 1761; frá Jón Jónsson, síðast prestur til Staðarhóls og Hvolsafnaða, hvers verk þrykt er á Hólum í Hjaltadal 1766 [1]. Það er og merkilegt, að þessir Passíusálmar eru ei einasta — eg hefði nær því sagt — í hverju húsi hér á landi iðkaðir, heldur og hefir þeirra verðugu hrósi á lopt haldið meðal framandi þjóða sá nafnfrægi Historiographus Regius Þormóður Torfason in Serie R. & D. D. L. I. Cap. II., er þó sonur var Torfa sýslumanns Erlendssonar, mótstöðumanns

---

ur. til Valþjófsstaðar í Norðurmúlasýslu, hefir snúið sálmum þessum á látínst hexametrisk vers, prentuð í Kaupmannahöfn.

[1]) Vigfús prófastur Erlendsson, síðast prestur að Setbergi í Eyrarsveit, hefir samantekið 50 húslestra út af þessum Passíusálmum, nefnda Píslarþánkar, prentaða á Hólum 1773 og 1779.

fra Hallgríms, og kapteinn Magnús Arason hafdi þá gjarnan á sér, og fundust þeir á honum daudum, þegar hann drukknadi vid Hrappsey á Breidafirdi 19. Jan. 1728, og — hvad meira er — ad Magnús virti svo minningu fra Hallgríms, ad hann ásetti sér ad innkaupa Líksteín yfir hann, med látinskri Inscription[1] og setja fyrir nedan hana þau 5 sídustu vers þess 25. sálms, snørud af honum á látinsk ljódmæli. Hér ad auki hefir Sra. Hallgrímur ort 1656 sálma út af fyrri Samúelis - bók og af þeirri sídari til Abners dauda, eda til þess 3. vers í þeim 2. sálmi, hvert verk þeir mjøg velgáfudu menn: Sigurdur Gíslason og séra Jón Eyólfsson eldri á Gilsbakka færdu vel til enda. Þeir eru prent-

[1]) Þessi Inscription hljódar þannig, eptir því sem mér hana meddeildi í Kaupmannah. 1754 Stud. Antiqv. J. Olafsson.

D. T. O. M. S.

Monumentum. Viri. in. perennem. patriæ. suæ. I s l a n d i æ. gloriam. nati in. perenne. ecclesiæ. Christi. quæ. vivit. in. I s l a n d i a. aut. victura. est. emolumentum. Sacerdotio. functi. &. eodem. suo. Sacerdotio. sancte. defuncti. Dni. HALLGRIMI PETRI. F. Ecclesiarum. primo. H v a l s n e s e n s i s. &. hinc. S a u r b æ e n s i s. in. H v a l f j a r d a r s t r ö n d. pastoris. dum. vixit. vigilantissimi. atque. eo. ipso. officio. summo. cum. honore. mortui. posuit

M. Arason.

adir (á Hólum) 1747. Líka svo hefir séra Hallgrímur kvedid sálma út af Historíu Jónasar spámanns og kvædi af Bíleam, hvorttveggja prentad med Vísnabókinni 1748. Af Rímnaflokkum eptir séra Hallgrím eru: 1.) af Lyklapétri og Magelóna. 2.) af Flóres og Leó (þar Bjarni Jónsson, skáldi, hætti vid i hinni 16. rímu, þar svo byrjar: „Hleidólfs bát eg hrindi á mar, heldur en leingur standi"). 3) af Krókarefi. Auk þess, sem nú er upp talid, hefir hann marga sálma, kvædi og gamanvísur eptir sig látid, sem ad nokkru leyti finnast i þessu verki og ad nokkru leyti liggur enn þá hjá mér og ødrum, sem vissra orsaka vegna ekki ad þessu sinni þrykkjast kann.

Hvad þessari útgáfu vidvíkur, þá er hún á viðlíkan hátt løgud, sem hin sídasta af 1770, nema hvad undanfellt hefi þær stuttu bænar andvarpanir, sem þar finnast á bls. 173—179, þar ei einasta er til vonar, ad þær þrykkist hid fyrsta ásamt þaunkum (svo køllud um) Auctoris, heldur og sýnast, nær Finales consonantiæ frá takast, líkar jafnt sundurlausri, sem bundinni rædu; líka og þar fyrir ad rúm feingist fyrir vidbætirnum, er inniheldur nærri allt hingad til óþrykkt, en séra Hallgrími eignad ei af færri en 3 Exemplaribus, af hverjum ekkert sýnist þess annars Apographum. Ad innsetja allar variantes lecti-

ones hefi eg opt heinkt, en sleppi þvi um sinn, þar það er gagnslitið, en gjörir undir eins kverið stærra og dýrara. Sálminn: Leið þú mig guð, og lát mig ei, hefi eg fundið í 2. Exemplaribus einasta með 3 versum, en af hinum, samt 2 enn óþryktum versum, samanstendur annar sálmur séra Hallgrími eignaður. Í Aldarháttar versi 9. er nú undan fellt: næm, eptir Exemplaribus þeirra sælu guðs manna: föður míns, einu séra Eyólfs á Völlum og séra Guðmundar Erlendssonar í Felli, þar þetta orðkorn sýnist úti mega látast í tilliti til meiningar og bragarháttar. Í Flærðarsennu (svo kallaðri) v. 2. sýnist heldur eiga í tilliti til meiningarinnar vera: kreppir inn, heldur en að, eptir sál. Becks sýslumanns Exemplari. Úr sálminum: Sælar þær sálir eru, hefi eg burttekið 3 vers, eptir tilvísun Exempls. séra Hallgrími tilheyrandi, og sett þau bak við nefndan sálm, því þau eru undir öðru lagi en hann. Sálmurinn: „Hjartað kátt, höfum þó gángi stirt" mun vissulega vera séra Jóns píslarvotts, eins og hinn: „Jesú frelsari og friðarherra" Sigurðar Pálssonar; ekki heldur munu Samstæðurnar: „Hirt mig ei í heiptarbræði", né versin: „Eitt má óvalt heita" etc. fyrir víst eignandi séra Hallgrími; verður þetta því undan fellt í þessari Útgáfu, í hverri finnst eitt og annað smávegis lagfært, eptir

þeim Exemplaribus feingid heff, sídan penultima Editio útgekk, og gódir menn hafa mér tilvísad, medal hverra helztu er prófasturinn séra Vigfús Jónsson í Hítardal, hverjum eg, eptir skyldu, aflegg hér med mitt opinbert þakklæti, eins og hinum ødrum, þó um sinn ei séu á nafn nefndir.

1. Punda guds vel fékk vandad,
Vitur í sálma-ritum,
Medferd Hallgrímur hirdir
Herrans sauda ótraudur,
Son Péturs, sem ábata
Sizt rýrdi Kristi dýrdar,
Olatur, í dúk sveita
Ei fól gjøf himna jøfurs.
2. Bordløgd heldur hugdi,
Hún minna skyld' ei vinna
Ard um Isa-jørdu,
En nád hafdi þáda.
Því er sál hins sæla
Sezt í føgnud beztan;
En vér eptir finnum
Agætst merkin verka.
3. Eitt sinn, opt þó mætti
Ádur líta fjølnýtu
Stef hins ljóda ljúfa,
Løgud ment vera prentud,
Biskup Gísli þann geisla
Gudfrædis ekki mædist

Landi láta tendrast;
Letrad fátt vard betra.
4. Hér er hugvits rýrum
Hægt tilbent ad mentast;
Hér er hug óvørum
Hermt frá andar grandi;
Hér er hugar-sárum
Huggan trú vel búin;
Hér er hugar-skærum
Heitid dýrdar veiting.
5. Ættmanns bródra háttum
Hródur vert er bjódist;
Fár hefir fegur skrifad
Fordum ljód vorrar þjódar;
Nokkrir nærri hrukku,
Nýtur ber af itum,
Mangi máske leingi
Megi jafnast vid Nafna.
6. Breidid mót eyrun bædi,
Blídur Íslands lýdur!
Breidid ad hendur bádar!
Býdur gud sitt ord tídum;
Breidid út hjørtun hradir,
Hlýdid sálma smidum!

Breidid varir vidur,
Vída saunginn prýdid!
5. Lýsi oss þad ljósið,
Ljós máttum bezt kjósa;
Kjósum veg, sem vísar,
Vís er oss þá prísinn,
Prís í himna húsi,
Hús þad rækjum fúsir;
Fúsa loks ad leysast,
Leysi gud frá hneisu!

Encausto formas veteres pinxere tabellis.
Nostras hic vates carmine conspicitur.
Ipse suae pictor mentis (nil ora moramur).
Vivus erat scriptis entheus ille senex.

Ita posuit ipsius
ex sorore pronepos & cognominis
H. Eldjarni F.

EPITAPHIUM.

1. Hér liggur skáld, er skyldug
Skáld stæra forpris skæran,
Skáldmæli' um Krist, þá kvaldist,
Kærust vann skáld þad næra.
Ei skáldum Isa-foldar

Eru skáldin svo færa,
Sem skáldi því gladir gjalda,
Grær skálds hrós frábærast.
2. Eitt ljós Snælands ætta,
Ættmanns voru hættir,
Hætt þá særdu sóttir,
Sótt vann trúar þróttur.
Þróttjæll dó í drottni
drottins píslarvottur;
Vott þess firdar frétta,
Frétt med sannleiks réttri.
3. Lifir skáld lopti ofar,
Lifir skálds önd dygd þrifin,
Lifir skálds nafn í lofi,
Lifir skálds gröf hrós yfir.
Lifi skálds minning ljúfa!
Lifi skálds stærsti-bikur!
Lifi skálds ljóda-gjafir!
Lifi skálds merkis skrifin!

Fyrsti parturinn

innihaldandi

nokkra sálma og kvædi

út af heilagri ritníngu.

Sálmur um sköpun veraldar.

Af 1. Mós. b. 1. kap.

Lag: Ovinnanleg borg er vor gud.

I upphafi fyrir sitt eilíft ord, almáttugur gud skapti himin og líka hér med jörd, af hreinum guddóms krapti, fagurt ljós, firmament, flód og þurrlendid hent, grös, jurtir, grænkud tré, gaf þeim og frjóvseme, med ilm og aldin safti.

2. Sól, túngl og stjörnur setti hann, sjálfur á festíng skæra, líka svo fuglinn léttfærann, um loptin kann sig hræra; í flódi fiska-kyn, fénad og dýrin hin, skepnur skrídandi um fold, skapti seinast af mold, mann og hans kvinnu kæra.

3. Himininn klár og hýr þá var, hrein-
an gefandi ljóma, jörðin án mæðu ávöxt
bar, með alls kyns aldin-blóma, skepnurn-
ar allar eins, ei kenndu nokkurs meins, mað-
urinn hafði um heim, herradóm yfir þeim,
í sælu, réttlæti og sóma.

4. Svo er nú drottins orðið eitt, sem
öllu við makt heldur, án þess að gjört er
ekki neitt, almætti hans því veldur; það orð-
ið eilíft er, allt gott færir með sér, hver,
sér þar heldur við, hreppir eilífan frið, gleðst
þar af hugur helldur.

5. Jesús er eilíft orðið það, einka lausn-
arinn góði, fyrir hvern allt að er skapað,
afsviptir sorgar móði; hann öllu heldur við,
hann sannan gefur frið, hann slítur hrygð-
ar bönd, hann bætir meinin vönd; fögnum
þeim friðar sjóði.

6. Jesús er gleði eilíf ein, öllum þeim
á hann treysta, hann er sú bezta bótin hrein,
bönd synda kann afleysta; vor bótin bezt
til sanns, bæn heyrir syndugs manns, hann
bætir böl og þrá, burtsviptir hryggðum frá,
gefandi náðar neista.

7. Ó! hvað opt verð eg orðlaus hér, eymdir mínar því valda; líknar orð, Jesú, legg þú mér, lát mig ei synda gjalda; gleð þú mitt sorgfullt sinn, sætasti Jesú minn. Láttu mig þjóna þér, með þýðri lofgjörð hér, nú og um aldir alda.

Inntak úr historíu af Balaam.

4. Mós. b. 23. og 24. kap.

Með lag, sem Súsönnu kvæði.

Þá Israels lýður, einka friður af Egyptó, út réð gánga, eyðimörk lánga yfirdró, á Móabs völlum þreyttur þó, þá um síðir landtjöldum sló.

2. Móabita og Medíanita mönnum þá stýrði karskur, kænn og vaskur kóngur sá, Balak hét, sem birta má, bægja vill þeim landinu frá.

3. Ei sér treysti hann með hreysti að halda strið, ángri mæddist, af því hræddist Israels lýð; við sína menn hann sagði' um hríð: senn mun búin ófriðar tíð.

4. Israels múgur mannvals drjúgur Maabs láð, allt mun eyða, auðæfum sneiða og

auka' oss háð, eins og fé, sem ei er gáð, upp vill ræta jurtir og sáð.

5. Um þann tíð hjá Arams lýð var einn sá mann, bókin efnir beint og nefnir Balaam hann, spádóms- mennt og konstir kann, kóngurinn vill, að fundinn sé hann.

6. Síðan beiddi og svo tilreiddi sendimenn, að Balaam fyndi og fljótt með skyndi í fjærlægð senn, honum segið orð mín enn: ómakslaunin geld eg þér tvenn.

7. Af Egyptalandi fólk flýandi flokkum tveim, ógna lið með sorga síð mig sækir heim, bið eg þú komir að bölva þeim, bæði færðu virðing' og seim.

8. Móabs æðstir herrar hæstir hlýddu gram, stórar háfur, gersemis gáfur greiða nam, bráðlega hittu Balaam, báru síðan erindin fram.

9. Balaam þýður beiddi blíður: bíðið hér; á morgun svarið, fyr en farið, fáið þér, þegar vís eg orðinn er alls, sem drottinn kunngjörir mér.

10. Þessa nóttu þegar í óttu um þennan hag guð spyr hratt, það segi' eg satt,

með svoddan slag: hvaða menn með hefnd-ar plag, hingað komu til þín í dag?

11. Balaam sagði, senn að bragði: sendi mér Balak menn, og biður mig enn að bjarga sér, af Egyptalandi ógna her, inn-fallinn í ríkið hans er.

12. Það eg fregna, hann þykist ei megna þeim á mót, svá vill mig að frelsa sig og fremja blót, svo bölvan yfir þá falli fljót, og fólkið hreppi afdrifin ljót.

13. Hér um skýrir hann, sem stýrir hauðri og heim: þó þér bjóði buðlúng rjóði brendan seim, lát þá sjálfa hverfa heim, hvergi skaltu fara með þeim.

14. Við Móabs menn að morgni senn hann mælti í stað, yður búið, burtu snúið Balaam kvað, gjöri eg ei það sem buðl-úng bað, bannað hefir drottinn mér það.

15. Þessir gánga leið svo lánga, að ljóð-in tjá, Balaams svörum, sínum förum sögðu frá. Kynlega við það Balak brá, bjó til aðra sendimenn þá.

16. Öðlíng kyrri eins og fyrri uppásló, af sínum vinum, vildari hinum valdi þó.

Til Balaams seggja dróttin dró, dýrar gáfur kóngurinn bjó.

17. Spámann fundu fróðir í lundu, og fluttu þar, erindin sín með orðin fín, sem ásett var, skira gull og gersemar; gaf þeim aptur Balaam svar:

18. Þeim yður sendi af sinni hendi segið þér: þó húsin full með glóandi gull hann gæfi mér, mun eg ei gjøra hið minnsta hér, meir en drottins befalning er.

19. Sømu nótt þá seggja drótt í svefni var, Balaam beiddi, guð honum greiddi gløggt andsvar, til Móabs lands þú með þeim far, minnstu, hvað eg skipa þér þar.

20. Ösnu býr og bráðlega snýr með brøgnum þá. Eingill hreinn af himni einn, sem hér skal tjá, miðri leið þeim mætti á, mátti hann ekki Balaam sjá.

21. Ásnan hneigir út af vegi, er eingil sér: Balaam hrøggdist hart og styggdist, hún var þver. Himnabúinn friður fer fram á leið, þar girðing ein er.

22. Sinn var garður hár og harður á hverja hlið. Eingill merkur stór og sterkur

stód í mid; fóturinn kreistist vegginn vid, vard ad gánga þanninn á snid.

23. Enn fór leingra' á einstig þreyngra eingill skær; asnan veginn eingvanmeginn arkad fær. Balaam hana bistur slær, á bædi knén því fellur hún nær.

24. Ósnu munni einn er kunni upplauk þá, himins og láda hæstur dáda herrann sá; fékk hún mál og fljótt nam tjá: fyrir hvad gjørdir þú mig ad slá?

25. Balaam rjódur, reidi módur, rétt svo tér: ertu slegin, af því veginn ekki fer; hefdi eg spjót í hendi mér, hefna skyldi daud-inn á þér.

26. Eg þín asna, lima lasna, lúin og þreytt, frá barndóm þínum bar þig á minn baki greitt, hvenær gjørdi eg eins þér eitt? Aldrei fyrri, sagdi hann, neitt.

27. Um þá stundu opnast mundu hans augun þá, af drottins rádi, rétt svo tjádi ritníng frá, blessadan eingil Balaam sá, med brugdnu sverdi veginum hjá.

28. Mjøg sig hneigdi mjúkt og beygdi madurinn brátt. Eingill traustur, tryggur,

hraustur taladi hátt: hvar fyrir slóstu þrisvar þrátt, þína ösnu af reidinnar mátt?

29. Ef hún eigi viki úr vegi, ad vísu hér, henni hægt eg hefdi vægt, en hefnt á þér, vegur þinn ei þókknast mér. Þar á móti Balaam tér:

30. Eg ei þekkti, og þad mig blekkti, ad þú varst nær, vik eg frá, ef væri sá þinn vilji kær. Aptur svarar eingill skær: ordlof þú til reisunnar fær.

31. Varast skaltu um fram allt, kvad eingill greitt, ad mæla par fyrir þeingil þar, þó þess sé beitt, taladu ekki annad neitt, utan hvad eg skikka þér eitt.

32. Balaam frá eg ferdast þá og finnur fljótt, Móabs gram, sá gledjast nam í gedinu hljótt, bad hann vildi búast skjótt, og bölvun leggja á Ísraels drótt.

33. Á fjalls hædum ei fjærstædum ölturin há, byggdu sjö, og fyrna fé þar fórna á, til var reynt um tíma þrjá; takast ekki bölvanin má.

34. Vid offrid hvert gekk Balaam burt frá brögnum snar, med sama hætti honum

mætti herrann þar, mátti hann ei mæla par, móti því sem tilskikkad var.

35. Balak reiddist beint og beiddist brátt í stad, hvorki þessa hata né blessa hilmir kvad, spámann komst svo ordi ad: ekki leyfir drottinn mér þad.

36. Spádóm blídan furdu fríðan fékk hann tjád, þad er rétt med rökum sett í ritning skrád, kóngi lagdi hann kænsku rád, kom því seinna refsingin bráð.

37. Ferdast heim af fundi þeim, sem frá er téd. Ísrael hart á heidna snart þá herja réd, eyddu fólki en eignast féd, einninn féll þar Balaam med.

Historía af Jónasi spámanni.

Fyrri sálmurinn.

Tón: Nú bid eg, gud, þú nádir mig.

Til Jónas spámanns taladi gud: tak þig strax upp, sem eg þér baud; brádlega ferd þín byrjud sé, í borg þá stóru Niníve, þú skalt færa þeim fregnir þær, fordjörfun strax sé búin nær, hróp þeirra synda heyri eg þrátt, hefnd og refsing þeim kemur brátt.

2. Þar eptir Jónas þeinkti víst, þángað vildi hann ferdast sízt, drottni hugdist að flýa frá, forðast svo mætti skikkun þá, leigði sér far og gjald til gaf, gekk strax á skip og lagði í haf, ætlaði svo í annað land, um herrans boð ei sinnti grand.

3. Sem þeir nú landi sigldu frá, sjórinn tók mjög að ýfast þá, ofur stormvindur í einum svip, yfirdreif bæði menn og skip, farminum hratt þeir hrundu út, hver bað sinn guð með trega og sút. Jónas í lypting lá og svaf, litið sig allt um þetta gaf.

4. Skipherrann um það undrast vann, ofan gekk þá og vakti hann, sagði: hvar fyrir sefur þú? sár lífs-nauð að oss geingur nú, rís upp og þegar þinn guð bið, ef það má ske hann veiti lið, úrrædalausir allir vér, í þessum stormi töpumst hér.

5. Af hjarta báðu og hétu þeir, hættur stormvindur ór því meir, ásamt þeim kom, það einhvers völd, yfir þá leiddi hefndargjöld, hlutfalli varpa hratt í stað, hjá Jónas síðast lenti það. Óttast mjög þegar svoddan sjá, svo við hann allir ræddu þá:

6. Seg oss, hvað helzt þú hefir gjört, frá hverri þjóð þú kominn ert, eða hver til þess eru rök, oss hendir slíkt fyri þína sök? Eg er, kvað hann, ebreskur mann, og svo trúi á drottinn þann, hver himin skapti, heim og sjó, hvers befalning' eg gleymdi þó.

7. Sem hann hið sanna hermdi frá, hræddir úr máta spurðu þá: gjörðu nú sjálfur gjörla á skil, gjöra hvað eigum við þig til? Varpíð mér, sagð' hann, sjóinn í, svo verðið þér úr háska frí; eg veit, að minna vegna hér, vindurinn þessi kominn er.

8. Mótróður þúngan þreyttu þeir, þá vóx stormurinn lángtum meir; grátandi báðu' af geiskum móð: guð reikni oss ei þess manns blóð. Svo var Jónas' í sjóinn sökkt, samstundis veðrið mæddist snöggt. Menn-irnir óttast mjög við það, miskunar sérhver drottinn bað.

9. Drottinn sendi einn hvalfisk hratt, hann kom þángað, sem Jónas datt, uppsvelgði manninn í sinn kvið, ei stóð þar síðan leingi við. Hann bað og grét með beiskri þrá; bænheyrði guð andvörpun þá.

Þrjá daga luktur lá hann þar, líka svo nætur eins margar.

10. Fyrir guðs orð og almátt hans, aptur fiskurinn rann til lands, óskødduðum með øllu þó, upp á þurt landið Jóna spjó. Mikil er, drottinn, miskun þín, minnstu hér einninn líka mín, svo eg frelsaður sýngi þér, sanna lofgjørð, sem skyldugt er.

Síðari sálmurinn.

Tón: Náttúran øll og eðli manns.

Annað sinn drottinn eptir það, aptur við Jónas sagði: í Ninive hann stóra stað, strax skaltu fara' að bragði, orðsending ber, sem birti eg þér, borgarmønnum þar inni; hann ferðast þá, sem fljótast má, festi það boð í minni.

2. Þriggja dagferða staðurinn stór, stendur að Ninive væri, eina dagleið svo út af fór, alvarlega sem bæri, kallandi hratt, eg segi það satt: svo vill drottinn tilhaga, borg yðar há, umturnast á, innan fjørutíu daga.

3. Bráðlega trúðu borgarmenn, boðskap drottins þá feingu, úngir og gamlir allir

senn, iklæddir sekkjum geingu. Kóngurinn þá, er svoddan sá, sinn búning af sér lagdi, í ösku sat og grátid gat, gaf skikkun slíka og sagdi:

4. Ei skulu menn og mállaus dýr, matar né fædis neyta, hver, sem hér innan borgar býr, bidji med idrun heita, afleggid brátt á allan hátt, illsku og synd margfalda, má ske drottinn minnist vor enn, svo megum lífi halda.

5. En sem gud drottinn alla sá, yfirbót Niníve manna, miskunar hrærdist herrann þá, hann elskar trúna sanna, ángra sig lét, þad ádur hét, illsku þeirra ad hefna, veitti þeim grid, gaf líkn og frid, gæzkunnar sinnar vegna.

6. Jónas fékk séd sú fordjörfun, sem fyrirspád hann hafdi, yfir þá koma ekki mun, ógæfan leingi tafdi, honum þad mest, misþókknadest, mælti med hryggu bragdi, eg vissi þad og þar kom ad, sem þánkinn mér ádur sagdi.

7. Þitt sinni, drottinn, þekki eg bert, því vildi' eg undan flýa, mönnunum jafnan mildur ert, sem mót þér syndir drýgja, idrist þeir nú, þeim þyrmir þú, þó látir hefnd

tilsegja, spádóms orð það, fyrst sann ei stað, sýsir mig helzt að deya.

8. Andsvar af drottni aptur fékk: að sinnar reiði gætti. Strax síðan burt úr staðnum gekk, sturlaður með þeim hætti; hreysiskorn þar, því hitinn var, yfir höfði sér hann byggði, og vildi fá með sanni' að sjá, hvað sinn spádómur dygði.

9. Drottinn lét vaxa ljósan lund, lángt sínar greinir breiddi, sá rann þar upp í samri stund, sæt blómstur þó framleiddi. Við þetta gras gladdist Jónas, geðfróa hann sér taldi, þá sólin hrein sárheitt að skein, sig í þess skugga faldi.

10. Guð drottinn lét þá lundinn þann, lítinn orm stinga kunna, uppvisnaði með öllu hann, ofan féll strax til grunna, austanvind greitt, sólskin sárheitt, senda réð herrann mildi. Jónas þreyttest og þjáðist mest, þá sagðist deya vildi.

11. Þykist þú, Jónas, reiðast rétt? ræddi guð, með þeim hætti, þennan lund hafðir þú ei sett, þín hönd hann ekkert bætti, á einni nótt, hann upprann skjótt,

adra þó strax visnadi, mjög þannimn hér úr máta þér, mislíkar svoddan skadi.

12. Skylda eg ekki öllu meir, afvenda reidi minni? tólf sinnum tíu þúsund þeir, þar eru í stadnum inni, sem eingin skil, skynjudu til ad skipta' um vinstri og hægri; nú sjádu hér, næsta er mér, nádin en reidin hægri.

Nokkrar saungvísur
áf þeim sérlegustu
Krists kraptaverkum.

I.) Um brúdkaupid í Kana. Jóh. 2.
Lagid er, sem vid Ekkjuró.

A Galileu ládi, ljóst í Kana stad, med gegnd og gódu rádi, gjördist brúdkaup þad, módir drottins dvaldist þar, Jesús og svo sveinar hans, sjálfur bodinn var.

2. Þá nam drykkur þverra, þetta María sér, hún gekk til vors herra, hógvær þannig tér: Son minn kær, þar vantar vín. Hvad hef eg med þig? Kristur kvad, komin er stund ei min.

3. Vid þénara þýdust sagdi: þad, sem býdur hann, gjørid brátt ad bragdi. Birt' eg atburd þann: steinker sex þar stódu rétt, tóku mælira tvo edur þrjá, til hreinsunar sett.

4. Vølid trúi' eg batni, býdur Jesús enn: farid og fljótt af vatni, fyllid kerin senn. Barmafull þeir bera þau inn; kæmeistaranum færa fyrst, frelsarinn baud um sinn.

5. Vatn ad víni ordid, víst hann smakkar þá, gekk svo beint fyrir bordid, brúdgumann kallar á, hann vissi ekki, hvadan þad var; ødruvísi, en er nú skeð, oss tilhaga bar.

6. Vant er vínid bezta, ad veita allra fyrst, þar til gedið gesta gledst med heidur og lyst; léttara sídan bjóda ber. En þú hefir þad hid góda geymt, og gefid seinast hér.

7. Jesú jardteikn fyrsta, Jóhannes segir þad: hjóna hjartad tvista, hann í þessum stad, gladdi og sýndi sína dýrd. Honum sé bædi heidur og þøkk, af huga' og munni skýrd!

II.) Um konúngsmanninn af Kapernaum.

Jóh. 4.

Tón: Gæzku guds vér prísum.

Kóngsmann frá Kapernaum, kom einn til

Jesú var, þá fyrir dögum fáum, frelsarinn geinginn var, beint inn í Kana-borg; og sagði, son sinn væri, sjúkur og dauða nærri, því bar hann þúnga sorg.

2. Traudlega trúað fáið, talaði Jesús þá, nema þér nokkur sjáið, nýstárleg jarðteikn há. Aptur þá annsar hinn: háskinn er harla bráður, herra, kom þú nú áður, en sálast sonur minn.

3. Huggæði herrann mæddi, hans nauðsyn gjörla sér, við föðurinn frá eg svo ræddi: far þú, son þinn lifer. Maðurinn merkti það; trúði því eina orði, á sig það reiða þorði, gekk svo glaður af stað.

4. Hans þjónar honum mættu, heimleiðis vegi á, húsbóndans hjartað kættu, hugglaðir mæltu þá: sonur þinn lifir ljóst. Hann spyr: nær sorgin sjatnað, og sóttin hefði batnað? Þeir annsa með eingan þjóst:

5. Senn um sjöunda tíma, svo bar það til í gær, köldunnar sárum svíma, sviptist hann öllum nær. Þá fornam faðirinn, í sama münd svoddan skeði, sem Jesús honum téði: sjá, lifir sonur þinn.

6. Hér við hann varð mjøg glaður, og vel í trúnni hress; hver hans heimilis maður, hönum fylgði til þess, krapt herrans kenndu bert. Það Jesú jarðteikn annað, Jóhannes hefir sannað í Galíleu gert.

III) Um þann, sem þriátíu og átta ár lá sjúkur. Jóh. 5.

Með lag, sem Pislar minning.

Heiløg var þá haldin ein, hátíð Gyðinganna, sonur guðs, sem græðir mein, gánga réð sjálfur með, til Jerúsalem, sem er sked, að sið Israels manna.

2. Í borginni var brunnur sá, Betesda að heiti, fordyr voru fimm þar á, fékkst þeim skjót heilsubót, sem mæddu alls kyns meinin ljót, og margir trú' eg þess neyti.

3. Eingill drottins eina tíð, upp réð vatnið hræra, svo hver helzt af sjúkum lýð, sem að bar fyrstan þar, ef sig þvoði, alheill var, eins og barnið skæra.

4. Í fordyrunum, sem frá er greint, fjøldi sjúkra lýða, var og beið svo vissi beint, nær vatnið skært yrði hrært, því lækna vildi lífið sært, af laungum sóttar kvíða.

5. Medal þeirra sjúkdóms - sár, sagt er madur væri, þrjátiu øll og átta ár, aumur neyd þúnga leid, eptir lækning blídri beid; bølid trú' eg hann særi.

6. Þegar Jesús þenna sá, þar ad gløggt nam hyggja, ad leingi hafdi þúnga þrá þolad hann, mæla vann herrann vid þann veika mann: viltu lækning' þyggja?

7. Svara nam hinn sjúki brátt, sárum haldinn kvída: einn vard eg því eptir þrátt, einginn hér bjargar mér, annar jafnan fyrri fer; frekt hlýt eg ad bída.

8. Herrann, þegar heyrdi þad, um hann í brjósti kenndi, gakktu hédan heill í stad. Hinn þess naut, minkar þraut. Þína sæng þú ber á braut; í burtu madurinn vendi.

9. Sem nú Júdar sáu þad, hann sæng á herdar lagdi, honum gáfu þeir høstugt svar: hátid sú, ein er nú, bodordin því brýtur þú? beint hann aptur sagdi:

10. Sá, sem hefir mig heilan gjørt, hédan baud eg færi; sjálfur vid mig sagdi bert: sjádu hér, tak med þér þína sæng, því frjáls þú fer. Þeir frétta, hver hann væri?

11. Madurinn kvadst ei þekkja þann, né þeim þar framar gegna; því herrann burtu víkja vann, þá var hans bætt, meinid hætt, fékk hann þess ei framar gætt, fólks mergdarinnar vegna.

12. Í Musterinu madurinn sá, mætti vorum herra: sóttlaus ertu, sagdi hann þá, syndga ei nú framar þú, ad þig hendi ei ánaud sú, né annad hálfu verra.

IV.) Um storminn og þann óda mann.
Mark. 6.

Tón: Gæzku guds vér prísum.

Sjúfur med lærisveinum, lausnarinn stè á skip, hvirfilvind óvart einum, yfirsló þegar í svip; ókyrdist haudur og haf, undir áföllum lágu, einga mannhjálp því sáu, en herrann sjálfur svaf.

2. Í þeim lífsháska hræddir, hann fóru' ad vekja brátt, af mód og ekka mæddir, mæltu svo allir hátt: hjálpa oss herra kær, lát þig ei litt um varda, ad lægja storminn harda, svo ekki sökkvum vær.

3. Hann vaknar víst og rædir, vid þá

alla senn: hvad er það ydur hrædir, helzt of veiktrúa menn? og settist upp vid það. Þá baud, ad vindurinn þegdi, þjótandi vatn sig legdi; blæ-logn vard strax í stad.

4. Undrast allir vid þetta, er atburd líta hann, hver annan hér um frétta: hvílíkur er þessi mann? strax þá hann' talar til höfudskepnanna, honum hlýda, svo framar vonum, hans einu ordi í vil.

5. Lending í logni feingu, vid landid Gadará, skjótt er frá skipinu geingu, skedi tilburdur sá, adkom þar ódur mann, af illum öndum hrakinn, ólmur, vitstola, nakinn; greinir svo gløggt um hann.

6. Úr járni og böndum bædi, brotizt opt hafdi sá, med grimmd og ógna ædi, svo eingiun ferdast má, um þann almennings stig, dvalizt á døkkvum heidum, í daudra manna leidum, lemjandi sjálfan sig.

7. Fram fyrir Jesú fætur, falla hann gjørdi brátt; andinn mjøg illa lætur, æpandi kallar hátt: hvad hefi eg þó med þig, sanni guds sonurinn kæri, svo; fyrr' en tíminn væri, kæmir ad kvelja mig?

8. Þá sagði græðarinn góði: grein mér þitt heiti þó. Annar mælti af móði: mitt nafn er: Legió. Það hafa hyggnir menn, sex þúsund samanteiknað, sex hundruð þar með reiknað, sextíu' og sex til enn.

9. Djöflar af döprum trega, dæmdir í heljar vist, báðu mjög mikillega, mildastan Jesúm Krist: fyrst þaðan færi út, að hann ræki þá ekki, í undirdjúpanna hlekki, með kaldri kvöl og sút.

10. Frelsarans leyfi feingu, að fara' í svínin þar, sem um þær grundir geingu, girnd sú djöflanna var; þau voru tvö þúsund; öll strax með ógn og kvíða, út í vatnið hlýða, og sukku' á samri stund.

11. Svín-hirðar fullir sorgar, settu á flótta heim, báru þá fregn til borgar, um bagann, sem varð fyrir þeim; hinir, sem hlýddu á, undrast og ótta feingu, almennt úr staðnum geingu, svoddan tilburð að sjá.

12. Hann, sem var áður óður, og einga skynsemd bar, sat nú siðferðis góður, sannheill hjá Jesú þar; landsmenn þá litu hann,

hinir, sem hjá voru staddir, í huga' og sinni gladdir, sögdu þeim allan-sann.

13. Herrann blind-heimskir bádu, burt ad víkja um sinn; sálar gagnsins ei gádu, þeim grambist fjárskadinn; svo villtir voru þeir, hjálpar-von sæla hrepptu, henni viljandi slepptu, en mottu svínin meir.

14. Hann, hver ed læknazt hafdi, hér, sem var ádur téd, lausnarann leyfis krafdi, ad líka færi med; en Jesús sló því af: far heldur heim til þinna, hjálprædid skalt þeim kynna, sem gud þér sjálfur gaf.

V.) Um kraptaverk Krists á braudum milli 5000 manna. Jóh. 6.

Med lag: Einn herra eg bezt ætti.

Yfir um vatnid eina, sem er í Galileá, Jesús med sína sveina, sjálfur ferdadist þá, Tiberias nokkud nærri (nafn þetta stadurinn bar), páskum víst var ei fjærri, ad venju Gydinga þar.

2. Fylgdi þeim múgur manna, mikill á þeirri tíd, gódvild hans sáu sanna, vid sjúkan og auman lýd; upp á fjalls-hædir ein-

ar, endurlausnarinn gekk, líka hans lærisvein-ar, litla stund hvild þar fékk.

3. Upp leit hann ljóst að bragði, lýðs fjölda mikinn sér, við Filippum frá eg sagði: fólkið matlystugt er; til kaups hvar máttu meina, menn fái brauðum náð? Svo vildi sveininn reyna, þó sjálfur vissi nóg ráð.

4. Þá Filippus tók að telja, tvö hundr-uð peninga verð, fram þó menn feingi' að selja, fullnægja mun ei gerð. Andreas á það heyrir, einn bróðir Símonar, vildi ráð veita fleiri, viðstaddur gaf til svar:

5. Ungmenni eitt eg kenndi, Andreas mæla réð, fimm bygg-brauð hefir í hendi, hér og tvo fiska með, hvað skal það þó fyri þessa? Þá talar Jesús hátt: segið, þeir fái sér sessa, saman í riðlum brátt.

6. Herrann réð brauðin blessa, braut og til himins leit, fram báru fæðu þessa, fyri svo marga sveit; allir þeir urðu saddir, eins af fiskunum með, og vel í geðinu gladd-ir, guðs verk svo feingu séð.

7. Leifunum saman safnið, sonur guðs þannig tér, og eingu af þeim hafnið, svo ekk-

ert spillist hér. Er þad ei undur ad heyra, allt þetta svo til bar, afgángs var øllu meira, en efnid í fyrstu var?

8. Tólf karfir fullar feingu (frá eg svo skriptin tér), og þær leifar afgeingu, svo ekkert spilltist hér; fimm þúsund saddi' hin hreina, forsjónin mildigjørn, karlmenn upptalda eina, fyrir utan konur og børn.

9. Um kvøldid lét lærisveina, landinu halda frá, hann var eptir alleina, ástarbæn gjørdi þá. Mótvidri megnt þá þjádi, mjøg dimmt af nóttu þó; Jesús þar gløggt ad gádi, gekk á þeim djúpa sjó.

10. Nær um fjórdu eikt nætur, nálgadist Jesús þá; þeir hafa' á þessu gætur, þóktust forinju sjá, upp kalla ótta mæddir, en Jesús annsar kær: verid allir óhræddir, eg er hér sjálfur nær.

11. Pétur svaradi og sagdi: sértu þad, herra minn, bjód þú eg komi' ad bragdi, beint nú á fundinn þinn. Far þú, kvad frelsarinn mildi; forlét hinn skipid þá, og gekk, sem greidast vildi, gladlega sjónum á.

12. Báran réd brátt ad støkkva, biladi

Pétur traust, hann tók þá senn að sökkva, sagði með hárri raust: hjálpa mér, herrann blíði. Hann Jesús að sér dró, og spyr, því tæpt hann trýði, til skipsins geingu þó.

13. Orð sitt og hús-ráð bæði, blessi oss Jesús hreinn; svo lífs og sálar fæði, seðji þá hvern og einn. Sjá til eg sökkvi eigi, í synda dauðann hér, heldur að hjálpast megi, haltu við trúna mér.

VI.) Um þann, er blindur var fæddur. Jóh. 9.

Lagið: Faðir á himna hæð.

Jesús frá Júda lýð, úr Jerúsalem þá tíð, útgekk sá öll mein græðir, um það Jóhannes ræðir.

2. Sat maður sjónlaus þar, sá blindur fæddur var, hartnærri herrans vegi á helgum sabbats degi.

3. Lærisveinar hann sjá, svo spurðu herrann þá: hvort eigin mun illska hans valda, eða foreldra gjalda?

4. Hvorki (kvað herrann snjallt), hann sín né þeirra galt; guðs verk eiga auglýsast; og á honum að prísast.

5. Verk guds mér vinna ber, víst medan dagurinn er, idju mann einga fremur, yfir þá nóttin kemur.

6. Eg er ljós heimsins hreint, herrann taladi beint, medan umgeingni mína, hjá mønnum læt eg skína.

7. Herrann þá hrækti á jørd, heilnæm var lækning gjørd, saur hrærdi saman ad bragdi, svo vid hans augu lagdi.

8. Hann baud þeim blinda þá, í brunni Silóá, þvo sér skjótlega skyldi, ef skíra sjón ødlast vildi.

9. Hann gekk og gjørdi svo, greitt nam sín augu þvo, heilskyggn kom þá heim aptur; herrans því olli kraptur.

10. Náttúran borin blind, blekkt er af margri synd; minn Jesús mig upplýsi, mér á hjálpar veg vísi.

VII.) Um Lazarum af dauda uppvakinn.

Jóh. 11.

Lagid: Upp á fjallid Jesús vendi.

Jóhannes segir med svoddan hætti: sjúkur madur eitt sinn lá, Lazarus, þad sorgum sætti,

sá var í Bethaníá; systur tvær er inni hann ætti, önnur nefnist Maríá.

2. Hún var það, sem herrans fætur hentuglega smyrja réð, hári sínu svanninn mætur, síðan aptur þurkar með, orði lífsins gaf að gætur, í guðspjallinu svo er téð.

3. Marta einnig önnur heitir, orði drottins hélt sér að, lausnaranum, sem lækning veitir, létu segja þegar í stað: sá þú elskar, sóttin þreytir; svaraði Jesús upp á það:

4. Ekki' er svoddan sóttin eina, send honum til dauða fyrst, heldur að drottins dýrðin hreina, dásamlega auglýsist; öll þau systkin', eg má greina, elskuð voru þó af Krist.

5. Dagana tvo þar dvelja réði, tilsett var það herrans ráð, að vilja guðs sú skikkan skeði, hann skamtar tíma' af sinni náð; fylgdarmönnum frelsarinn téði: förum nú á Gyðinga láð.

6. Postular svara með gegndar gildi, gjörla senn á þessa lund: Gyðinga fólk þig grýta vildi, þá gekkstu þar um eina stund; hvar fyrir girnist meistarinn mildi, meir að koma' á þeirra fund?

7. Tímar eru tólf í degi, taladi spekin guddómlig, birtu njóta madur megi, mun sá gánga réttan stig, hinn, sem ljósid hefir eigi, hrasar opt og meidir sig.

8. Lazarus vor vínur sefur, vekja fer eg aptur hann, þeir segja: batnad honum hefir, hvíld og værd ef finna kann; þenna skilníng þánkinn gefur, þeim um svefn náttúrlegan.

9. Lausnarinn þeim ljóst nam gegna: Lazarus daudur er til sanns, en eg fagna ydar vegna, ad ei var eg þar í byggdum lands, vér skulum þetta framar fregna, förum nú og vitjum hans,

10. Tómas postuli tók ad segja, Tvíburi sá nefndur var, lærisveina hug vill hneigja, hann gaf fyrir alla svar: látum oss fara' og líka deya, ljóst med honum einnig þar.

11. Kom af guddóms krapti högum, Kristur til Bethaniá, Lazarus fyrir fjórum dögum, framlidinn í gröfinni lá, úr borg og nánum byggdarlögum, bar ad marga Gydinga þá.

12. Þessir gættu gódrar skyldu, geingu

í sorgar-húsið inn, geðsvölunar máli mildu, mæltu (svo eg ritað finn), hrelldar systur hugga vildu, harmandi' eptir bróður sinn.

13. Marta heyrði, meistarinn kæri, mildur kæmi um þetta skeið, og í nánd að vísu væri, vildi gánga heim á leið, móti honum frá' eg hún færi, fyrst, en María eptir beið.

14. Angruð Jesú andsvör greiðir: ef þú hefðir verið hér, bróðir minn (því nauðsyn neyðir), nú lifði sá dauður er, en eg veit, hvað um þú beiðir, allt mun drottinn gefa þér.

15. Aptur Jesús annsa náði: upp skal rísa bróðir þinn. Vissulega, vifið tjáði, veit eg af því, herra minn; hann mun verða lífs á láði, þá ljómar efsti dagurinn.

16. Upprisan og einnig lífið, er eg, sagði Jesús þá; efalausir um það blífið, allir, sem mig trúið á, þó fundið hafið helj-ar kífið, hver mér treystir, lifir sá.

17. Sá hér lifir enn með anda, og á mig treystir heimi í, hættulegt má hel ei granda, hann skal verða dauða frí, sviptur öllum sálar vanda, segðu mér, ef trúir því?

18. Trúi eg þú sért, kvad svanninn grætti, sonur guds med helgum sid, og Kristur sá, sem koma ætti, ad kvitta af syndunum mannkynid. Samtal þeirra' ad sinni hætti, svo skildist hún herrann vid.

19. Marta hrindir hördum módi, heimleidis med skyndi ser, vid Maríu gjördi mæla' i hljódi: meistarinn er kominn hér, bidur þin sá grædarinn gódi, og gjörir bodskap eptir þér.

20. Uppstód María' og med skyndi, út gekk frá þeim múga manns, svo hún dýrstan drottinn fyndi, dundi vatnid hvarmaranns; þá var Jesús þýdur i lyndi, þar sem Marta kom til hans.

21. Fólkid sér, ad fljótt úr máta, frá þeim vikur gefni lins, allra þeirra ein var gáta, sem efnid greinir bródrar mins: eflaust út hún gekk ad gráta, hjá grøfinni hans bródur sins.

22. Til herrans kom med hryggdar talid, hjartad mæddi sorgin stinn, ángur i brjósti fann hún falid, féll á kné og rædi um sinn:

hefdir þú hjá oss, drottinn, dvalið, dauð-
ur væri' ei bróðir minn.

23. Þegar hann sá að sorgar-pláta, sárt
um hennar brjóstið lá, fólkið allt í annan
máta, ángrað leit þar standa hjá, sonur
guðs tók sjálfur að gráta, í sínum anda
grambist þá.

24. Sín á milli margur ræddi: má nú
sjá hans elsku-geð, sá sem blindan gjörla
græddi, gat hann ekki við því séð, að dauð-
inn svo yfir einn mann æddi? álmúginn
það mæla réð.

25. Lazárus hvar lagður væri, lausnar-
inn svo spurði að; en þeir svara svo, sem
bæri: sjá þú, herra, þenna stað. Misk-
un trúi' eg hjartað hræri, hryggðist Jesús
enn við það.

26. Til grafarinnar herrann hreini, hér
næst sjálfur gánga vann, hún var byrgð
með stórum steini, strax bauð þeim af taka
þann, svo þeir gjörðu, sem eg greini; sagði
Marta þá við hann:

27. Líkið finn eg fúlna' um síðir, fjóra
daga hér það lá. Orðum þessum herrann

hlýdir, henni aptur gegndi þá: sagdi' eg ekki, ef þú trýdir, ad þú mundir guds dýrd sjá?

28. Til himins leit þá lausnarinn mildi, lofud sé, fadir, gæzkan sú, hvers eg af þér óska vild, um þad mig bænheyrir þú, eg tala svo fólkid trúa skyldi, til þeirra mig sendir nú.

29. Lausnarinn kallar ljósum hljómi: Lazarus, þú kom hér út. Hinn daudi hlýddi drottins rómi, dovrum reyrdur líkbands-hnút; leysid hann: kvad herrann frómi, svo hédan gángi firrtur sút.

30. Júdar margir trúa tóku, táknid slíkt er sáu þeir, ljúfum Jesú lotning jóku, lofs-tír þessi aldrei deyr, Farisearnir svika klóku, sig forhertu æ því meir.

31. Því eg treysti, og þad er mín trúa, þú ert, Jesú, lífid mitt, þá hédan burt frá heim skal snúa, held eg mér vid ordid þitt: sálunni virztu sælu' ad búa, svo hún verdi' af naudum kvitt

Stutt innihald

pínu og dauða

drottins vors Jesú Krists.

Lagið: Hvar mundi vera hjartað mitt.

Mér er af hjarta minnisstætt, miskunarverkið það, Jesús var staddur í hryggðum hætt, harmandi þrisvar bað, Gyðinga lið þó geingi að hrætt, greip hann og batt í stað, sálin hans var af sorgum grætt, sár pínan gekk þar að.

2. Hann hefir dregið, hrakt og hrjáð, harðsvíruð Júða drótt, með lygum, spotti, hróp' og háð, hrækjandi á hann skjótt, var honum hvorki værð né náð, veitt um þá dimmu nótt; allt hann fordæmdi andlegt ráð; ei gekk sú ræðan hljótt.

3. Heiðnum dómara' í hendur fékk herrann, sú grimma þjóð, almúginn fram þar allur gekk, æpti með samfelt hljóð: fær hann á kross og kvala-bekk, komi' yfir oss hans blóð, morðingja lífgjöf meir var þekk, mjög hætt þá kvölin stóð.

4. O, hvað grátlegt aumkunar-vert, eitt

var, sem þar til bar: við harðan stólpann streingdur þvert, stóð vor lausnarinn þar, hæsta guðs sonar holdið bert, húðstrýkt með svipum var, æðar, skinn, hørund og svo skert, óskaddað fannst ei par.

5. Þyrnikórónan svíða-sár, sundur hans ennið sleit, blóðið uppfyllti augun klár og allan sjónar-reit; frelsarinn bæði følur og blár, forsmán hverjum hann leit, last-orð, sløg, spélni, spott og dár, sparaði' ei þræla-sveit.

6. Tré fimmtán fóta lángt var ljóst, lagt á hans herðar hratt, breitt fjøgra álna þúngt með þjóst, það herma bækur satt, uppgefinn var með ørmætt brjóst, undir því þrisvar datt, um síðir fram þá ferðin dróst, á fjallið Golgata bratt.

7. Særður í kulda klæðlaus þó, Kristur sat lánga tíð, á meðan øll til bøðullinn bjó, bana-verkfærin stríð, ørþyrstum munni einn að dró, edik gallblandað níð, oddbrotna nagla øldin sló, í hønd og fót um síð.

8. Krossfestan hæddu høfðingjar, og hver, sem þar gekk hjá, harmkvæli þúng og háð-

úng bar, herrann um tíma þrjá, síðan burt-slitin sálin var, syndlausu holdi frá, hjartad sárbeittur broddur skar, blóð og vatn rann út þá.

9. Lastorð og brigzl framliðinn fékk, falsara sögðu hann, flokkur prestanna fyrir því gekk, fundu landsdómarann, báðu að geymd sé gröfin þekk, gánga svo ella kann, lærisveinarnir fylltir flekk, flytji burt líkamann.

10. Hermenn vopnaða hann lét strax, halda mjög sterkan vörð; þar vakti inn til þriðja dags, þjóðin sú illsku hörð. Drottinn reis upp til dýrðar hags, frá dauðum þegar úr jörð og sannrar guðs dýrðar samfélags. Sé honum þakkargjörð.

11. Gleym ekki þessu, sál mín sæl, svoddan vel merkja skalt, sonurinn fyrir sekan þræl, saklaus leið þetta allt, slíkri hans elsku hrósa, og hæl, af huga' og munni snjallt: sigurvers Kristi syng og mæl, sætt fagnandi ávallt.

12. Ljúfasti Jesú, lof sé þér, sem leiðst þann sára deyð, hvar með þú hefir hjálpað mér, úr hættri kvöl og neyð; lát þú mig

jafnan lifa, sem ber, lásta bønd af mér greid, elsku fadm þinn, þess óska' eg hér, yfir sál' mína breid.

Ut af upprisu historíunni.

Lagid: Gæzkuríkasti grædari minn.

Hjartad fagnar og hugur minn, herrann Jesús er upprisinn, kvøl þó á krossi ætti; árla sunnudags er þad sked, ádur en sólin lýsa réd, af guds dýrdar almætti, þýdur, fridur, eingill kemur kraptinn fremur, klárt eg greini, af grøfinni veltir þeim stóra steini.

2. Jardskjálfti mikill skedi þar, skærasta ljóma eingill bar, vardmenn þá svoddan sáu, ótta miklum yfir þá sló, afl og styrkleika frá þeim dró, líka' sem daudir lágu, þegar, vegar, ljósid skapta, lífsins krapta, loksins feingu, heim í borgina hryggvir geingu.

3. Høfudprestana hittu senn, hermdu øll þessi tídindin, hinir þeim hétu gáfum. Segid, ad lærisveinarner, sóktu líkamann burt med sér, þegar vér þreyttir sváfum; hradir, gladir, gjaldid þyggja, þar ad hyggja,

síðan sögðu, líka sem Júðar þeim ráðin lögðu.

4. Aður en dagurinn upprann klár, útgeingu af staðnum kvinnur þrjár, María Magdalena, móðir Jakobs hins minna var, með þeim líka Salóme þar, þær hugðust Kristi þéna, hryggvar, dyggvar, lausnarans vildu, að ljúfri skyldu, líkið smyrja, hver réð aðra þá hljótt að spyrja:

5. Hver mun burt velta hörðum stein? hindrar sá oss á marga grein; þegar, sem litu þángað, opin stóð gröf, en eingill var, alhvítu klæddur limi þar, hræðsla réð hjartað fánga. Hljóðar, móðar, hryggvar kvinnur, sagði svinnur, syrgið eigi, upprisinn Jesúm eg yður segi.

6. Kvinnurnar glaðar geingu heim, græðarinn Jesús mætti þeim, segjandi: verið sælar; þær féllu síðan fram til sanns, á fætur kystu lausnarans; hann réð hýrlega' að mæla: eg bið, að þið, minum bliðum, bræðrum þýðum, brátt það innið, í Galíleu þér fyrst mig finnið.

7. Magdalena á meðan fer, mjög fljótt

þángað, sem Pétur er, og Jóhannes með honum, sagði: líkamann sælastan, sjá hvergi eg né finna kann, burttekinn væri' hann vonum; báðir, þjáðir, undrast þettá, er það frétta, og án tafar, út þángað geingu öll til grafar.

8. Fyrstur Jóhannes framkom þar, fornam, að gröfin opin var; Pétur þá greitt inngeingur, sáu þar lögð línklæðin mjúk, líka og Jesú sveitadúk, forundrun af því feingu, allskjótt og fljótt, aptur snúa og því trúa öllu' að sönnu, burt muni líkið borið af mönnum.

9. Æpandi María úti stóð, inn í gröfina horfði fljóð, einglum tveim gaf að gætur; varð hún nú hrædd og vidleit þá, vaktarann garðsins hugðist sjá; hann spyr strax: hvað hún grætur? Hún kvað: helzt það, minn herra þýður, hjartans blíður, hér finnst eigi, efni sorgar eg það segi.

10. Hafir þú borið hann burt með þér, bið eg þú, herra, segir mér, svo eg hann þángað sæki. Maðurinn svarar: María; meistari, sagði hún aptur þá, ei leyfði á

sér tæki; öll hryggd og styggd, snýst í gledi, skjótt þad skedi, er Kristum kenndi, heim til postula hana sendi.

11. Hún kom strax og þeim kunngjörde, Kristur af dauda risinn sé, atburdi alla sagdi; hinar konurnar herndu med, þær hefdu líka Jesúm séd, lífs og í ljúfu bragdi. Þetta, rétta, villu héldu, hug sinn hrelldu, herrans sveinar, sjónhverfingar þad sögdu einar.

12. Til Emaus geingu einir tveir, um herrans pínu tala þeir, þad skedi á þessum degi; en svo til bar, sam segi' eg frá, sjálfur Jesús nálgadist þá, þó ad hann þekktu eigi. Hann spyr, hugkyr: hvada hjalid, hryggdar talid hafid, brædur? Kleófas annsar med klökkri rædu:

13. Ertu einn svo ókenndur mann, í Jerúsalem, ad gjörning þann, sem er fyri skömmu skedur, veiztu ekki? En hann spyr ad; honum Kleófas sagdi þad: Jesús, sem oss var medur, hæstur, ædstur af spádóms ordum og gæzku-gjördum fyri gudi og mönnum, á krossi deyddur, þad sjálfir sönnum.

14. En nú í morgun árla víst, áður en fékk af degi lýst, kvinnur frá oss útgeingu, lifanda sögðust líta hann, líklegt það eingum virðast kann, felmt af því allir feingu. Heimska, gleymska, kvað þá báða, kóngur báða, kenndi síðan: að Kristur, svo hefði hlotið að líða.

15. Alla ritníng útleggja réð, opnaði þeirra hugskot með, skriptina gløggt svo skilja. Kauptúnið allir nálgast nú, nær því enduð var leiðin sú, gánga lézt leingra vilja. Beiddu, neyddu, Krist að bíða, kváðu líða á kvøldið næsta, inn með þeim geingur mildin hæsta.

16. Settist til borðs og brauðið þar, blessaði, sem hans síður var, og síðan að þeim rétti. Báðir í senn hann þekktu þá, þeirra sjónum hvarf burtu frá; harmi úr huga létti, hraðir, glaðir, postulum hinum, herrans vinum, hér frá sögðu, eingan trúnað þeir á það lögðu.

17. Á sömu stund það svo til bar, sjálfur Jesús var kominn þar, og mitt í miðið stendur, þeim óskar friðar þessu næst,

þá var dyrunum aptur læst, sjá lét á sínar hendur. En þeir, því meir, urðu fegnir, óttaslegnir og því trúa, grát réði öllum í gleði snúa.

18. Ekki var Tómas þá með þeim, en þegar seinna hann kom heim, þeir sögðu allt hið sanna; aldrei trúi eg, hann annsa réð, utan nagla - förin séð, fái með fingri kanna: liðu, biðu, átta dagar, dýrð svo hagar, drottinn sætur, að luktum dyrum, kom mildur, mætur.

19. Hjá þeim stóð herrann hýr í mið, hér næst Tómas svo ræddi við, og vill hann verði glaður: í nagla - förin lát fingur þinn, fljótt legg mér hönd í síðu inn, vert ekki vantrúaður. Drottinn, guð minn, sagði dyggur, trúartryggur, Tvíburinn fríður, aptur Jesús þá annsar blíður:

20. Sannlega, Tómas, trúðir þú, tilsýnd mín þessu olli nú, og eg enn framar segi: sæll er sá, hver mig sér ei hér, samt þó af hjarta treystir mér, huggun svo hljóta megi. Fleiri, meiri, jarðteikn hrein fyri

sínum sveinum síðar gerði, öll þó að greind hér ekki verði.

21. Við Genezarets vatnið brátt, voru þeir þá að fiskidrátt, enn sig opinberaði: Pétur aðspurður þrisvar þar, því játaði, sem vonlegt var, að hann Jesúm elskaði. Býður, býður, lífsins brauði sína sauði, Símon fæddi; um hans dauða og útför ræddi.

22. Fjörutíu daga drottinn réð, dveljast hér lærisveinum með, eptir upprisu dýra, til himna síðan héðan sté, hjá hönd föðurs almáttugri, situr vor hjálpin hýra. Amen, amen, allar tíðir lofi lýðir lausnarann góða, honum skal jafnan heiðurinn bjóða.

Annar parturinn
innihelður nokkra
guðrækilega og andríka sálma.

Fyrsti flokkur,
sem hefir í sér
tvo nýársálma, kvøld og morgun-lofsaungva
og einn sjóferða sálm.

Nýársálmur, kveðinn 1652.
Lagið: Lausnarinn Jesús lýðinn kunni.

Árið hýra nú hið nýa, náðar góður sendi landi voru guð. Þrautir láti frá oss flýa, fargi sorgum, endi grand og eyði nauð. Alla fylli gleði-gæðum, gæzka' og miskun drottins blíð, í fastri ást og friði' af hæðum, skøðugir stæðum, oss hann blessi ár og síð.

2. Jesú prísað nafn eg nefni, nýtt ár þetta komið heimi vígi' er bezt, styrki verk og stofnuð efni, styðji, græði, auma geymi

mildin mest, barn umskorna, týrum dreyra, dreyfi yfir hjörtun mædd, syndagrand og sárid fleira, sjær ad keyra, virdist dýrd-in gæzku gædd.

3. Nýtt ár þetta gledilegt greiddi, gud á hædum vorum kæra kennidóm', saudi-fædi, lýdinn leidi, ad lifi' í hófi, gjöri' og kæri verkin fróm, hjördin verdi hlýdug rádum, hollum öllum þeirra mest; vari flugs ad fridum dádum, frid, og nádum, út svo ræt-ist vonzkan verst.

4. Yfir-ljúfa-menn á minnist, mildi-valdur drottinn, máttar herra hár, sida-prúdir sannleik kynnist, sýninum þjóni, létti þrátt og brædin sár, öll í stilling lögin lægi, ljúfir, gæfir, fróma vid, lasta sízt þó vegi vægi, hneigi hagi, ad gódir lýdir finni frid.

5. Raunir hjóna mjúkust mýki, miskun serska grædarans lýda fyrr og síd, þolged helgad vaki; víki, výlid, bölid, neydin, kvídi, hverfi stríd; börnin einnig blídur nádi, og blessun vissa láti fá, fadirinn dáda' í fridar rádi, leidi á ládi, med lífi og gæfu stóra' og smá.

úng var, herrann um tíma þrjá, síðan burt-slitin sálin var, syndlausu holdi frá, hjartað sárbeittur broddur skar, blóð og vatn rann út þá.

9. Lastorð og brigzl framliðinn fékk, falsara sögðu hann, flokkur prestanna fyrir því gekk, fundu landsdómarann, báðu að geymd sé gröfin þekk, gánga svo ella kann, lærisveinarnir fylltir flekk, flytji burt líkamann.

10. Hermenn vopnaða hann lét strax, halda mjög sterkan vörð; þar vakti inn til þriðja dags, þjóðin sú illsku hörð. Drottinn reis upp til dýrðar hags, frá dauðum þegar úr jörð og sannrar guðs dýrðar samfélags. Sé honum þakkargjörð.

11. Gleym ekki þessu, sál mín sæl, svoddan vel merkja skalt, sonurinn fyrir sekan þræl, saklaus leið þetta allt, slíkri hans elsku hrósa, og hæl, af huga' og munni snjallt: sigurvers Kristi sýng og mæl, sætt fagnandi ávallt.

12. Ljúfasti Jesú, lof sé þér, sem leiðst þann sára deyð, hvar með þú hefir hjálpað mér, úr hættri kvöl og neyð; lát þú mig

jafnan lifa, sem ber, lásta bønd af mér greid, elsku fadm þinn, þess óska' eg hér, yfir sál' mína breid.

Ut af upprisu historíunni.

Lagid: Gæzkuríkasti grædari minn.

Hjartad fagnar og hugur minn, herrann Jesús er uppri̇sinn, kvøl þó á krossi ætti; árla sunnudags er þad sked, ádur en sólin lýsa réd, af guds dýrdar almætti, þýdur, fridur, eingill kemur kraptinn fremur, klárt eg greini, af grøfinni veltir þeim stóra steini.

2. Jardskjálfti mikill skedi þar, skærasta ljóma eingill bar, vardmenn þá svoddan sáu, ótta miklum yfir þá sló, afl og styrkleika frá þeim dró, líka' sem daudir lágu, þegar, vegar, ljósid skapta, lífsins krapta, loksins feingu, heim í borgina hryggvir geingu.

3. Høfudprestana hittu senn, hermdu øll þessi tídinden, hinir þeim hétu gáfum. Segid, ad lærisveinarner, sóktu líkamann burt med sér, þegar vér þreyttir sváfum; hradir, gladir, gjaldid þyggja, þar ad hyggja,

síðan sögðu, líka sem Júðar þeim ráðin lögðu.

4. Áður en dagurinn upprann klár, útgeingu af staðnum kvinnur þrjár, María Magðalena, móðir Jakobs hins minna var, með þeim líka Salóme þar, þær hugðust Kristi þéna, hryggvar, dyggvar, lausnarans vildu, að ljúfri skyldu, líkið smyrja, hver réð aðra þá hljótt að spyrja:

5. Hver mun burt velta hörðum stein? hindrar sá oss á marga grein; þegar, sem litu þángað, opin stóð gröf, en eingill var, alhvítu klæddur líni þar, hræðsla réð hjartað fánga. Hljóðar, móðar, hryggvar kvinnur, sagði svinnur, syrgið eigi, upprisinn Jesúm eg yður segi.

6. Kvinnurnar glaðar geingu heim, græðarinn Jesús mætti þeim, segjandi: verið sælar; þær féllu síðan fram til sanns, á fætur kysstu lausnarans; hann réð hýrlega' að mæla: eg bið, að þið, mínum blíðum, bræðrum þýðum, brátt það innið, í Galíleu þér fyrst mig finnið.

7. Magðalena á meðan fer, mjög skjótt

þángað, sem Pétur er, og Jóhannes með honum, sagði: líkamann sælastan, sjá hvergi eg né finna kann, burttekinn væri' hann vonum; báðir, þjáðir, undrast þettá, er það frétta, og án tafar, út þángað geingu øll til grafar.

8. Fyrstur Jóhannes framkom þar, fornam, að grøfin opin var; Pétur þá greitt inngeingur, sáu þar løgð línklæðin mjúk, líka og Jesú sveitadúk, forundrun af því feingu, allskjótt og fljótt, aptur snúa og því trúa øllu' að sønnu, burt muni líkið borið af mønnum.

9. Æpandi María úti stóð, inn í grøfina horfði fljóð, einglum tveim gaf að gætur; varð hún nú hrædd og vidleit þá, vaktarann garðsins hugðist sjá; hann spyr strax: hvað hún grætur? Hún kvað: helzt það, minn herra þýður, hjartans blíður, hér finnst eigi, efni sorgar eg það segi.

10. Hafir þú borið hann burt með þér, bið eg þú, herra, segir mér, svo eg hann þángað sæki. Maðurinn svarar: María; meistari, sagði hún aptur þá, ei leyfði á

sér tæki; öll hryggð og styggð, snýst í gleði, skjótt það skeði, er Kristum kenndi, heim til postula hana sendi.

11. Hún kom strax og þeim kunngjörðe, Kristur af dauða risinn sé, atburði alla sagði; hinar konurnar herмdu með, þær hefðu líka Jesúm séð, lifs og í ljúfu bragði. Þetta, rétta, villu héldu, hug sinn hrelldu, herrans sveinar, sjónhverfingar það sögðu einar.

12. Til Emaus geingu einir tveir, um herrans pínu tala þeir, það skeði á þess-um degi; en svo til bar, sam segi' eg frá, sjálfur Jesús nálgaðist þá, þó að hann þekktu eigi. Hann spyr, hugkyr: hvaða hjalið, hryggðar talið hafið, bræður? Kleó-fas annsar með klökkri ræðu:

13. Ertu einn svo ókenndur mann, í Jerúsalem, að gjörning þann, sem er fyri skömmu skeður, veiztu ekki? En hann spyr að; honum Kleófas sagði það: Jesús, sem oss var meður, hæstur, æðstur af spádóms orðum og gæzku-gjörðum fyri guði og mönnum, á krossi deyddur, það sjálfir sönnum.

14. En nú í morgun árla víst, ádur en fékk af degi lýst, kvinnur frá dýs útgeingu, lifanda søgdust líta hann, líklegt þad eingum virdast kann, felmt af því allir feingu. Heimska, gleymska, kvad þá báda, kóngur dáda, kenndi sídan: ad Kristur, svo hefdi hlotid ad lída.

15. Alla ritníng útleggja réd, opnadi þeirra hugskot med, skriptina gløggt svo skilja. Kauptúnid allir nálgast nú, nær því endud var leidin sú, gánga lézt leingra vilja. Beiddu, neyddu, Krist ad bída, kvádu lída á kvøldid næsta, inn med þeim geingur mildin hæsta.

16. Settist til bords og braudid þar, blessadi, sem hans sídur var, og sídan ad þeim rétti. Bádir í senn hann þekktu þá, þeirra sjónum hvarf burtu frá; harmi úr huga létti, hradir, gladir, postulum hinum, herrans vinum, hér frá søgdu, eingan trúnad þeir á þad løgdu.

17. Á sømu stund þad svo til bar, siálfur Jesús var kominn þar, og mitt í midid stendur, þeim óskar fridar þessu næst,

þá var dyrunum aptur læst, sjá lét á sínar hendur. En þeir, því meir, urdu fegnir, óttaslegnir og því trúa, grát rédi öllum í gledi snúa.

18. Ekki var Tómas þá med þeim, en þegar seinna hann kom heim, þeir sögdu allt hid sanna; aldrei trúi eg, hann annsa réd, utan nagla-förin séd, fái med fingri kanna: lidu, bidu, átta dagar, dýrd svo hagar, drottinn sætur, ad luktum dyrum, kom mildur, mætur.

19. Hjá þeim stód herrann hýr í mid, hér næst Tómas svo rædda vid, og vill hann verdi gladur: í nagla-förin lát fingur þinn, fljótt legg mér hönd í sídu inn, vert ekki vantrúadur. Drottinn, gud minn, sagdi dyggur, trúartryggur, Tvíburinn fridur, aptur Jesús þá annsar blídur:

20. Sannlega, Tómas, trúdir þú, tilsýnd mín þessu olli nú, og eg enn framar segi: sæll er sá, hver mig sér ei hér, samt þó af hjarta treystir mér, huggun svo hljóta megi. Fleiri, meiri, jarteikn hrein fyri

sínum sveinum sídar gerdi, øll þó ad greind hér ekki verdi.

21. Vid Genezarets vatnid brátt, voru þeir þá ad fiskidrátt, enn sig opinberadi: Pétur adspurdur þrisvar þar, því játadi, sem vonlegt var, ad hann Jesúm elskadi. Býdur, býdur, lífsins braudi sína saudi, Símon fæddi; um hans dauda og útfør ræddi.

22. Fjørutíu daga drottinn réd, dveljast hér lærisveinum med, eptir upprisu dýra, til himna sídan hédan sté, hjá hønd fødurs almáttugri, situr vor hjálpin hýra. Amen, amen, allar tídir lofi lýdir lausnarann góda, honum skal jafnan heidurinn bjóda.

---

hér, hlotið af þinni náð; blessa virztu minn búskaps hag, byrgðir og matar-faung, blessa útvegi' og vinnulag, svo verði' ei hegðan raung; blessunar æðsti brunnurinn, blessaðu mig í sérhvert sinn, sé eg á ferð um sjó eða jörð, sit, geing eður kyrr stend, hönd þín yfir mér haldi vörð, háska öllum frávend, gef svo með þýðri þakkargjörð, þín náð sé viðurkennd.

6. Í forsjón þína og föðurhönd, fel eg nú, drottinn, hér, líkama minn með lífi' og önd, lán allt og heilsukjör; mitt svo eg akti starf og stétt, stjórnaðu minni lund, hér með einnig mig haldi rétt, á hryggðar og gleðistund. Kristnihald mitt, kærleik' og trú, með krapti þínum, ó Jesú, auka jafnan og efla virzt, upp á það sál mín fróm, dýrðarleg fái fyri þér birzt, þá ferðu að halda dóm; kom, herra Jesú, kom, sem fyrst, klárt gjör allt synda gróm.

7. Dauðans þegar eg nálgast nótt, náðugur vert mér hjá, með bærilegri banasótt, benda virztu mér þá; í faðmi sælum að sofna þín, sæti faðir, eg kýs, óttalaus er þá önd-

mildin mest, barn umskorna, týrum dreyra, dreyfi yfir hjörtun mædd, syndagrand og sárid fleira, fjær ad keyra, virdist dýrd-in gæzku gædd.

3. Nýtt ár þetta gledilegt greiddi, gud á hædum vorum kæra kennidóm', saudi-fædi, lýdinn leidi, ad lifi' í hófi, gjöri' og læri verkin fróm, hjördin verdi hlýdug rádum, hollum öllum þeirra mest; vari flugs ad fridum dádum, frid, og nádum, út svo ræt-ist vonzkan vest.

4. Yfir-ljúfa-menn á minnist, mildi-valdur drottinn, máttar herra hár, sida-prúdir sannleik kynnist, sóminum þjóni, létti þrátt og brædin sár, öll í stilling lögin lægi, ljúfir, gæfir, fróma vid, lasta sízt þó vegi vægi, hneigi hagi, ad gódir lýdir finni frid.

5. Raunir hjóna mjúkust mýki, miskun ferska grædarans lýda fyrr og síd, þolgæd helgad vaki; víki, vélid, bölid, neydin, kvidi, hverfi strid; börnin einnig blídur nádi, og blessun vissa láti fá, fadirinn dáda' í fridar rádi, leidi á ládi, med lifi og gæfu stóra' og smá.

6. Ydur gledi-árid hýra, øllum heill-um gefi vafid Jesús kær; menn og kvinn-ur kláva, skíra, Kristí ást þér ljúfa hafid firr og nær, undir hendi hvílid sælir, heilla fullri drottins hér; eingan ángurs kulid kælir, þann af henni hulinn er.

7. Oss nú blessi græðarinn gódur, og gáfur ljúfar sínar hreinar einnig med, lád-id, lødur gædi gródur, glatt sé lopt, ei píni neinar plágur féd, neytum ætíd lítillátir, lofid gefum drottins nád, í gudi blídum kæt-umst kátir, mætast mát er, hvoll þau allir reyni rád.

8. Kasti vestu kostum lasta, Kristur bezt-ur, hæstur, mestur, fólki frá: víst svo traust-id festum fasta, fyrst og sízt þeim glæsta gesti ætíd á; ást þýdasta brjóst ei bresti, bist-ur þjóstur horfinn sé, geistum lasta-gusti fresti, losta-lestir, flestir næsta falli' í hlé.

9. Unni sannur oss og blessi, øllum heillum fylli sæll emanúel. Í kvídá, neyd og krossi hressi, þá kvilla-fullum, vill ó-dæll hér vinna vél; svinnir menn og mynd-ug kvendi, máttugan drottinn lofid titt, hon-

um einum oss afhendi, amen, sendi, ydur Jesús árid blitt.

Annar nýárssálmur.

Lagid: Vokt sé þér gód gjørd.

Arid nýtt nú á, í nafni Jesú sæta, byrjast blitt; þú þá, þess vel skyldir gæta, segjast vitt sú má, sælu fregnin mæta, sem bøl kann bæta.

2. Gud og mann módir, mey í heiminn fæddi, vorn blídan bródur, sem bezt øll meinin grædd, heimsins hann þjódir, helgri blessun gæddi, þó ádur eymd mæddi.

3. Fólki frid hreinan, fékk af dýrdar mætti, og gud vid einan allt mannkynid sætti, sælu sid beinan, sýndi' og hjartad kætti, brot synda bætti.

4. Jesús hann heitir, hjálp og frelsan lýda, sælu sann veitir, og sviptir øllum kvída, um løgmáls bann breytir, blessun gefur frída, med miskun blída.

5. Nafn þad sætt sanna, sælu' og gledi færir, hørmum hættanna, haglega fortærir,

alla ætt manna, endurlífgar, nærir, sorg þá ei særir.

6. Árið nýtt nafn þitt, náðar herrann góði, gefi' oss blítt, gagn sitt, í glöðum friði bjóði, náðvænt, þýtt, við nauð kvitt, svo notkist manni' og fljóði, lán og lífs gróði.

7. Himin, láð, haf, flóð, hverja skepnu' og eina, foldar sáð, fjársjóð og frjóvgun landsins hreina, blessi náð guðs góð og græðing veitti beina, án móðs og meina.

8. Kirkju stétt kæra, kennimenn í landi, lát oss rétt læra, lifnað sinn hver vandi, svo uppsett. skæra, sannleiks skín ljómandi, stillt jafnan standi.

9. Skikkun lands-laga, lýðs og stjórnar-ráða, yfirmanns aga, til æðstu heilla dáða, virðist hans haga, höndin lífnarbráða, er einn allt má náða.

10. Hjónin, hjú, börn blíð, bæi' og lýð um grundir, hönd Jesú fræg, fríð, friði' á allar lundir; vor sé trú vernd þýð, vængjum drottins undir, lífs lángar stundir.

11. Í háska' og hryggð kvöldum, herrann Jesús vægi, í ótta' og blygð öldum,

ástin drottins hægi, í stríði' og styggð dvöld-unni, styrk veiti svo nægi, og allt vel lagi.

12. Við hrekkja háð-syndum, hlíf' oss, Jesú blíði, frá huga bráð-blindum, bræðra heipt og níði, glæpa grá-lyndum, guðleys-ingja lýði, róg, ráni, stríði.

13. Himins hnoss snjalla, helgast meyar sæði, oss geymi alla, frá óvina vélræði. Kunni á kross falla, svo kreinkja hjartað næði, guðs náð það græði.

Morgunsálmur.

Lagið: Einn guð skapari allra sá.

A morgna þegar árla uppstá, eins á kvöldin, þá hvílast á, gef eg mitt líf og líka önd, ljúfi Jesú, í þína hönd.

2. Sálin hvílist og huggast mín, herra Jesú í benjum þín; bið eg: saklausa blóðið þitt, blessi og helgi lífið mitt.

3. Kristi, sem þoldir kvöl og pín, keypt-ir mér frið með blóði þín, í vöku' og svefni vert mér hjá, verunda mig öllum háska frá.

4. Guðs eingla skari skýli mér, svo skaði mig ekki djöflarner, í mínum krossi' og með-læte, minn drottinn Jesú hjá mér sé.

5. Hvort heldur lifi hér eda dey, hjartad mitt vid því kvídir ei, gladur því mína gef eg önd, gud sannleiksins, í þína hönd.

Kvöldsálmur.

Lagid: Nú hefst nóttin og hylur dag.

Líknsami gud og herra hár, hvers vald og makt um eilífd stár, vér bidjum í Jesú nafni nú, nádar heyrn þinni til vor snú.

2. Ljósid dagsins enn dregst oss frá, dimmu náttmyrkri yfir brá, líkaminn hvíldar leita fer, léttir þjáningar svefninn er.

3. Þakkargjörd blída börn þín nú, bjóda þér öll med sannri trú, þókknist þér, fadir, fórn sú víst, fyri vorn herra Jesúm Krist.

4. Lof sé þér, gud, fyri lidinn dag líknin þín gód vorn auman hag, verndad hefir frá hryggd og neyd, háskasemd lífs og brádum deyd.

5. Forlát þú oss nú fadir kær, fjölda synda, sem gjördum vær, leynd og opinber afbrot vor, afpláni nú þín gæzkan stór.

6. Ervidi vort og vinnulag, vér sem nú

höfum gjört í dag, eptir sérhvers manns embætte, í þinu nafni blessad sé.

7. Gef oss nú, drottinn, góda nótt, geym og vernda frá kvöl og sótt, frá brádum dauda' og heiskri pín, bevari' oss alla nádin þín.

8. Freistingum djöfuls frá oss snú, forinjur vondar burtrek þú, óværdar drauma öngir þær, aldrei lát þú oss koma nær.

9. Lát þú oss dagsins ljómann hinn, líta ad morgni, drottinn minn, svo med fögnudi þjónum þér; þess nú af hjarta óskum vér.

10. Góz, heidur, lífid, æru' og önd, ó drottinn gud, í þina hönd, befölum vér med traustri trú, til vor nád þinni jafnan snú.

11. Guds födurs mildi, gæzka' og nád, guds sonar Jesú hjálpar rád, guds heilags anda hlífdin traust, hjá oss stadnæmist endalaust.

12. Heilög guds þrenning hlífi' oss nú, og haldi fast í réttri trú, ad hljótum sídan himna vist, hjálparann fyri Jesúm Krist.

13. Amen, þess allir óskum vér, amen, vor drottinn, lof sé þér; amen, sé þad, sem eg nú bad, amen, Jesús bænheyri þad.

Annar morgunsálmur.

Lagid: Mikilli farsæld mætir sá.

Lofst þig, drottinn, himininn hár, og heilög eingla sveit, allar þjódir um allar krár, alstadar lands um reit; þvi sannleikann þinn og miskun mest, mildi og tignin klár, yfir oss öllum er stadfest, eilífa tíd og ár. Svo er og líka, sála mín, sönn og fullkomin skylda þín, lof drottins bædi hátt og hljótt, á hverri stund ad tjá; aldrei lát þér þad gleymast gott, gefins sem lét þig fá, hann hefir upp á nýtt í nótt, naudum þér bjargad frá.

2. Lofadur sértu, lifandi gud, fyri lidna næturstund, og þad veröldin uppljómud, er nú af dagsins fund; sól nú í heidi skæru skír, skinid sitt veitir hlýtt, fuglar loptsins, fiskar og dýr, fagna þeim geisla blítt; skógtrén, grösin og liljur lands, lifna og gledjast víst til sanns; þetta til dýrdar, drottinn, þér, daglega þjónar allt, æ hvad skyldara mun þá mér, ad mikla þitt nafn ávallt, guds ad líking, sem gjördur er, og gefid lífid snjallt.

3. Lof, heidur þér og þakkargjörd, þrenningin edla blíd, viljugur skal eg vanda' á jörd, varandi lífs um tíd; þú hefir jafnan hjálp mér veitt, úr háska' og daudans pín, frá myrkrunum til ljóssins leitt: lofud sé gæzkan þín. Óvina minna afl og slægd, afmád hefir þín guddóms frægd, en þótt þeir byggi efnid vant, med allri svika þrá, ad mér þú, drottinn gættir grant, grimmd þeirra bægdir frá, rángferdugra sem rádum kannt, raska, svo hvergi ná.

4. Sem mig í nótt fyrir líkn og líd, lézt njóta máttar þíns, eins nú í dag um nád eg bid, í nafni frelsara míns; bindra þú umsát andskotans, sem elskar lygi' og mord, svo verdi sízt ad vilja hans, verk mín, þánkar né ord. Gefdu mér, drottinn, hjartad hreint, hugsa og stunda ljóst og leynt, lagabod þín, sem lézt oss fá, og lífsins braut eg skil; í dag og hvern dag hédan-í frá, halda þau gjarnan vil, þvi David segir sæla þá, sem þar hafa lysting til.

5. Blessa þú, gud, mitt kvinnu ker, og kæru börn á lád, blessadu allt hvad hefi' eg

hér, hlotið af þinni náð; blessa virztu minn búskaps hag, byrgðir og matar-fanng, blessa útvegi' og vinnulag, svo verði' ei hegðan raung; blessunar æðsti brunnurinn, blessaðu mig í sérhvert sinn, sé eg á ferð um sjó eða jörð, sit, geing eður kyrr stend, hönd þín yfir mér haldi vörð, háska öllum frávend, gef svo með þýðri þakkargjörð, þín náð sé viðurkennd.

6. Í forsjón þína og föðurhönd, fel eg nú, drottinn, hér, líkama minn með lífi' og önd, lán allt og heilsukjör; mitt svo eg akti starf og stétt, stjórnaðu minni lund, hér með einnig mig haldi rétt, á hryggðar og gleðistund. Kristnihald mitt, kærleik' og trú, með krapti þínum, ó Jesú, auka jafnan og efla virzt, upp á það sál mín fróm, dýrðarleg fái fyri þér birzt, þá ferðu að halda dóm; kom, herra Jesú, kom, sem fyrst, klárt gjör allt synda gróm.

7. Dauðans þegar eg nálgast nótt, náðugur vert mér hjá, með bærilegri banasótt, benda virztu mér þá; í faðmi sælum að sofna þín, sæti faðir, eg kýs, óttalaus er þá önd-

in min, og eilif gledi vís; sídan í lambsins ljóma klár, lofi hún þig um eilíf ár; þú, sem að allt með ordi ber, einn gud og þrenning há, samhuga allir syngjum þér, signrvers himnum á; valdið þitt, dýrd og æran er, amen, halelújá.

Annar Kvøldsálmur.

Lagið.: O gud, sem geymir Israel.

O Jesú, þér sé þøkk og lof, fyrir þína ást og nádargjøf, vel hefir þú minn veikan hag, verndað og geymt um þennan dag.

2. Slisni eingin mig henti hér, hlífð drottins míns það veitti mér, satan fékk ei að orka neins, sem önd' og lífi var til meins.

3. Jeg vil fyrir það, Jesú kær, játa þér vegsemd fjær og nær, af hjartans munni, hug' og raust; haldist þín virðing endalaust.

4. Eilífan bið eg almátt þinn, ástkæri Jesú, herra minn, fyrirgef øll mín afbrot ljót, í dag, sem framdi' eg þér á mót.

5. Dagsvinnan mín, sem drýgða eg hér, drottinn minn gódur, þókknist þér; efli þín

blessan allt mitt ráð, auk mér von, trú og kærleiks dáð.

6. Geymdu mig, drottinn guð, í nótt, frá grimmum voða, kvöl og sótt, svo óvin gjöri mér eingin grönd, yfir mér sé þín hjálparhönd.

7. Lukkuna, heilsu, lán og féð, líf og sálina einninn með, umsjón þinni eg allt það gef, óhræddur síðan ligg og sef.

8. Í drottins nafni eg hvílist hér, hafðu, o Jesú, gát á mér, eg fel mig þinni elsku enn, og alla þína kristna menn.

9. Lof sé föðurnum lesið og tjáð, lof sé vors herra Jesú náð, lof helgum anda allan tíð, amen, lof sé þér þrenning blíð.

Dagleg andvarpan.

Lagið: Hver, sem að reisir hæga byggð.

Heilla ljúfasti herra minn, hjartans útvaldra yndi, uppveki mig nú andinn þinn, endurnæring svo fyndi; eg er manneskjan alsaurug, afplána það lifandi guð, gef mér glaðværðar lyndi.

2. Ásetning minn og iðjulag, eg þeinkti

ad lagfæra, þér til dýrdar ad þjóna í dag, þad veiztu nádin skæra; en hverninn hefi' eg aum mannkind, áreitad þig med margri synd, þad virztu ad lagfæra.

3. Lífdaga minna lýtin öll, lækna þú, drottinn blídi, og mig hvítfága eins og mjöll, eingu svo meini kvídi; æ, mig ángrar af allri rót, ad eg gjördi þér syndga mót, heilla fadirinn frídi.

4. Lángar mig nú af lífi og sál', lausn hjá þér, drottinn, finna; þér er nú, fadir, meir en mál, meinanna bót á vinna: sætasti brunnur svölunar, signad herbergi vellystar, lát mig þér lofgjörd inna.

5. Grædi nú öll mín synda sár, signad-ár Jesú undir, himneska födurs höndin klár, hún sé yfir og undir; ókvidin er þá öndin mín, í blídum nádar fadmi þín, lídi svo lífsins stundir.

6. Réttlætis fagur kvistur klár, konúngur dýrdar sæti, einglafegurd um eilíf ár, útvaldra sálar kæti, allra trúadra elska' og von, er Jesús guds og Maríu son; gef þess eg jafnan gæti.

7. Innræt þú, drottinn, orðið þitt, í mitt hjarta og sinni, það sé lífsdaga ljósið mitt, lifnað svo bæta kynni; eptir því lát minn greiðast gáng, í gæzku þinnar og náðar fáng, þar svo þér þakkir inni.

8. Miskunar þinnar mjúka náð, mikla eg æfi mína, mildasti Jesú, meyar sáð, minnztu á barnkind þína; faðma mig að þér, faðir minn, fyrir eingetinn soninn þinn, lát ekki liðsemd dvína.

9. Set eg nú allt mitt traust og trú, til þín, minn Jesú góði, að mig af ástsemd elskir þú, og á dreifir þinu blóði; æ meðan varir æfin min, útbreiða vil eg lofgjörð þín, bæði hátt og í hljóði.

10. Andvarpan þessa, æðsti guð, álittu' í miskun þinni, hjástoð veittu í hverri nauð, hygg að grátbeiðni minni; láttu mig ætíð lifa þér, líka deya, þá burtu fer. Lof þitt aldregi linni.

Sjóferðasálmur.

Lagið: Núttúran öll og eðli manns.

Drottinn líknsamur herra hreinn, hjálpar-

inn allra manna, þú, sem að ræður öllu einn, ástsemdar mildin sanna, bænheyr þú mig, þess beiði' eg þig, í blessuðu Jesú nafni, með ljúfri náð og legg á ráð, um lífs og sálar efni.

2. Þín náð það hefir svo tilsett, að sérhver skyldi læra, embætti sitt að iðka rétt, og með handbjörg sig næra, um land og sjó, en liðsemd þó, lofaðir þeim að veita, sem treysta þér og síðan sér, sinnar atvinnu leita.

3. Nú vil eg eptir orði því, í trausti náðar þinnar, á hafsins bylgjur fara frí, fæðu leitandi minnar; sjáðu mig nú, sæti Jesú, svo eingin háski grandi, til og frá hér hjálpa þú mér, hættulaust aptur að landi.

4. Og sem þú gjörðir áður fyrr', óstyrkum lærisveinum, þegar stormvindur þegi kyrr, þagnaði fyrir þér einum, svo álít mig, nær yfir sig, aldan og veðrið bleika, hasta þar á, en hugga þá hjartað mitt trúarveika.

5. Varðveittu mig og veg minn greið, vernd þín yfir mér standi, frá beiskri sorg og bráðum deyð, bæði á sjó og landi; Jesús minn trúr, eymd allri úr, einn kanntu mig

5. Hvort heldur lifi hér eda dey, hjartad mitt vid þvi kvídir ei, gladur því mína gef eg önd, gud sannleiksins, í þína hönd.

Kvöldsálmur.

Lagid: Nú hefst nóttin og hylur dag.

Líknsami gud og herra hár, hvers vald og makt um eilífd stár, vér bidjum í Jesú nafni nú, nádar heyrn þinni til vor snú.

2. Ljósid dagsins enn dregst oss frá, dimmu náttmyrkri yfir brá, líkaminn hvíldar leita ser, léttir þjáningar svefninn er.

3. Þakkargjörd blída börn þín nú, bjóda þér öll med sannri trú, þókknist þér, fadir, fórn sú víst, fyri vorn herra Jesúm Krist.

4. Lof sé þér, gud, fyri lidinn dag líknin þín góð vorn auman hag, verndad hefir frá hryggd og neyd, hásfasemd lifs og brádum deyd.

5. Forlát þú oss nú fadir kær, fjölda synda, sem gjördum vær, leynd og opinber afbrot vor, afpláni nú þín gæzkan stór.

6. Ervidi bort og vinnulag, vér sem nú

höfum gjört í dag, eptir sérhvers manns embætte, í þinu nafni blessad sé.

7. Gef oss nú, drottinn, góda nótt, geym og vernda frá kvöl og sótt, frá brádum dauda' og beiskri pín, bevari' oss alla nádin þín.

8. Freistingum djöfuls frá oss snú, forinjur vondar burtrek þú, óværdar drauma óngir þær, aldrei lát þú oss koma nær.

9. Lát þú oss dagsins ljómann hinn, líta ad morgni, drottinn minn, svo med fögnudi þjónum þér; þess nú af hjarta óskum vér.

10. Góz, heidur, lífid, æru' og önd, ó drottinn gud, í þina hönd, befölum vér med traustri trú, til vor nád þinni jafnan snú.

11. Guds födurs mildi, gæzka' og nád, guds sonar Jesú hjálpar rád, guds heilags anda hlífdin traust, hjá oss stadnæmist endalaust.

12. Heilög guds þrenning hlífi' oss nú, og haldi fast í réttri trú, ad hljótum sídan himna vist, hjálparann fyri Jesúm Krist.

13. Amen, þess allir óskum vér, amen, vor drottinn, lof sé þér; amen, sé þad, sem eg nú bad, amen, Jesús bænheyri þad.

Annar morgunsálmur.

Lagid: Mikilli farsæld mætir sá.

Lofi þig, drottinn, himininn hár, og heilög eingla sveit, allar þjódir um allar krár, alstadar lands um reit; því sannleikann þinn og miskun mest, mildi og tignin klár, yfir oss öllum er stadfest, eilífa tíd og ár. Svo er og líka, sála mín, sönn og fullkomin skylda þín, lof drottins bædi hátt og hljótt, á hverri stund ad tjá; aldrei lát þér þad gleymast gott, gefins sem lét þig fá, hann hefir upp á nýtt í nótt, naudum þér bjargad frá.

2. Lofadur sértu, lifandi gud, fyri lidna næturstund, og þad veröldin uppljómud, er nú af dagsins fund; sól nú í heidi skæru skír, skínid sitt veitir hlýtt, fuglar loptsins, fiskar og dýr, fagna þeim geisla blítt; skógtrén, grösin og liljur lands, lifna og gledjast víst til sanns; þetta til dýrdar, drottinn, þér, daglega þjónar allt, æ hvad skyldara mun þá mér, ad mikla þitt nafn ávallt, guds ad líking, sem gjördur er, og gefid lífid snjallt.

3. Lof, heidur þér og þakkargjörd, þrenningin edla blíd, viljugur skal eg vanda' á jörd, varandi lífs um tíd; þú hefir jafnan hjálp mér veitt, úr háska' og daudans pín, frá myrkrunum til ljóssins leitt: lofud sé gæzkan þín. Ovina minna afl og slægd, afmád hefir þín gudddóms frægd, en þótt þeir byggi efnid vant, med allri svika þrá, ad mér þú, drottinn gættir grant, grimmd þeirra bægdir frá, rángferdugra sem rádum kannt, raska, svo hvergi ná.

4. Sem mig í nótt fyrir lífn og líd, lézt njóta máttar þíns, eins nú í dag um nád eg bid, í nafni frelsara míns; hindra þú umsát andskotans, sem elskar lygi' og mord, svo verdi sízt ad vilja hans, verk mín, þánkar né ord. Gefdu mér, drottinn, hjartad hreint, hugsa og stunda ljóst og leynt, lagabod þín, sem lézt oss fá, og lífsins braut eg skil; í dag og hvern dag hédan í frá, halda þau gjarnan vil, þvi Davíd segir sæla þá, sem þar hafa lysting til.

5. Blessa þú, gud, mitt kvinnu ker, og kæru börn á lád, blessadu allt hvad hefi' eg

hér, hlotid af þinni nád; blessa virztu minn búskaps hag, byrgdir og matar-faung, blessa útvegi' og vinnulag, svo verdi' ei hegdan raung; blessunar ædsti brunnurinn, blessadu mig i sérhvert sinn, sé eg á ferd um sjó eda jørd, sit, geing edur kyrr stend, hønd þin yfir mér haldi vørd, hásska øllum frávend, gef svo med þýdri þakkargjørd, þin nád sé vidurkennd.

6. J forsjón þina og føðurhønd, fel eg nú, drottinn, hér, likama minn med lifi' og ønd, lán allt og heilsukjør; mitt svo eg akti starf og stétt, stjórnadu minni lund, hér med einnig mig haldi rétt, á hryggdar og gledistund. Kristnihald mitt, kærleik' og trú, med krapti þinum, ó Jesú, auka jafnan og efla virzt, upp á þad sál min fróm, dýrdarleg fái fyri þér birzt, þá ferdu ad halda dóm; kom, herra Jesú, kom, sem fyrst, klárt gjør allt synda gróm.

7. Daudans þegar eg nálgast nótt, nádugur vert mér hjá, med bærilegri banasótt, benda virztu mér þá; i fadmi sælum ad sofna þin, sæti fadir, eg kýs, óttalaus er þá ønd-

in mín, og eilíf gledi vís; síðan í lambsins ljóma klár, lofi hún þig um eilíf ár; þú, sem að allt með orði ber, einn guð og þrenning há, samhuga allir syngjum þér, sigurvers himnum á; valdið þitt, dýrð og æran er, amen, halelújá.

Annar kvøldsálmur.

Lagið.: O guð, sem geymir Ísrael.

O Jesú, þér sé þøkk og lof, fyrir þína ást og náðargjøf, vel hefir þú minn veikan hag, verndað og geymt um þennan dag.

2. Slifni eingin mig henti hér, hlífð drottins míns það veitti mér, satan fékk ei að orka neins, sem vnd' og lífi var til meins.

3. Jeg vil fyrir það, Jesú kær, játa þér vegsemd fjær og nær, af hjartans munni, hug' og raust; haldist þín virðing endalaust.

4. Eilífan bið eg almátt þinn, ástkæri Jesú, herra minn, fyrirgef øll mín afbrot ljót, í dag, sem framdi' eg þér á mót.

5. Dagsvinnan mín, sem drýgða eg hér, drottinn minn góður, þókknist þér; efli þín

hvorki mannanna vald né vild, vinátta blíð né heiptin gild, frá þínum sannleik fæli.

Bæn móti andlegum óvinum.

Lagið: Óvinnanleg borg er vor guð.

Leið þú mig, guð, og lát mig ei, leiðast af sjálfs míns þótta, meðan í heimi hér eg þrej', hald þú mér við þinn ótta; hvort eg geing út eða inn, annastu, Jesú minn, líf mitt, samvizku, sál', sjón, heyrn, orð, verk og mál, flærð djöfuls rek á flótta.

2. Ljúflega eg þér legg á hönd, líf og heilbrigði mína, líkamann tak og einnig önd, undir trúfesti þína; þú átt, já, eigðu hér, allt vald og ráð á mér, öll er umhyggja min, af mér komin til þín, svo læt eg forgir dvína.

3. Hvað skal manneskjan mögla þó, móti skapara sínum, Adams fall þetta undir bjó, með alls kyns sút og pínum; Jesús allt bætir böl, burttekur sorg og kvöl, honum á hönd mig fel, hann leysir þrautir vel, hægir það huga mínum.

4. Mín sál, hvað viltu mæla þá, móti skikkun þíns herra? arf-syndin gamla eyk-

að lagfæra, þér til dýrðar að þjóna í dag, það veiztu náðin skæra; en hverninn hefi' eg aum mannkind, áreitað þig með margri synd, það virztu að lagfæra.

3. Lífdaga minna lýtin öll, lækna þú, drottinn blíði, og mig hvítfága eins og mjöll, eingu svo meini kvíði; æ, mig ángrar af allri rót, að eg gjörði þér syndga mót, heilla faðirinn fríði.

4. Lángar mig nú af lífi og sál', lausn hjá þér, drottinn, finna; þér er nú, faðir, meir en mál, meinanna bót á vinna: sætasti brunnur svölunar, signað herbergi vellystar, lát mig þér lofgjörð inna.

5. Græði nú öll mín synda sár, signaðar Jesú undir, himneska föðurs höndin klár, hún sé yfir og undir; ókvíðin er þá öndin mín, í blíðum náðar faðmi þín, líði svo lífsins stundir.

6. Réttlætis fagur kvistur klár, konúngur dýrðar sæti, einglafegurð um eilíf ár, útvaldra sálar kæti, allra trúaðra elska' og von, er Jesús guðs og Maríu son; gef þess eg jafnan gæti.

7. Innræt þú, drottinn, orðið þitt, í mitt hjarta og sinni, það sé lífdaga ljósið mitt, lifnað svo bæta kynni; eptir því lát minn greiðast gáng, í gæzku þinnar og náðar fáng, þar svo þér þakkir inni.

8. Miskunar þinnar mjúka náð, mikla eg æfi mína, mildasti Jesú, meyar sáð, minnztu á barnkind þína; faðma mig að þér, faðir minn, fyrir eingetinn soninn þinn, lát ekki líðsemd dvína.

9. Set eg nú allt mitt traust og trú, til þín, minn Jesú góði, að mig af ástsemd elskir þú, og á dreifir þínu blóði; æ meðan varir æfin mín, útbreiða vil eg lofgjörð þín, bæði hátt og í hljóði.

10. Andvarpan þessa, æðsti guð, álíttu' í miskun þinni, hjástoð veittu í hverri nauð, hygg að grátbeiðni minni; láttu mig ætíð lifa þér, líka deya, þá burtu fer. Lof þitt aldregi linni.

Sjóferðasálmur.

Lágið: Núttúran öll og eðli manns.

Drottinn líknsamur herra hreinn, hjálpar-

inn allra manna, þú, sem að ræður öllu einn, ástsemdar mildin sanna, bænheyr þú mig, þess beiði' eg þig, í blessuðu Jesú nafni, með ljúfri náð og legg á ráð, um lífs og sálar efni.

2. Þín náð það hefir svo tilsett, að sérhver skyldi læra, embætti sitt að iðka rétt, og með handbjörg sig næra, um land og sjó, en liðsemd þó, lofaðir þeim að veita, sem treysta þér og síðan sér, sinnar atvinnu leita.

3. Nú vil eg eptir orði því, í trausti náðar þinnar, á hafsins bylgjur fara frí, fæðu leitandi minnar; sjáðu mig nú, sæti Jesú, svo einginn háski grandi, til og frá hér hjálpa þú mér, hættulaust aptur að landi.

4. Og sem þú gjörðir áður fyrr', óstyrkum lærisveinum, þegar stormvindur þegi kyrr, þagnaði fyrir þér einum, svo álít mig, nær yfir sig, aldan og veðrið bleika, hasta þar á, en hugga þá hjartað mitt trúarveika.

5. Varðveittu mig og veg minn greið, vernd þín yfir mér standi, frá beiskri sorg og bráðum deyð, bæði á sjó og landi; Jesús minn trúr, eymd allri úr, einn kanntu mig

ad leysa, vertu mér næst, þá hér sem hæst, hafsins bylgjurnar geysa.

6. Stóran brim-sjó og sterkan vind, stöðvi þín mildin sæla, illra stórfiska ógna mynd, ei lát mig kunna fæla; vængja skjól þitt, fyri varðhald mitt, vil eg mér gjarna kjósa, svo megi' eg frí af fári því, frelsun þinni bezt hrósa.

7. Því vil eg leystur lofa þig, lífsins um tíðir mínar, þar heilög guðs börn halda sig, heiðrandi náðir þínar; þakk-offur eitt, í veikleik' veitt, virztu af mér að þiggja, eilíf náð þín, á armi sín, unni mér jafnan liggja.

8. Jeg geing til skips í Jesú nafn', Jesús minn hjá mér blifi, helgra guðs eingla heilagt safn, hræðslu og sorg burt drífi, mig fel og þá, sem mér eru hjá; míns Jesú sjálfs í hendur; verum til friðs, væntandi liðs, vernd hans yfir oss stendur.

9. Í guðs nafni og ótta enn, eptir hans náðar orði, veiðarfærunum vil eg senn, varpa frá skipsins borði; þetta mitt verk, miskunnin merk, minn herra Jesús blessi; veiti

hann mér, hvað vild hans er, von mín og bón er þessi.

10. Jesús oss veri öllum hjá, auga hans til vor sjái; háska og ógnum hrindi frá, svo hætta' ei granda nái; vort hjartans hús, helgi Jesús, hann oss í friði leiði; óskum þess nú, allir með trú; amen, sé það eg beiði.

Annar flokkur

innihelđur

heilræða- viðvörunar- og bænarsálma, kristilegu líferni viðvíkjandi.

Gyllini A B C

af þýzku útlagt.

Lagið: Nú kom heiðinna hjálparráð.

A einn guð set þú allt þitt traust, aðstoð mannlegri trúir laust; fast standa drottins fyrirheit, finnst varla tryggð um veraldar-reit.

2. Bezt þinnar æru geym og gæt, gersemi sú er harla mæt, ef hún þér sleppur eitt sinn frá, eingin er von til henni að ná.

3. Christnum sómir ei saurugt hjal, sérhver sinn munn vel geyma skal, með þögn sig einginn fortalað fékk, fjölyrtum jafnan illa gekk.

4. Deil aldrei við þinn yfirmenn, elska skaltu og virða hann, þann minni-háttar hæð þú sizt, hefnd fær drambsemi jafnan vist.

5. Ef þú nægð af auðæfum átt, eingan veginn þig stæra mátt; þeink: að lán drottins er það allt, af því reikningsskap standa skalt.

6. Frómleika, dáð og dyggðir með, dýrara halt en gull og féð. Þá heimsins auðlegð horfin er, hvert sinna gott mannorð fylgir þér.

7. Gef ölmusu, ef áttu auð, og aumka þann, sem liður nauð; guð, í hvers höndum heill þin er, hann mun likt aptur gjalda þér.

8. Hafi þér einn til góða gert, góðminnugur þess jafnan vert; þakkarlaus velgjörð (það er reynt), þúngt fellur manni ljóst og leynt.

9. Iðinn vertu á úngdóms tíð, erviði

lær, þar kemur um síð, uppskera mun það ellin kyr, sem æskan niður sáði fyr.

10. Kært þó einn láti í eyru þér, of mjög honum ei trúa ber; munnurinn stundum mælir dátt, meinar þó (kann ske) hjartað flátt.

11. Lukkan hvort heldur mót' eða með, minnztu að hafa stöðugt geð, sjaldan er upphaf ending' líkt, opt gefur raunin vitni um slíkt.

12. Með reiðum huga höndla' ei neitt, hvað til góðs enda viltu leitt; margur í bræði verk það vann, sem varð þó mest að iðrast hann.

13. Nem þú og lær, hvað nytsamt er, nær einhver gott vill kenna þér; hirða fáir um heimskan mann, hinn fær virðing', sem meira kann.

14. Ókennt málefni aldrei mátt, úrskurða fljótt né dæma brátt, klagandans heyrðu sögn um sinn, síðan gæt að, hvað talar hinn.

15. Prakt og hofmóð þér hrind þú frá, hefnd færði mörgum löstur sá, lítillátan

landsmanna sið, lát þér nægjast að blífa við.

16. Qvilludum hug, sem sturlar styggð stærri skaltu ei auka hryggð, goldið má verda aptur eins, sem ødrum gjørir þrátt til meins.

17. Raupa sem sizt af sjálfum þér, þó sýnist nokkud gjørt sem ber; eigið lof jafnan lyktar vest, líferníð frómt sér hrósar bezt.

18. Sjá þig vel um, því verøld er flá, vondum selskap þig sneiðir hjá; gudhræddum halt þig gjarnan at, gott nafn þér víst útvegar það.

19. Tem þig að elska æru' og spekt, þó allir þig ei lofi frekt. Svo øllum lyndi, eínginn mann, orð sín og gjørdir stilla kann.

20. Upp á heims aud og allt hvað er, aldrei þig reið, það hverfur þér; sá má því haldast hygginn bezt, sem himnesk gædi stundar mest.

21. Ven þig aldrei með agg og róg, að samandraga fjárins plóg; það ferst með sorg, sem fæst með synd, víð fridsamt braud þér un og lynd.

22. Xerxes konúngur fordum frekt,

forlét sig upp á vald og mekt, fékk þó minkun og sorg til sanns; sérhver varist þó dæmin hans.

23. Yfir allt fram þú óttist guð, elska og virð hans heilög boð; ödrum ráðhollur einninn sért, eins sem þú vilt að þér sé gert.

24. Zebaot guð öll veit þín verk, vert því lastvar, hans makt er sterk, skjótara stillist hótuð hefnd, en hin, sem er með framkvæmd efnd.

25. Þig lær sjálfan að þekkja rétt, þreyngst' ei heldur í neina stétt; hvað þú áformar að því gá, endirinn hvernig verða má.

26. Ætíð minnzt' á þinn dauðadag, dóm síðastan og sálarhag; bið jafnan guð að gefa þér náð, góð og heilnæm að stunda ráð.

Hvað vera eigi athæfi kristins manns.

Lagið: Skaparinn stjarna, herra hreinn.

Ef þú vilt góða friðsemd fá, fjölmælgi alla varast þá, glatt hjarta yfir góðu býr, gjarnan vert jafnan lyndishýr.

2. Í trúnni geym stillt og stöðugt geð, stunda þar hreinan kærleik með, efalaus sé bænin yfirbót, undandráttarlaus, klár og fljót.

3. Iðrandi fyrir þín afbrot sért, ör við fátæka jafnan vert, í góðum verkum iðinn bezt, íllt að forðast viljugur mest.

4. Fúslega góðri hirting hlýð, hörmúng með þolinmæði líð, í látæði þínu ljúfleik sýn, líka sé hæversk skikkan þín.

5. Mjúkleik í kenning' merkja lát, mæl við aðra með spekt og gát, vitna það eina satt reynt sé, um sérhvað dæm með réttvísi.

6. Því fáorðari finnstu hér, fjölmennið, sem þú meira sér, því heilráðari þig hverjum tjá, honum sem meira liggur á.

Heilræðasálmur.

Með sínu lagi.

Viljir þú geðjast guði vel, og góðum mönnum hér, hreintrúað hafðu hjartans þel, og heiðra hans nafn, sem ber; orð drottins lær með allri gát, iðka mest heita bæn, þakkargjörð fagra fylgja lát, fóru sú er einka væn, hugsun vondri þér hrittu frá, henni

gef aldrei rúm þér hjá, illgresis fræið upp sé rætt, áður en frjóvgun nær, ske má, það sé við háska hætt, ef hrekkja-rótin grær.

2. Æðri menn þér í heiðri halt, hvern eptir sínni stétt, ljúflyndi við þinn líka skalt, láta í frammi rétt; gleztú aldrei við gamlan mann, gráhærðum virðing ber, forsmá ei heldur fátækan, sem frómur og meinlaus er; móðga ei þann, sem mæðir styggð, meðaumkun sín þeim líður hryggð, djarflega ekki öðrum lá, ávirðing hans né brest, þú veizt ei hvað þig henda má, haf gát á þér sem bezt.

3. Forðastu þá, sem fara með smán, falsyrðin, háð og spé; lánleysi, slis og lukku rán, laun þeirra trú' eg sé, hótfindnin ill er eingum þekk, athuga jafnan það, ske má þú hafir ský eður flekk, ef skyldi þar grenslast að; hlátur og keskni hæfir jizt, heimskunnar merki það er víst, klám, níð og hróp þú hata mest, hugsa um málsháttt þann: frómlegum siðum samtal vest, sannlega spilla kann.

Um góða samvizku.

Lagið: Dagur í austri öllum.

Hvað verður fegra fundið, en friður og

rósamt geð, ángur úr huga hrundið, hjartað gladvært' þar með? innbyrðis elskan hreina, með æru' í hverjum stað, heims eptirlætið eina, eflaust dæmi eg það.

2. Gladur vilda' eg þú værir, og vondu hjá þig sneið, margt þó til böls þér bæri, bakmálug túngan leið; ef þinnar æru gætir, aldrei þú kvíða þarft, síðar þá sönnu mætir, sjálf lygin dofnar snar.

3. Lán heims ei lát þig villa, lukkunni spart þú tak, antigna eingum illa, allra sízt þó á bak; opt einn að ödrum finnur, það iðkar hann sjálfur mest; hver má svo hittast svinnur, að hafi' ei nokkurn brest?

4. Heilbrigði, hjartans kæti, hér með samvizkan góð, ástvina eptirlæti, fyri utan trega og móð, frómt líf og farsæll dauði, fylgjast með réttu að, af hverjum heimsins auði, helzt vilda' eg kjósa það.

Um lukkunnar óstöðugleika.

Lagið: Hvar mundi vera hjartað mitt.

Allt heimsins glisið, fordild frið, fegurðar prjál og skraut, fallvalt meinslisið fyrr

og síð, flestöllum reynást hlaut, allt eins og fis í hvaßri-hríð, hverfur snarlega' á braut lukkunnar blíðið litla tíð, logandi óvart þraut.

2. Blómleg æskunnar eðlis art, sem alð-ins jurtir beint, snemma upprunnar blika bjart, burtvísna' að kvöldi seint; þeir gleði brunnar þorna snart; það hefi' eg séð og reynt, vatns-rásir grunnar hörfa hratt, hverfur svo timinn leynt.

3. Líkams heilbrigðin hrósar sér, haldin af öllum kær, hennar þó tryggðin afslepp er, óvissum tíma nær, sóttar andstyggðin brátt að ber, búksterkum niðurslær, bleik dauða sigðin sárbeitt sker, sólfögur blómstrin skær.

4. Holdsins fríðleikur, fegurð klár, og fraktin líkamans, sem limið eikur lausgað stár, lífið gleður til sanns, allt eins og reykur öll forgár, ásýndin hvarma-ranns, þar liggur bleikur, blóðlaus nár, burt er for-bildin hans.

5. Mannsins líf hraust, er allra innst, í æðum hjartans býr, mjög þó ótraust og fall-valt finnst, fljótlega um sér snýr, viðstöðu-laust þá varir minnst, sem vindur í burtu

3. Christnum sómir ei saurugt hjal, sérhver sinn munn vel geyma skal, með þøgn sig einginn fortalað fékk, fjølyrtum jafnan illa gekk.

4. Deil aldrei við þinn yfirmenn, elska skaltu og virða hann, þann minni hättar hæð þú sizt, hefnd fær drambsemi jafnan vist.

5. Ef þú nægð af auðæfum átt, eingan veginn þig stæra mátt; þeink: að lán drottins er það allt, af því reikningsskap standa skalt.

6. Frómleika, dáð og dyggðir með, dýrara halt en gull og féð. Þá heimsins auðlegð horfin er, hvert sinna gott mannorð fylgir þér.

7. Gef ølmusu, ef áttu auð, og aumka þann, sem líður nauð; guð, í hvers høndum heill þín er, hann mun líkt aptur gjalda þér.

8. Hafi þér einn til góða gert, góðminnungur þess jafnan vert; þakkarlaus velgjørð (það er reynt), þúngt fellur manni ljóst og leynt.

9. Iðinn vertu á úngdóms tíð, erviði

lær, þar kemur um síð, uppskera mun það ellin kyr, sem æskan niður sáði fyr.

10. Kært þó einn láti í eyru þér, of mjög honum ei trúa ber; munnurinn stundum mælir dátt, meinar þó (kann ske) hjartað flátt.

11. Lukkan hvort heldur mók' eða með, minnztu að hafa stöðugt geð, sjaldan er upphaf ending' líkt, opt gefur raunin vitni um slíkt.

12. Með reiðum huga höndla' ei neitt, hvað til góðs enda viltu leitt; margur í bræði verk það vann, sem varð þó mest að iðrast hann.

13. Nem þú og lær, hvað nytsamt er, nær einhver gott vill kenna þér; hirða fáir um heimskan mann, hinn fær virðing', sem meira kann.

14. Ókennt málefni aldrei mátt, úrskurða fljótt né dæma brátt, klagandans heyrðu sögn um sinn, síðan gæt að, hvað talar hinn.

15. Prakt og hofmóð þér hrind þú frá, hefnd færði mörgum löstur sá, lítillátan

landsmanna sid, lát þér nægjast að blífa við.

16. Qvilludum hug, sem sturlar styggð stærri skaltu ei auka hryggð, goldið má verða aptur eins, sem ödrum gjörir þrátt til meins.

17. Raupa sem sízt af sjálfum þér, þó sýnist nokkuð gjört sem ber; eigið lof jafnan lyktar vest, lífernið fromt sér hrósar bezt.

18. Sjá þig vel um, því veröld er slá, vondum selskap þig sneiðir hjá; guðhræddum halt þig gjarnan at, gott nafn þér víst útvegar það.

19. Tem þig að elska æru' og spekt, þó allir þig ei lofi frekt. Svo öllum lyndi, einginn mann, orð sín og gjörðir stilla kann.

20. Upp á heims auð og allt hvað er, aldrei þig reið, það hverfur þér; sá má því haldast hygginn bezt, sem himnesk gæði stundar mest.

21. Ven þig aldrei með agg og róg, að samandraga fjárins plóg; það ferst með sorg, sem fæst með synd, við friðsamt brauð þér un og lynd.

22. Xerxes kónúngur forðum frekt,

forlét sig upp á vald og mekt, fékk þó minkun og sorg til sanns; sérhver varist þó dæmin hans.

23. Yfir allt fram þú óttist guð, elska og vird hans heilög boð; ødrum rádhollur einninn sért, eins sem þú vilt að þér sé gert.

24. Zebaot guð øll veit þín verk, vert því lastvar, hans makt er sterk, fljótara stillist hótuð hefnd, en hin, sem er með framkvæmd efnd.

25. Þig lær sjálfan að þekkja rétt, þreyngst' ei heldur í neina stétt; hvað þú áformar að því gá, endirinn hvernig verða má.

26. Ætíð minnzt' á þinn dauðadag, dóm síðastan og sálarhag; bið jafnan guð að gefa þér náð, góð og heilnæm að stunda ráð.

Hvað vera eigi athæfi kristins manns.

Lagið: Skaparinn stjarna, herra hreinn.

Ef þú vilt góða friðsemd fá, fjølmælgi alla varast þá, glatt hjarta yfir góðu býr, gjarnan vert jafnan lyndishýr.

2. Í trúnni geym stillt og stödugt ged, stunda þar hreinan kærleik med, eflaus sé bænin yfirbót, undandráttarlaus, klár og fljót.

3. Idrandi fyrir þín afbrot sért, ör vid fátæka jafnan vert, í gódum verkum idinn bezt, íllt ad fordast viljugur mest.

4. Fúslega gódri hirtíng hlýd, hörmúng med þolinmædi líd, í látædi þinu ljúfleik sýn, líka sé hæversk skikkan þín.

5. Mjúkleik í kenning' merkja lát, mæl vid adra med spekt og gát, vitna þad eina satt reynt sé, um sérhvad dæm med réttvíse.

6. Því fáordari finnstu hér, fjölmennid, sem þú meira sér, því heilrádari þig hverjum tjá, honum sem meira liggur á.

Heilrædasálmur.

Med sínu lagi.

Viljir þú gedjast gudi vel, og gódum mönnum hér, hreintrúad hafdu hjartans þel, og heidra hans nafn, sem ber; ord drottins lær med allri gát, idka mest heita bæn, þakkargjörd fagra fylgja lát, fóru sú er einka væn, húgsun vondri þér hrittu frá, henni

gef aldrei rúm þér hjá, illgresis fræið upp sé rætt, ádur en frjófgun nær, ske má, það sé við háska hætt, ef hrekkja-rótin grær.

2. Ædri menn þér í heidri halt, hvern eptir sinni stétt, ljúflyndi við þinn líka skalt, láta í frammi rétt; gleztú aldrei við gamlan mann, gráhærdum virding ber, forsmá ei heldur fátækan, sem frómur og meinlaus er; móðga ei þann, sem mædir styggd, medaumkun sín þeim lídur hryggd, djarflega ekki ödrum lá, ávirding hans né brest, þú veizt ei hvað þig henda má, haf gát á þér sem bezt.

3. Fórdastu þá, sem fara med smán, falsyrdin, háð og spé; lánleysi, slis og lukku rán, laun þeirra trú' eg sé, þótfindnin ill er eingum þekk, athuga jafnan það, ske má þú hafir ský edur flekk, ef skyldi þar grenslast að; hlátur og keskni hæfir sízt, heimskunnar merki það er víst, klám, níð og hróp þú hata mest, hugsa um málsháttt þann: frómlegum sidum samtal vest, sannlega spilla kann.

Um góda samvizku.

Lagið: Dagur í austri öllum.

Hvað verdur fegra fundið, en fridur og

rósamt geð, ángur úr huga hrundið, hjartað glaðvært þar með? innbyrðis elskan hreina, með æru' í hverjum stað, heims eptirlætið eina, eflaust dæmi eg það.

2. Glaður vilda' eg þú værir, og vondu hjá þig sneið, margt þó til böls þér bæri, bakmálug túngan leið; ef þinnar æru gætir, aldrei þú kvíða þarft, síðar þá sönnu mætir, sjálf lygin dofnar snar.

3. Lán heims ei lát þig villa, lukkunni spart þú tak, antigna eingum illa, allra sízt þó á bak; opt einn að öðrum finnur, það iðkar hann sjálfur mest; hver má svo hittast svinnur, að hási' ei nokkurn brest?

4. Heilbrigði, hjartans kæti, hér með samvizkan góð, ástvina eptirlæti, fyri utan trega og móð, frómt líf og farsæll dauði, fylgjast með réttu að, af hverjum heimsins auði, helzt vilda' eg kjósa það.

Um lukkunnar óstöðugleika.

Lagið: Hvar mundi vera hjartað mitt.

Allt heimsins glisið, forðild fríð, fegurðar prjál og skraut, fallvalt meinslisið fyrr

og síd, flestöllum reynást hlaut, allt eins og fis í hvassri hríd, hverfur snarlega' á braut lukkunnar blisid litla tíd, logandi óvart þraut.

2. Blómleg æskunnar edlis art, sem aldeins jurtir beint, svemma upprunnar blika bjart, burtvisna' ad kvöldi seint; þeir gledi brunnar þorna snart; þad hefi' eg séd og reynt, vatns-rásir grunnar hörfa hratt, hverfur svo tíminn leynt.

3. Líkams heilbrigdin hrósar sér, haldin af öllum kær, hennar þó tryggdin afslepp er, óvissum tíma nær; sóttar andstyggdin brátt ad ber, búksterkum nidurslær, bleik dauda sigdin sárbeitt sker, sólfögur blómstrin skær.

4. Holdsins fridleikur, fegurd klár, og fraktin líkamans, sem limid eikur lausgad stár, lífid gledur til sanns, allt eins og reykur öll forgár, ásýndin hvarma-ranns, þar liggur bleikur, blódlaus nár, burt er forbildin hans.

5. Mannsins líf hraust, er allra innst, í ædum hjartans býr, mjög þó ótraust og fallvalt finnst, skjótlega um sér snýr, vidstödulaust þá varir minnst, sem vindur í burtu

skýr, ad láni hlauzt, því laungum vinnst litla stund æfin rýr.

6. Heims audur sýnist holdsins art, harla fagur til sanns, medan vidklinist kroppinn skart, kætist ged fávíss manns, optlega týnist ýfrid snart, ýmist til sjós eda lands, bersnöggur pínist hugur hart, hvar er þá geingid hans?

7. Margur hver reisti' um frónid fjær, fékk þess ei verid án; annar med hreysti fjárplóg fær, fer hinn med vél og rán, eitt el, einn neisti, ein bylgja', einn blær, burtsneiddi allt þad lán, en sá því treysti', er eingu nær, utan því meiri smán.

8. Veröldin blíd ad láni lér, lystugt gledinnar hnoss, ásýndum þýd á baki ber, beiskan hörmúngar kross. Lukkan báfrída líkust er, vid límskan Júdas's koss, bezt væri í tíd ad sjá ad sér, svo hún ei blekkti oss.

9. Völd, léni, makt og virdingar, vel margur sér dró ad, höfdingja dragt og skrúda skar, skrautlega útsnikkad, af skal þad lagt og ekki par, aktar daudinn um þad, frá

allri frakt án orðlofs bar, út hvern úr sínum stað.

10. Hvað er heims blómi' og gjörvallt glis, sem girnist holdið á? reykur, hégómi, fölski, fis, fjúkandi lauf og strá, að mínum dómi slægð og slis, slær ýmist til eða frá, skaðsemdar ljómi, bálað blis, blindar skjótt þann það sá.

11. Rót allra meina með sér ber, mannorðsins girndin snauð, heljar slóð beina búkurinn fer, burt frá makt, hefð og auð; það eitt alleina óvalt er, að óttast drottinn guð; viltu slíkt reyna, hygg að hér, hvað hann þér sjálfur bauð.

12. Láttu því fara heimsins hátt, holds metnað dreifs og brjál, egnd dauðans snara er við gátt, að þér mun dregið tál, meðan þú hjara hér enn mátt, hugsaðu um þína sál, þar tak á vara, þrýtur brátt, þjóðbrautin lífsins hál.

Um heimsins vont háttalag.

Lagið: O Jesú eðli blómi.

Hætta er stór í heimi, hjálpi oss drottinn

kær, frá satans svikum geymi, svo ekki glöt-umst vær, reynd blída, grand gædi, greind lýda vandrædi, leynd vída land mædi, á lopt sér aptur slær.

2. Djøfuls nú verøld veidir, véla-nót mørgum skæd, í villu' og vantrú leidir, vonzkan sú þúsund-ræd: ár likur, fer, flak-ir, slár svikur, hver vakir? hár, rikur, sér sakir, sídar gud af hæd.

3. Otal illgjørdir þróast, ei tjáir leyna því, tryggd og trúskapur sóast, takast upp vélrád ný, flestøllum fast spilla, fest gøllum last, villa, vest køllum kast kvilla, komid heiminn í.

4. Straff sýnist stórt fyrir hendi, stofn-ad mjøg til þess er, von á refsingar vendi, í vort því hættan fer, vold synda, gild granda, gjøld kinda, fylld standa, øld blinda vild vanda, vesta ljóst ei sér.

5. O Jesú ástkærasti, idrunar gef oss tíd, hirt ei þitt fólk med hasti, heyr mig nú, gæzkan blíd; eyd hættu, rád réttu, reidi sættu, hrjád gledtu, neyd bættu, nád settu, nauda þjádum lýd.

Veraldar þekking um heimsins brigdlyndi.

Lagid: Öll lukka gleri líkust er.

Gud bid eg nú ad gefa mér ráð, og greida minn veg til bezta, hann einn mun veita hjálp og dáð, hvad sem mig kann ad bresta, þó þorfin sé bædi þúng og bráð, og þvíki opt bótum fresta, á drottins miskun, mildi og náð, mitt skal eg traustid festa.

2. Mannleg adstod er misjafnt trygg, margir fá slíkt ad reyna, trúskapar lundin laus og styggg, leid geingur þegi beina, veltur á ýmsa hlid um hrygg, hamingju lánid eina, þá í naud bjarga helzt eg hygg, hægt muni verda ad greina.

3. Loksins sæ eg nú fullreynt þad, hvad fallvolt er heimsins blída, bindur sig ei vid stund né stad, stilling einga kann lída, margan ber sama brunni ad, blind geingur lukkan fríða, einginn sær sjálfur ákvardad, eptir hverju skal bída.

4. Þeir, sem mér voru vinir fyr, vel þá gekk einu sinni, þegjandi sneida þvers um dyr, þeim er eg lidinn úr minni; ef allir sigla sama byr, selskap er von mann

finni, hinn má vel bída í höfnum fyrr, sem hélt mótvidrid inni.

5. Þar, sem eg hugdi hælis mér, í hörmúng minni' ad leita, ad eingu' athvarfi ordid er, ull sókt í hús til geita; rót sú opt ávöxt ramman ber, sem ræktud er med sveita; heppinn þykist sá, sjálfum sér, af sundinni kann ad fleyta.

6. Gott er ad gledjast gódum med, gamans og lids ad njóta, brátt kann þó fjelskaps bróderned, burt sem vatns-straumur fljóta; þá heilsan brestur, heill og féd, hornaugum vinirnir skjóta, eigid gagn hvílir efst á bed, en ástin leggst til fóta.

7. Margskonar ángist margan sker, misjafnt vill opt ábjáta, af audmjúku gedi' og þánka þér, þad vil eg, drottinn, játa: verdskuldan mín eg veit þad er, verst slíks í eingan máta, nú bid eg þig naudstöddum mér, nád og vægd frammi láta.

8. Einmana stend eg uppi því, eingum hef til ad segja, ýmsum hörmúngum haldinn í, hverja stund má eg þreja; á drottinn skal mín naudsyn ný, nú og jafnan sér

fleygja; lát mig af öllu fári frí, í friði, minn Jesú, deya.

Bæn í heimsins andstreymi.

Lagið: Lifandi guð, þú lít þar á.

Drottinn, lát mig í heimi hér, haga mér kristilega, svo eg rétt jafnan þjóni þér, og þókknist alla vega; hræsni, ágirnd og óhlýðni, aldrei í mínum huga sé, forða mér tjóni og trega.

2. Guðlausra manna glæpa sið, gef þú eg varast kunni, haltu mér sannleiks veginn við, vél heims mig eingin ginni; höstug ránglátra refsing bráð, rétt fái aldrei til mín náð, minnst mín í miskun þinni.

3. Frá hjartans blindni og harðýgðe, herrann Jesús mig geymi, af allri hreinsuð saurgun sé, sál mín í þessum heimi; hugskot og eyrun opna þú, efl með mér hlýðni, von og trú, ást þín mér aldrei gleymi.

4. Þess eins af hug' og hjarta' eg bið, herra minn dýrðar sæli, hreinan lærdóm mér haltu við, holds skynsemd mig ei tæli,

hvorki mannanna vald né vild, vinátta blíd né heiptin gild, frá þínum sannleik fæli.

Bæn móti andlegum óvinum.

Lagid: Óvinnanleg borg er vor gud.

Leid þú mig, gud, og lát mig ei, leidast af sjálfs míns þótta, medan í heimi hér eg þrej', hald þú mér vid þinn ótta; hvort eg geing út eda inn, annastu, Jesú minn, líf mitt, samvizku, sál', sjón, heyrn, ord, verk og mál, flærd djøfuls rek á flótta.

2. Ljúflega eg þér legg á hønd, líf og heilbrigdi mína, líkamann tak og einnig ønd, undir trúfesti þína; þú átt, já, eigdu hér, allt vald og rád á mér, øll er umhyggja mín, af mér komin til þín, svo læt eg forgir dvína.

3. Hvad skal manneskjan møgla þó, móti skapara sínum, Adams fall þetta undir bjó, med alls kyns sút og pínum; Jesús allt bætir bøl, burttekur sorg og kvøl, honum á hønd mig fel, hann leysir þrautir vel, hægir þad huga mínum.

4. Mín sál, hvad viltu mæla þá, móti skikkun þíns herra? arf-syndin gamla eyk-

ur þrá, og enn er forþént verra, af því eg allt of - frekt, á jök þá fornu sekt; svo munu' í heimi hér, holds þrjózku kraptarner, hljóta að hjaðna' og þverra.

5. Endurlausnari, lof sé þér, lausn fyri öndu minnar, leystur frá dauða ljóst eg er, lausn fyrir pinu þinnar; leystu, lausnarinn kær, lastanna flækjur þær, sem sál min sit-ur' í, sorg hef' eg, herra', af því, lát mig lausn' synda finna.

6. Leystu mig, Jesú, löstum frá, lif mitt áður en dvinar, lausnin blessaða leys mig þá, ljóst fyrir undir þinar; leys mig, lausnarinn trúr, og lina mótgángs skúr, þegar þér þykir mál, þér fel eg lif og sál, orð og athafnir minar.

7. Sáluhjálparinn sæll Jesú, sál min þér ætið fagnar, sálunni miskun sýndir þú, sálin þér lofgjörð magnar; sál minni sýn þú lið, sála min þess þarf við, sálin er sjúk og móð, sál unn þitt blessað blóð, er sálunni sætast gagnar.

8. Hjálpari minn og herra hýr, hjálpa nú þræli þinum, hjálpræðis blessuð heillin

dýr, hjálpa þú veikleik' mínum; hjálparlaus hjari eg hér, ef hjálpar þú eigi mér, hjálpa mót holdi' og heim, hjálpa mót óvin þeim, sem veldur vítis pínum.

9. Lífgjafi minn og líknin sín, lífinu virztu vægja, lífs- faðir ertu lífi mín, lífs meinum gjør þú hægja, líf og sál lofi þig, lífs meðan sparar mig, líf mitt lifi í þér, lifðu, Jesús, í mér, lífi lát lofstu ei bægja.

10. Fel eg mig nú í faðminn þinn, frelsarinn Jesú sæti, þó að mér þreyngi ánauðin, eymdir heims og mótlæti; verði þinn vilji' á mér, vil eg það líða hér, liðsemd mér leggur þú, lát mig um síðir nú, lifa með lífsins mæti.

Iðrunar og bænar andvarpan.

Lagið: O Jesú edla blómi.

Auvej, minn drottinn dýri, dapur eg kem til þín, andi þinn æ mér stýri, ángrud er sálin mín, græð hana, guð eini, geð-pína að linist, blóð sonar grið greini, grátin fækkist sýn.

2. Synd mín ér sandi fleiri, særir það

hjartans grunn, náð þín er miklu meiri, mér er hún orðin kunn, svo friði sí-þjáðan, sá góði æ blíður, sú gleði sé gæða, síðu af rauðum brunn.

3. Mannleg hjálp mest vill þrjóta, mikil þá nauðsyn er, því flý eg til þinna fóta, þyrmi nú drottinn mér, heyr bænir hýr mínar, hér týn ei reir klénum, gjör lina mér meinum, mest eg treysti þér.

4. Drag mig úr djúpi nauða, drottinn, eg bið af rót, sonar þíns sáran dauða, synd láttu vinna bót, sál náði sól friðar, sæl greiði heil ráðin, kvöl eyðist, kul græði Kristi ástin fljót.

5. Týndan úr tölu sauða, tak þú mig enn í sátt, afstýr þú ángri nauða, einninn gjör lyndið kátt; greið brautir, guð mætur, græð sútir, frið játa, klíð þrauta það brjóti, þinn svo kanni mátt.

6. Eg fel í umsjón þína, einasti minn Jesú, önd, líf og æru mína, öllu því stjórna þú; lof, heiður, ljúft greiðist, lífgræðir af þjóðum, haf, faðir, hlíf góða, hér oss fyrir nú.

Þriðji flokkur,

i hverjum finnast nokkrir
iðrunar-, huggunar- og þakklætissálmar.

Bæn iðrandi og trúaðs manns.

Lagið: Til þín heilagi herra guð.

Syng þú lof drottni, sála min, sem er þinn guð og herra, víst því hann gjörði vel til þín, velgjörða minnstu þeirra, gaf þér eingetinn soninn sinn, sem fyrir þig var líflátinn, hvert ástverk er öllu stærra.

2. Lær þú að stunda líka fremst, lofsyngja þínum guði, eins og Davíð að orði kemst, í sínu sálms atkvæði: min önd og allt hvað með mér er, minn drottinn, heiður vandi þér, fyrir þín gefin gæði.

3. Mig ángrar það í minni sál, að mót syndgaði eg drottni; ein synd verðskuldar eilíft bál, eptir lögmálsins vitni; hver kann að reikna syndir sín? Sjá, fleiri eru afbrot min, sandi á sjáfarbotni.

4. Alít mig, drottinn, auman þræl, augum miskunar þinnar, álit og heyr mitt eymda

væl, allt vein sálar minnar; í Jesú nafni aumka mig, í Jesú nafni bið eg þig, drottinn guð dýrðarinnar.

5. Í hans helgustu sárum sjá, synda-forlíkun mína, hvað þúngt þín reiði á honum lá, hvers kyns kvalir og pína, djöful, helvíti og dauða vann, með dýrðlegum sigri uppreis hann, endurleysti svo sína.

6. Auma syndara hér í heim, hann til iðrunar kallar, svo staðfestandi sjálfur þeim, sínar velgjörðir allar, í sakramenti altaris, ef rétttrúaðir neytum þess, svo sem postulinn spjallar.

7. Viðurkennandi vor afbrot, verðuga stærstu nauða, utan vér höfum eilíf not, af Jesú pínu' og dauða, berum oss vort að bæta ráð, biðjum drottinn um sína náð, vor gæti veikra sauða.

8. Eg má það játa aum mannkind, eins sem kóng Davíð ræðir, mér fyrirgefur hann mína synd, meinsemdir allar græðir; Jesú útrunnið blessað blóð, bót og lækning er harla góð, þeim synda-þúnginn mæðir.

9. Hjálpa þú mér, ó herra guð, hjálpa

þú sálu minni, hjálpa þú mér í himnafrið, hjálpa þú skepnu þinni, hjálpaðu mér frá heljar neyð, hjálpa þú mér fyrir Jesú deyð, hjálp þín mér huggun vinni.

10. Vægt hefir mér þín verndar hönd, veitt hirting föðurlega, það hrís reikna eg vægan vönd, viðlíkast barna-aga; kraptur þíns anda kenni mér, kærleika þinn að stunda hér, og minnast þess mína daga.

11. Að gæti' eg heldur við syndum séð, svo mig ei verra hendi; bæn, trú og þolinmæði með, minni iðrun þér sendi, vitandi að þessi veraldar leið, verða muni mér örðugt skeið, nema leiðir mig líknar hendi.

12. O minn Jesú, þín eilíf náð, endurlífgi sál mína, eg befel mig og allt mitt ráð, í miskunar vernd þína, lát oss svo enda lífið hér, að lof, dýrð og heiður færum þér, vor guð, um eilífðina.

Um guðs forsjón.

Lagið: Herra, þér skal heiður og lotning greina.

Hugur slagar, hættur ýmsum benda, holdið bagar margan vel að lenda, gegn þeim ag-

ar, gæt hvad hagar, gleymska aflagar, æfi-dagar enda.

2. Mörg er hrydja mótlætis um aldur, mædu-vidja þúng, sem daudinn kaldur; vor skal idja, veikra nidja, ad vaka' og bidja, oss vill stydja' alvaldur.

3. Einn er drottinn, ófinnandi' hans vegir, allt ber vottinn, líka hitt, sem þegir, elskan, óttinn, eydslan, gnóttin, dagur, nóttin, heilsan, sóttin, segir.

4. Gud ótraudur góz er huga mínum, gàgnid, audur, hreysti' i öllum þínum, lukkan snaudum, lausn úr naudum, lífid daudum, uppreisn saudum sínum.

5. Allar skepnur eins úti sem inni, einn gud sedur, þó þær séu ógrynni, hvergi' er slíkur, hvad vidvíkur, hönd forríkur sá upplýkur sinni.

6. Ei skal kvída eymdum lýda fremur, enn þó svída verdi, hríd þá lemur; heldur strída, bidja' og bída betri tída, blessud blída kemur

7. Þökkum drottni, því ad hann er gódur, aldrei þrotni sá kærleikans hródur;

auma' álitur, bráud þeim brýtur, björg framflýtur, sá ei þrýtur sjódur.

8. Máttur drottins megnar alla vega, miskun hans hún varir eiliflega, sinna gætir, sína kætir, synd upprætir, trúudum bætir trega.

9. Dýrd sé gudi, födur og syni samin, sannheilögum anda allt eins framin, þrennum, einum, herra hreinum, hjálp hvers reynum, ædst lof greinum, amen.

Tuttugasti og þrídji sálmur Davíds vidlíks innihalds.

Lagid: Gæzkuríkasti grædari minn.

Drottinn minn hirdir held eg þig, hér fyrir brestur ekkert mig, min gledi sízt því sjatni, leidir mig gæzka guds med sann, grashaga út í lystugan, og fram ad fersku vatni; sá mest, má bezt hugann hræra, endurnæra og rétt leida, vegna nafns síns veginn greida.

2. Og þó ad eg í daudans dal, döprum rási og myrkra sal, ólukkan ei mig hrædir, víst því er med mér vernd þín hýr, vöndurinn þinn og stafur skír, heita min hugg-

un bædi; trúr, hýr tilbýr, sitt því orðið sætt matborðið sálu minni, móti þeim mig hrella kynni.

3. Mitt höfuð smýr þín mildin klár, með viðsmjörinu síð og ár, og fullt á fyrir mig skeinkir. Gæzka þín guð og miskun mest, mun mér fylgja lífdagana bezt, minn hugur þar á þeinkir. Eja, Eja, í húsi þínu elsku-finu eg mun blífa, veittu mér hjá þér vist eilífa.

Bókstafa þýðing í Jesú nafni.

Lagið: Faðir vor, sem á himnum ert.

Ilmur er Jesús eðla-skær, oss við guð föður sætta fær; andvarpan sanna syndugs manns, svo gjörir fagra bænin hans, eins og þá sólin uppljómar, allan himin og stjörnurnar.

2. Eilíft líf Jesús oss tilbýr, allri hörmúng í gleði snýr, grimmd og ógn dauðans eyddi hér, andlát vort hægur svefn því er, heljar brodd skæðan herrann braut, hans makt og vald með öllu þraut.

3. Sannleikur Jesús eflaust er, oss rétta

lífs-braut kennir hér, heims-spekin einga huggun ljær, herrans orð náð og blessun fær; allir, sem treysta upp á það, eilífan finna hvíldarstað.

4. Vegur er Jesús viss og beinn, vel má hann gánga hver sem einn, fyrir hreina trú og helgan sið, hann leiðir oss í dýrðar frið, hræðast þarf sá ei heljar deyð, sem heldur sér við þessa leið.

5. Sigurvinníngin sætust hér, á synd og dauða Jesús er, djöful fángaði, en frelsti oss, fyrir þá kvöl hann leið á kross. Ilm, Eilífð, Sannleik, Veg, Sigur skær, svo nafn Jesús útleggjum vær.

Endurminníng Krists pínu.

Lagið: Óvinnanleg borg er vor guð.

Hvað hjartans kæran hafði mig, herrann minn Jesús góði, í dauðann gaf hann sjálfan sig, og sínu úthellti blóði, kóngurinn eingla einn, eilífur drottinn hreinn, á sig tók mína mynd, meinlaus fyrir utan synd, og keypti frá kvala flóði.

2. Aumur í fátækt fæddist hér, fyrirlit-

inn af heimi, lagdur í jøtu asna er, øllum hafnandi seimi, í útlegd hraktist hann, hæstur gud og svo mann, alls kyns armædu þraut, med ángri lída hlaut, saklaus frá synda eymi.

3. Blessudu sveittist blódi sín, bardist vid daudann stránga, harmkvæli øll og alls kyns pín, yfir hans sálu gánga, falskoss, fjøtur og bønd, færdur í Júda hønd, høgg, sløg og hráka leid, hædni, álygd og neyd, og dóms ályktun ránga.

4. Krossfestur, deyddur drottinn var, dreyra-runninn í pínum, hans blessad hjarta hart þá skar, hvast spjót med broddi sínum, blód og vatn sért med sút, sem þar nam renna út, heilagi herra kær, hreinsar mig vel og þvær, af sekt og syndum mínum.

5. Hvad kom þar til, minn mildi gud, mædu þá vildir lída, og á þig taka alls kyns naud, med ángri og sárum kvída? Gódsemdar gæzkan þín, gjørdi þad vegna mín, frá køldum kvala veg, keyptur svo yrdi eg, og mætti miskun bída.

6. O herra Jesú, hver er eg þess, hlad-

inn med morgunn fyndum, ad forléztu himna ljósan sess, og leitadir ad mér týndum? Ljúfur svo leystir mig, léztu krossfesta þig, uppgafstu ondu þín, er það lífgjøfin mín, sviptir burt sorgar myndum.

7. En hvad skal gjalda aptur þér, ekki neitt gott hafandi? sála mín líf og allt hvad er, í þínu valdi standi; ángrad hjarta og geð, idran syndanna með, ætíð þér offra vil, annad hefi' eg ei til, meðtak það velvirdandi.

8. Hvad þú áleggur líða skal, lausnarinn ástar kæri; hjartad, sinni, hugsan og tal, hlýdid svo allt þér væri; hjálpa mér, herra minn, ad heilagan vilja þinn, eg elski' af allri ønd, eilíf þín nádarhønd, á fridarins braut mig færi.

9. Hjálp mér ad geta haldid rétt, af hjarta, sál' og sinni, hvad, sem þú fyrir hefir sett, huggun veit øndu minni, þá daudinn á dyrnar slær, drottinn, stattu mér nær, ord síðust, son guðs, þín, séu þá einnig mín, sælu ad sálin finni.

10. Amen, í Jesú eigid nafn, amen, af

huga hreinum; forða mér, guð, við glæpa safn, geym mína sál frá meinum; svo vil eg satt með trú, syngja þér, minn Jesú, Sanctus og sannan prís, í sællri paradís, amen, lof drottni einum.

Huggan í krossi og mótgángi.

Lagið: Náttúran öll og eðli manns.

Þú, kristin sála, þjáð og mædd, þreytt undir krossins byrði, vanmegnast ekki, vert óhrædd, vilji drottins þó yrði; þrej, þol og líð, bið, vona' og bíð, bölið fær góðan enda, þá neyð er hæst, herrann er næst, hann mun þér fögnuð senda.

2. Þú líður kross og kveinar hátt, kvíðir máske við dauða, holdsins vandi er þetta þrátt, þegar það kennir nauða; heldur ætíð við andann stríð, allir megum það játa; styrk muntu þá þurfa að fá, ef það skal undan láta.

3. Þannig lætur oss drottinn dýr, deyja frá þessum heimi, fagurlega sitt fólk tilbýr, fallvöltum auð svo gleymi, hirtir mjög hægt, hér með fær lægt, hjartað metnaðargjarna,

Þriðji flokkur,

i hverjum finnast nokkrir
iðrunar-, huggunar- og þakklætissálmar.

Bæn iðrandi og trúaðs manns.

Lagið: Til þín heilagi herra guð.

Syng þú lof drottni, sála min, sem er þinn guð og herra, víst því hann gjörði vel til þín, velgjörða minnstu þeirra, gaf þér eingetinn soninn sinn, sem fyrir þig var líflátinn, hvert ástverk er öllu stærra.

2. Lær þú að stunda líka fremst, lofsyngja þinum guði, eins og David að orði kemst, í sinu sálms atkvæði: min önd og allt hvað með mér er, minn drottinn, heiður vandi þér, fyrir þin gefin gæði.

3. Mig ángrar það í minni sál, að mót syndgaði eg drottni; ein synd verðskuldar eilift bál, eptir lögmálsins vitni; hver kann að reikna syndir sin? Sjá, fleiri eru afbrot min, sandi á sjáfarbotni.

4. Alít mig, drottinn, auman þræl, augum miskunar þinnar, álit og heyr mitt eymda

væl, allt vein sálar minnar; í Jesú nafni aumka mig, í Jesú nafni bið eg þig, drottinn guð dýrðarinnar.

5. Í hans helgustu sárum sjá, synda-forlíkun mína, hvað þúngt þín reiði á honum lá, hvers kyns kvalir og pína, djöful, helvíti og dauða vann, með dýrðlegum sigri uppreis hann, endurleysti svo sína.

6. Auma syndara hér í heim, hann til iðrunar kallar, svo staðfestandi sjálfur þeim, sínar velgjörðir allar, í sakramenti altaris, ef réttrúaðir neytum þess, svo sem postulinn spjallar.

7. Viðurkennandi vor afbrot, verðuga stærstu nauða, utan vér höfum eilíf not, af Jesú pínu' og dauða, berum oss vort að bæta ráð, biðjum drottinn um sína náð, vor gæti veikra sauða.

8. Eg má það játa aum mannkind, eins sem kóng Davíð ræðir, mér fyrirgefur hann mína synd, meinsemdir allar græðir; Jesú útrunnið blessað blóð, bót og lækning er harla góð, þeim synda-þúnginn mæðir.

9. Hjálpa þú mér, ó herra guð, hjálpa

þú sálu minni, hjálpa þú mér í himnafrið, hjálpa þú skepnu þinni, hjálpaðu mér frá heljar neyð, hjálpa þú mér fyrir Jesú deyð, hjálp þín mér huggun vinni.

10. Vægt hefir mér þín verndar hönd, veitt hirting föðurlega, það hrís reikna eg vægan vönd, viðlíkast barna-aga; kraptur þíns anda kenni mér, kærleika þinn að stunda hér, og minnast þess mína daga.

11. Að gæti' eg heldur við syndum séð, svo mig ei verra hendi; bæn, trú og þolinmæði með, minni iðrun þér sendi, vitandi að þessi veraldar leið, verða muni mér örðugt skeið, nema leiðir mig líknar hendi.

12. O minn Jesú, þín eilíf náð, endurlífgi sál mína, eg befel mig og allt mitt ráð, í miskunar vernd þína, lát oss svo enda lífið hér, að lof, dýrð og heiður færum þér, vor guð, um eilífðina.

Um guðs forsjón.

Lagið: Herra, þér skal heiður og lotning greina.

Hugur slagar, hættur ýmsum benda, holdið bagar margan vel að lenda, gegn þeim ag-

ar, gæt hvað hagar, gleymska aflagar, æfi-dagar enda.

2. Mørg er hrydja mótlætis um aldur, mædu-vidja þúng, sem dauðinn kaldur; vor skal idja, veikra nidja, að váka' og bidja, oss vill stydja' alvaldur.

3. Einn er drottinn, ósinnandi' hans vegir, allt ber vottinn, líka hitt, sem þegir, elskan, óttinn, eydslan, gnóttin, dagur, nóttin, heilsan, sóttin, segir.

4. Guð ótraudur góz er huga mínum, gágnið, auður, hreysti' í øllum pínum, lukkan snauðum, lausn úr nauðum, lífið dauðum, uppreisn sauðum sínum.

5. Allar skepnur eins úti sem inni, einn guð seður, þó þær séu ógrynni, hvergi' er slíkur, hvað viðvíkur, hönd forríkur sá upplýkur sinni.

6. Ei skal kvíða eymdum lýða fremur, enn þó svíða verði, hríð þá lemur; heldur stríða, bidja' og bíða betri tíða, blessuð blíða kemur

7. Þøkkum drottni, því að hann er góður, aldrei þrotni sá kærleikans hróður;

auma' álitur, bráuð þeim brýtur, björg framflýtur, sá ei þrýtur sjóður.

8. Máttur drottins megnar alla vega, miskun hans hún varir eiliflega, sinna gætir, sína kætir, synd upprætir, trúuðum bætir trega.

9. Dýrð sé guði, föður og syni samin, sannheilögum anda allt eins framin, þrennum, einum, herra hreinum, hjálp hvers reynum, æðst lof greinum, amen.

Tuttugasti og þriðji sálmur Davíðs viðlíks innihalds.

Lagið: Gæzkuríkasti græðari minn.

Drottinn minn hirðir held eg þig, hér fyrir brestur ekkert mig, mín gleði sízt því sjatni, leiðir mig gæzka guðs með sann, grashaga út í lystugan, og fram að ferskum vatni; sá mest, má bezt hugann hræra, endurnæra og rétt leiða, vegna nafns síns veginn greiða.

2. Og þó að eg í dauðans dal, döprum ráfi og myrkra sal, ólukkan ei mig hræðir, víst því er með mér vernd þín hýr, vöndurinn þinn og stafur skír, heita mín hugg-

un bædi; trúr, hýr tilbýr, sitt því ordid sætt matbordid sálu minni, móti þeim mig hrella kynni.

3. Mitt höfud smýr þín mildin klár, med vidsmjörinu síd og ár, og fullt á fyrir mig skeinkir. Gæzka þín gud og miskun mest, mun mér fylgja lífdagana bezt, minn hugur þar á þeinkir. Eja, Eja, í húsi þínu elsku- sínu eg mun blífa, veittu mér hjá þér víst eilífa.

Bókstafa þýding í Jesú nafni.

Lagid: Fadir vor, sem á himnum ert.

Ilmur er Jesús edla- skær, oss vid gud födur sætta fær; andvarpan sanna syndugs manns, svo gjörir fagra bænin hans, eins og þá sólin uppljómar, allan himin og stjörnurnar.

2. Eilíft líf Jesús oss tilbýr, allri hörmúng í gledi snýr, grimmd og ógn daudans eyddi hér, andlát vort hægur svefn því er, heljar brodd skædan herrann braut, hans makt og vald med öllu þraut.

3. Sannleikur Jesús eflaust er, oss rétta

lífs-braut kennir hér, heims-spekin einga huggun ljær, herrans orð náð og blessun fær; allir, sem treysta upp á það, eilífan finna hvíldarstað.

4. Vegur er Jesús viss og beinn, vel má hann gánga hver sem einn, fyrir hreina trú og helgan sið, hann leiðir oss í dýrðar frið, hræðast þarf sá ei heljar deyð, sem heldur sér við þessa leið.

5. Sigurvinningin sætust hér, á synd og dauða Jesús er, djöful fángaði, en frelsti oss, fyrir þá kvöl hann leið á kross. Ilm, Eilífð, Sannleik, Veg, Sigur skær, svo nafn Jesús útleggjum vær.

Endurminning Krists pínu.

Lagið: Óvinnanleg borg er vor guð.

Hvað hjartans kæran hafði mig, herrann minn Jesús góði, í dauðann gaf hann sjálfan sig, og sínu úthellti blóði, kóngurinn eingla einn, eilífur drottinn hreinn, á sig tók mína mynd, meinlaus fyrir utan synd, og keypti frá kvala flóði.

2. Aumur í fátækt fæddist hér, fyrirlít-

inn af heimi, lagdur í jøtu asna er, øllum hafnandi seimi, í útlegd hraktist hann, hæstur gud og svo mann, alls kyns armædu þraut, med ángri lída hlaut, saklaus frá synda eymi.

3. Blessudu sveittist blódi sín, bardist vid daudann stránga, harmkvæli øll og alls kyns pín, yfir hans sálu gánga, falskoss, fjøtur og bønd, færdur í Júda hønd, høgg, sløg og hráka leid, hædni, álygd og neyd, og dóms ályktun ránga.

4. Krossfestur, deyddur drottinn var, dreyra-runninn í pínum, hans blessad hjarta hart þá skar, hvast spjót med broddi sínum, blód og vatn sért med sút, sem þar nam renna út, heilagi herra kær, hreinsar mig vel og þvær, af sekt og syndum mínum.

5. Hvad kom þar til, minn mildi gud, mædu þá vildir lída, og á þig taka alls kyns naud, med ángri og sárum kvída? Gódsemdar gæzkan þín, gjørdi þad vegna mín, frá køldum kvala veg, keyptur svo yrdi eg, og mætti miskun bída.

6. O herra Jesú, hver er eg þess, blad-

inn med mörgum syndum, ad forlèztu himna liósan sess, og leitadir ad mèr týndum? Ljúfur svo leystir mig, lèztu krossfesta þig, uppgafstu öndu þin, er þad lífgjöfin min, svipptir burt sorgar myndum.

7. En hvad skal gjalda aptur þèr, ekki neitt gott hafandi? sála min lif og allt hvad er, í þinu valdi standi; ángrad hjarta og ged, idran syndanna med, ætid þèr offra vil, annad hefi' eg ei til, medtak þad vel-virdandi.

8. Hvad þú áleggur lída skal, lausnar-inn ástar kæri; hjartad, sinni, hugsan og tal, hlýdid svo allt þèr væri; hjálpa mèr, herra minn, ad heilagan vilja þinn, eg elski' af allri önd, eilif þin nádarhönd, á fridar-ins braut mig færi.

9. Hjálp mèr ad geta haldid rètt, af hjarta, sál' og sinni, hvad, sem þú fyrir hefir sett, huggun veit öndu minni, þá daud-inn á dyrnar slær, drottinn, stattu mèr nær, ord sidust, son guds, þin, sèu þá einnig min, sælu ad sálin finni.

10. Amen, í Jesú eigid nafn, amen, af

huga hreinum; forða mér, guð, við glæpa safn, geym mína sál frá meinum; svo vil eg satt með trú, syngja þér, minn Jesú, Sanctus og sannan prís, í sællri paradís, amen, lof drottni einum.

Huggan í krossi og mótgángi.

Lagið: Náttúran öll og eðli manns.

Þú, kristin sála, þjáð og mædd, þreytt undir krossins byrði, vanmegnast ekki, vert óhrædd, vilji drottins þó yrði; þrej, þol og líð, bíð, vona' og bíð, bölið fær góðan enda, þá neyð er hæst, herrann er næst, hann mun þér fögnuð senda.

2. Þú líður kross og kveinar hátt, kvíðir máske við dauða, holdsins vandi er þetta þrátt, þegar það kennir nauða; heldur ætíð við andann stríð, allir megum það játa; styrk muntu þá þurfa að fá, ef það skal undan láta.

3. Þannig lætur oss drottinn dýr, deya frá þessum heimi, fagurlega sitt fólk tilbýr, fallvöltum auð svo gleymi, hirtir mjög hægt, hér með fær lægt, hjartað metnaðargjarna,

grætir um stund, gledur þó lund, gud þannig sinna barna.

4. Þú sér, ad módirin mildigjørn, mjúklát vid sitt afkvæmi, agar þó opt sín elskubørn, ei svo í skada kæmi; eptir hirting, audmýktar slíng, ad sér þýdlega vefur, afþurkar klár, øll þeirra tár, ástarkoss margan gefur.

5. Allt eins fer drottinn ad vid oss, ord hans ljóst þar um hljóda, hirting áleggur, hryggd og kross, hann vill oss allt hid góda; í hørmúng mitt, mildir ged sitt, miskunar fadirinn blídur, elskar þá bezt, hann agar mest, er þeim næst, sem þýngst lídur.

6. Heyr hvad Esajas hermir ljóst, heiløgum fylltur anda: en þó fást megi módur brjóst, miskunarlaust til handa, afkvæmi sín, svo ei þess pín, elsku dauft hjartad kenndi, aldrei skal þér, þó gleymt af mér, þitt nafn í minni' er hendi.

7. Gæt ad, hversu guds børnin blíd, báru sinn kross og lidu, hlutu ad þola stundlegt stríd, stødugt í trúnni bidu; Job, Móises, vér minnumst þess, mjøg þjádir

leingi voru, David og sann, sá drottins mann, djúpin hryggdanna störn.

8. Hver var meir virt en María, móðir Jesú vors herra, hlaut þó krossfestan son sinn sjá, sár hans ei fékk að þerra; harma sverð beitt, réð hjartað heitt, hennar þá sundur grafa; drottni mest kær sú milda mær, mun þó víst verið hafa.

9. Já, guð vildi sinn son til sanns, svoddan með skarti prýða, það mun þér, blíðri brúður hans, bezt allra fegurst hlýða; hvað loflegt er í heimi hér, honum samlíkjast mega, og Jesú hjá, himninum á, heimvon farsæla eiga.

10. Kann ske að þar um kvartir þú, kenni' eg vel holdið veika, þér virðist sem þín von og trú, vilji hvarfla og skeika; þrátt stendur naumt, holgæðið aumt, þjáning ef leingi dvelur; bænin er köld, misgjörð margföld, mjög svoddan hjartað kvelur.

11. Ei er trúin þitt eigið verk, en þótt hún veikleg standi, né þolinmæði í þrautum sterk, það gefur helgur andi, hvað hann upptók, hann gaf og jók, hjálpsamlega fram-

kvæmir, vanmegnun þá, sem er þar á, aldrei hans náð fordæmir.

12. Bænin ef virðist veik og stirð, varastu þó að tregast, fyrir augum drottins vel er virð; vor Jesús fagurlegast, þýðir það allt, þér sýnist kalt, ef hún sker í hans nafni, offur það bezt, á sér hann mest, ei trúi' eg guð því hafni.

13. Lángt þó finnist að líða þér, lítil stund má þó heita, óendanleg sú eilífð er, oss þar mun drottinn veita, unaðsemd þá, sem aldrei má, upp hugsa mannlegt hjarta, lifum með fró, frið, sælu og ró, fagrir sem ljósið bjarta.

14. Hygg að, því barni mest er mjúkt, móður hjartað ágæta, vanmegna, sem hún sér og sjúkt, sýnir því hjúkrun mæta; eins er guðs hönd, ángráðri önd, æ er hann nálægastur, ástríkur bezt, og blíður mest, við börn sín veik trúfastur.

15. Brákaðan reir ei brýtur hann, blæs ei út hör rjúkanda, glataðan sauð með flýti fann, frávilltum lét ei granda; á herðum sér heimleiðis ber, hver má oss þaðan draga

veika sál bezt, bevarar mest, bæði nætur og daga.

16. Í Jesú nafni bið og bíð, brúðguminn fullsnart kemur, hans er ásýndin hýr og blíð, hvað viltu girnast fremur? Þín harma tár, öll þerrar klár, þýð drottins höndin skæra, hér við þig skalt hugga ávalt, heilnæmt er slíkt að læra.

17. Guði sé lof, sem glaða von, gaf oss í raunum vöndum, lét hann sinn ljúfa líknar son, leysa' oss af dauðans böndum; hans andinn kær, er ætíð nær, öllum, sem þjáning líða, vér skulum því, þreyngingum í, þreja, vona og bíða.

18. Af er þá staðin öll vor sorg, ángistar horfin mæða, í himnaríkis helgri borg, hvar einglar drottins ræða, og sýngja sætt, Sanctus ágætt, segjandi' af hjarta: amen, lof, heiður, prís, sæmd, sómi vís, sé drottni' um eilífð framinn.

Andvarpan kristilegrar kirkju.

Lagið: Gæzkuríkasti græðari minn.

Ef þú spyr að: því kristnin klár, kveinar

'daglega' og fellir tár, andvarpar opt og stynur? þú skalt vita, hún þróast leynt, þykir brúdguminn koma seint, hennar hjartkæri vinur; þrejir, segir: Jesú Kristi, kom sem fyrst, svo kvölum linni, endurnær mig á elsku þinni.

2. Hún bidur opt med hryggd og þrá: hjartans brúdgumi, lát þig sjá, ó drottinn, dvel ei leingi, sætasti Jesú, minnstu mín, mér þykir lángt ad bída þín, næsta því neydin þreyngir; eini, hreini, elskhuginn kæri, kom hér nær, eg kalla' af mædi, lát þú mig ödlast þín ástar gædi.

3. O gud gæsi, eg ætti' um sinn, upp til þín koma, Jesú minn, ad sídan skiljum eigi, hjartad mitt tak þú til þín fyrst, trú og nád svo mér ávartist, ad eg hér þolgód þreji; heitir, veitir, herrann merkur, hreinn og sterkur, heilagan anda, sá mig huggar í háska' og vanda.

4. Sem hjörturinn þá hann þyrstur er, þreyttur til vatnsins flýtir sér, svo honum svalad yrdi, svo lángar oss hér úr heimsins pín, herra minn Jesú, upp til þín, framda

af krossins byrdi; grædtu, bættu, ángrid strída, kvøl og kvída kristni þinnar, leid hana heim til hvíldar sinnar.

5. O Jesú, merk: þín ángrud hjørd, andvarpar, stynur þúngt á jørd, stødd nú í fári stærsta; hjálpa þú henni, herra trúr, háska øllum og vanda úr, hún er harmþrúngin næsta; leingist, þreyngist, vid óvin trylldan, ofsa fylldan, ætíd strídir; lát hana, drottinn, sigra um sídir.

6. Jesú, mig lángar eptir þér, ætíd, hvernig, sem geingur hér, kom til mín, Jesú kæri; medan mér ønd í brjósti býr, bid eg þú komir, Jesú dýr, þér vil eg vera nærri; sértu, vertu, Jesús hæstur hjá mér næstur í hvers kyns pínu, skýl þú mér jafnan í skjóli þínu.

Um guds adstod í krossinum.

Lagid: Ovinnanleg borg er vor gud.

Eg vænti, drottinn, eptir þér, í minni hørmúng lángri, og bid til þess þú bjargar mér, af beisku hugarins ángri, er strídir á mig fast, og hvern dag margfaldast,

krossinn mig fremur hart, sem þú, hjálpaðu snart, svo linni stríðu stráñgri.

2. Veit eg þú, drottinn manst til mín þá mótgáñgs tíminn stendur, feginn í allri freistni og pín, fel eg mig þér á hendur, nafn mitt vel þekkir þú, þess em eg fullvíss nú, það er og skrifað inn, í handarlófann þinn, sigur er mér því sendur.

3. Minn andi, drottinn, í þér gleðst, til orðs þíns jafnan leita, af huggun mjúkri sálin seðst, sannleiksins fyrirheita: komið krossþjáðir hér (Kristur sjálfur svo tér), alla eg yður mest, endurnæra vil bezt, ervíði er má þreyta.

4. Endurlausnarinn allra trúr, aumir hvers lækníng fundu, þessum mig leiði þrautum úr, á þægri hjálpar stundu, þó holdinu þyki lángt, þjáníngar okið stráñgt, samt vertu, sál mín hraust, set á drottinn þitt traust, hans mildiverkin mundu.

5. Lifir minn guð, sem líf mér gaf, líf mitt er í hans valdi, lífs- kvölum svipti lífi af, lífsbjörg minni viðhaldi, lifandi lífsins guð, líf mitt frelsa af nauð, lífs svo eg

lifi hér, ad líf eilíft meðr þér, fái' eg um allar aldir.

Þakkargjörð fyrir apturfeingna heilsu.

(Ortðin 1663).

Lagið: Jesú Kristi, þig kalla' eg á.

Seg þú lof drottni, sál mín, nú, fætt með hjartans fögnuði, daglega jafnan þakka þú, þínum lifandi guði, hver þér líf, krapt og heilsu gaf, hjálp, náð og miskun veitti, nær þjáning þreytti, leysti þig öllu ángri af, eymd þinni' í farsæld breytti.

2. Eg var hlaðinn með hryggð og þrá, holdið mjög sóttin pindi, hönd drottins lagðist hart mig á, hirting mjög þúnga syndi; hverja stund dauðans von því var, veiktist lífs megnið þjáða, og naut ei náða, aldeilis dugði ekki þar, aðstoð mannlegra ráða.

3. Þá eg lá svo í háska hér, með harmkvælum sóttarinnar, gættir þú, Jesú minn, að mér, miskunar naut eg þinnar, hönd þín bleföuð og hlífð ótreg, hættar freistingar lægði, og vel mér vægði, svo náðar umsjón ástúðleg, árásum djöfuls bægði.

4. Misskunar hjarta-þelið þitt, þá í brjóst um mig kenndi, græddir allt sóttarmeinið mitt, með þinni læknishendi, heilbrigði gafst og hraustleik mér, úr hættu dauðans leystir, og vel við reistir; sæll og heppinn að sönnu er, sá þinni gæzku treystir.

5. Mikil er náð og miskun þín, minn Jesú hjartakæri, þú virtist svo að minnast mín, þó maklegur þess ei væri. Lofuð veri þín líknin góð, lofað sé orð þitt mæta, sem böl kann bæta, lofi himnar og heimsins þjóð, helgasta nafn þitt sæta.

6. Nú skal eg héðan af sérhvert sinn, með sál, hug, raust og munni, lífgjafara og lækni minn, lofa af hjartans grunni; blessuð veri þín blessuð hönd, blessuð sé þín aðhjúkran, við mig sársjúkan, hirtingar straffsins harðan vönd, hefir þú gjört mér mjúkan.

7. Heiti' eg nú, drottinn, hér á mót, með hjálp og aðstoð þinni, af hjartans grunni gjöra bót, á gleymsku' og þrjózku minni, öllu framar að þjóna þér, og þínum vilja' að gegna, það mest eg megna;

gefðu þar krapt og mátt til mér, miskunar þinnar vegna.

8. Geym mig frá öllum glæpastig, góði Jesú, minn herra, svo ei til reiði reiti þig, né rati annað verra; virztu mér jafnan vernd og hlíf, vægð og linkind að sýna, nær sorgir pína, eins þá seinast mitt endar líf, annastu sálu mína.

Um guðs varðveizlu og forsjón.

Lagið: Eins og sitt barn.

Herra Jesú, mín hlífð ert þú, þó heimurinn vilji' ei láta, einka von mín, er öll til þín, þú þoldir pín, þér vil eg hlýðni játa.

2. Afhaldið heims og auðlegð seims, aldrei mér látið hefir, til friðs þó er, minn guð, í þér, eg uni hér, við það, sem þú mér gefur.

3. Líf mitt og önd þér ljúft á hönd legg eg nú, faðirinn blíði, þín hjálpin trú mér hlífi nú, herra Jesú, hörmúng þó á mig stríði.

4. Lukkan mín öll á láði snjöll, leikur í valdi þínu, hvað vilji er þinn, um haginn minn, í hvert eitt sinn, hjartanu geðjast mínu.

5. Gæzkan þín víst mér gleymir sízt, glaður því vil eg þreja, bidlundar bið, eg býst þá við, blessun og frið bezt muntu yfir mér segja.

6. Ríkdómsins hér ei óska mér, orbirgð ei lát mig pína, mitt daglegt brauð mér gef þú, guð, en andar auð, aldrei láttu mig týna.

7. Jesús með dáð, Jesús með náð, Jesús í lífi' og dauða, Jesús min hlíf, Jesús mitt líf, við Jesúm eg blíf, Jesús er bótin nauða.

8. Mín sál við þig mun halda sig, mörg þó að syndin særi, þitt blessað blóð er borgun góð, það bætir móð, bróðir minn, guð ástkæri.

9. Veröld, veröld, þitt vols og völd, vel máttu öðrum léna, afsegi' eg þér að una hér, hef heitið mér, hæstum guði að þéna.

10. Ráð mér, guð minn, á jörð um sinn, öllum svo löstum hafni, unn mér þíns liðs og ástar sviðs, þá er eg til friðs í Jesú Kristi nafni.

Þakklætis- og bænar-vers.

Lagið: Heyrðu, faðir, hátt eg kalla.

Hæsta lof af hjartans grunni, hér sýng eg með raust og munni, Jesú þeim mér ætíð unni, og aðstoð veitti á barndóms tíð.

2. Alla tíma að mér gætti, ekkert svo mig skaða mætti, öll mín Jesús blíður bætti, barndóms höt á æskutíð.

3. Lifi' eg enn og lof þér segi, lausnari minn, á nótt og degi, náðvæm Jesú náð sig hneigi, nú til mín á aldurs tíð.

4. Líkamans burðir þegar þrjóta, þinnar vildi' eg gæzku njóta, láttu mig, Jesú, hressíng hljóta, ef hjara skal eg á elli tíð.

5. Góðvild, tryggð og orð þitt eina, allra sé mín bótin meina, styrki mig Jesú, hönd þín hreina, á hverri og einni mótgángs tíð.

6. Ráð nú huga, hjarta' og sinni, holdi líka' og sálu minni, að eg, Jesú, elski þinni, fyrir einga sleppi gleðitíð.

7. Ill ráð heims mig eingin villi, andi guðs mitt geðið stilli; Jesú, þinni haldi' eg hylli, héðan af alla lífsins tíð.

8. Minnst á mig í miskun þinni, þá mál er komið að hérvist linni, sjá til, Jesú, sælu sinni, sálin mín á dauðans tíð.

9. Vek upp hold af svefni sínum, sem þú lofar í orðum þínum, vægi, Jesú, málum mínum, miskun þín á dómsins tíð.

10. Reiknadu mig, fyrir blód þitt blída, blessadan medal þinna lýda, leyf mér, Jesú, ad lesa þér frida, lofgjörd um eilífa tíd.

Harmagrátur þess mótlætta og af gudi huggada.

Lagid: Hvad skal oss ángra' i heimi hér.

A einum gudi' er allt mitt traust, eingu skal eg því kvida, ángurs míns hjarta efalaust, á sér hans mildin blída; en þó hörmúngar efnin vönd, á mig frekt gjöri' ad leita, almáttug drottins hægri hönd, hún kann því öllu' ad breyta.

2. Innra min sála ángur ber, optlega má þad finna, kvídandi þúngum hefndum hér, til hverra' eg gjördi vinna, samvizkan hrædist synda grönd, sorgir því hugann mæda, almáttug drottins hægri hönd, hún kann þad bezt ad græda.

3. Ytra er hold af harmi þjád, hardlega krossinn þreyngir, þolinmædinnar þverrar dád, þess meir, sem tímann leingir, hvergi má fást um lög né lönd, lækning vid eymdar

kvilla, nema míns drottins hægri hönd, hún kann allt böl að stilla.

4. Nálega er sú eingin tíð, að mér ei sturlun færi, ytra barátta, innra stríð, önd og líkama særir; hver kann við slíku reisa rönd? ráðlaust er holdið veika, láti þó drottins hægri hönd, hjartað mitt aldrei skeika.

5. Mannanna stoð og styrkur bregðst, stofnar það opt til nauða, æfin með sorgum á fram dregst, endar loksins með dauða, þá hljóta skiljast hold og önd, og hérvist lífsins dvína; almáttug drottins hægri hönd, hún geymi sálu mína.

6. Í mínum guði' eg huggun hef, hverju, sem öðru sætir, mig á hans vald og vilja gef, veit eg það hann min gætir, þó synda, eymda' og sorgar bönd, sárt vilji hjartað meiða, almáttug drottins hjálpar hönd, hún mun þau af mér greiða.

7. Trúr er minn guð, sem treysti' eg á, trúr er Jesús minn herra, hans blessuð forsjón bezt mun sjá, nær böl og eymd min skal þverra, sem bylgjur hafs við sjáfar strönd,

sín takmörk ei forláta, eins skamtar drottins hægri hönd, hverri sorg tíð og máta.

8. Vil eg nú gjarnan vera til friðs, vil eg því eingu kvíða, vil eg af drottni vænta liðs, vil eg svo þrej' og bíða; minn herra Jesús meinin vönd, mýkir og allan trega, hans almáttuga hjálparhönd, hjálpi mér eilíflega.

Sálmur til Jesú Krists.

Lagið: Heyrðu, faðir, hátt eg kalla.

Heilagur andi guðs míns góða, gefi svo mína túngu fróða, hún kunni þér til lofs að ljóða, líknsamasti Jesú minn.

2. Eptir þér mig láttu lánga, á lífsins vegi kenn mér gánga, svo eg megi þann fögnuð fánga, að fylgja þér eptir, Jesú minn.

3. Þú ert vor vegur í himna hæðir, helgast oss þitt orðið fræðir, gløggt við oss í ritning ræðir, ráðhollasti Jesú minn.

4. Lifandi vatns hinn bezti brunnur, brautin lífs og sannleiks munnur, af sjálfs þíns orði sért' mér kunnur, signaður herra Jesú minn.

5. Guð ertu' af guði sönnum, gefinn til

lausnar töpudum mönnum, daglega þína dyggð vér könnum, dásamasti Jesú minn.

6. Ljós ertu' af ljósi skæru, í ljósi þínu mjög frábæru, ljósið sjáum vér lífs með æru, lofaður sértu Jesú minn.

7. Sá, sem að þér trúir og treystir, tryggðin dýr, sem lýði leystir, með þínum anda hann hughreystir, þýður og blíður Jesú minn.

8. Sá hinn sami, þó sofni' úr heimi, særist ei af kvàlakeimi, sál hans trú eg sjálfur geymi, signaður herra Jesús minn.

9. Hver hann lifir í trúnni traustur, títt í góðum verkum hraustur, hann mun byggja himnaklaustur, hjá þér sjálfum, Jesú minn.

10. Sætleik ber af sykri öllu, þitt signað nafn á hvert vér köllum, eilífa vist í himna höllum, hefir útvegað Jesús minn.

11. Fyrirgef þú mér löstu leiða, líka vil eg þig feginn beiða, lífsins braut mér gjörðu greiða, græðari blíður Jesú minn.

12. Þessu veit eg þú munt játa, og það ei mér á móti láta, af því gjörir sig önd mín káta, í þér sjálfum, Jesú minn.

13. Allt er eins og eg þig sjái, einvalds herrann krapta hái, með trúar hönd eg til þín nái, tignar dýrstur Jesú minn.

14. Þú gefur mér þitt sakleysi, þá eg skal frá veraldar hreysi, beint eg minn þá bústað reisi, hjá byggðum þínum Jesú minn.

15. Þínu réttlæti þú mig klæðir, þar með alla meinsemd græðir, dags mig efsti dómur ei hræðir, duga munt þá mér Jesú minn.

16. Huggunar styrk síns heilaga anda, herrann gefi mér lýðs og landa, svo eg kunni stríða og standa, stöðugur jafnan Jesú minn.

17. Dýrð sé guði drottni mínum, dýrstum föður á himnum sínum, með eingetnum syni sínum, sem ert herra Jesú minn.

18. Bænheyr þú mig blíður og sætur, bænheyr þú mig, guð ágætur, bænheyr þú þitt barn, sem grætur, bænheyr þú mig Jesú minn.

Fjórdi flokkur

innihelldur

sálma um dómsdag og kristilega burtför.

Um mannsins fallvalta líf og hann sídasta dag.

Lagid: Oldúngar Júda annars dags.

Gef eg mig allan á guds míns nád, geymi hann allt mitt efni og rád, hvad helzt sem kemur höndum, ad í hverjum stad, hans miskun veri befalad.

2. Minna lífdaga stærd og stund, stendur í guds míns födur hönd, nær sem hann vill þá vil eg strax, vera til taks, gladur bída þess góda dags.

3. Af því eg veit og efalaust finn, endurlausnari lifir minn, þad er mín trú: hans blessad blód, sé borgun gód, sem mig hreinsar af synda mód.

4. En þó ad lágt mitt lidna hold, liggi, fúni og verdi' ad mold, samt finnur ekki sálin deyd, né sorgar leid, því hún er frí frá allri neyd.

5. Æ, hvad er þetta auma líf? ángist, harmkvæli, neyð og kíf, þá það er bezt og blómgast glæst, er bölið næst, bráðlega kemur sorgin stærst.

6. Hvað er mann, nema mold og jörð, maktarlaus, dofin, þurr og hörð? í heiminn fæðist híngað hér, hver helzt hann er, hefir ekkert í burt með sér.

7. Hann kann að vera' hraustur í dag, heill og vel fær með gleðiplag, en á morgun sjúkur og sár (svo til það gár), máske líka framliðinn nár.

8. Allt eins og blómstrið gult og grænt, glansandi stendur fagurt og vænt, á augabragði er orðið þurt, einga ber kurt, fellur, visnar og fýkur burt.

9. Með þeim skilmála maður hver, af móðurlífi fæddur er: hann skal burtdeya héðan víst, þá varir sízt, sæll er sá, sem þar vel við býst.

10. Því veldur Adams synda sekt, síðan þess allir guldu frekt, um álfur heims finnst ekki neinn, já, aldrei einn, sem af henni kann segjast hreinn.

11. Þar stoðar hvorki göz né gjald, gøf-
ugt ætterni, hefð né vald; fljótt skal hver
einn með sølvan krans, í dauðans dans,
hvelja má ei við fallið hans.

12. Þá er líkaminn følur og fár, fegurðin
øll í burtu gár, liggur svo í saurugum leir,
hann sést ei meir, sálin um eilífð aldrei deyr.

13. Hún skilst við holdið hér til sanns,
hreysið afleggur líkamans, ódauðleg þáng-
að allfljótt fer, sem ásett er; um það oss
øllum þeinkja ber.

14. Hver, sem guðs orð og herrans náð,
hefir um lífsins tíð forsmáð, og svo deyr
burt iðrunarlaust, fyrir utan traust, hans
sál fær eilífa harmaraust.

15. Æ, vesøl er sú auma sál, útrekin
strax í vítis bál, døpur þar bíða dómsins
má, fordæmdum hjá; góði Jesú, mig geym
þar frá.

16. Hver, sem guðs orð elskaði nú, á
Jesúm setur fulla trú, sálin hans eingu
kvíða kann, kvittuð við bann, hún er inn-
leidd í himnarann.

17. Augliti guðs fær ætíð sjá, eingin

harmkvæli minnast á, bídur dómsdags í dýrri vist, er aldrei tvist; þad gefi oss gud fyrir Jesúm Krist.

18. Vid básúnunnar hvellan hljóm, heims þjód kemur strax fyrir dóm, rádsmennsku sinnar reikníng þá, hver halda á, svo allir megi þar upp á sjá.

19. Upp úr grøfunum allir senn, illir og gódir rísa menn, þar kemur víst hver sál til sanns, þess sama manns, lídur aptur til líkamans.

20. Svó sem einn hirdir saudi' og kid, sundurgreinir á hverja hlid, ógudlegir, sem allir sjá, med eymd og þrá, til vinstri handar verda þá.

21. Rángláta stodar ei vél né vørn, vizkan løgklókra slægdargjørn, þá hefir ekkert afl né makt, einginn fær sagt, eitt ord á mót' eda framlagt.

22. Ómøgulegt er ad flýa frá, frækleikur einginn gildir þá, vitni sakanna sannar gløggt, á sérhvern snøggt; hvar mun þá standa hjartad kløkkt?

23. Allar skepnur med einni raust, áklaga

sekan vægdarlaust, samvizkan sjálf svarar til hratt (það er þó satt), fyrir þúsund vitni hún geingur glatt.

24. Öll verkin þar með ógnlig, opinberlega sýna sig, hrópandi sjálf sér hefndar laun og heljarraun, eilift það gildir kvalanna kaun.

25. Atkvæði dómarans aptur á mót, andsvörin gefur þessi fljót: vikið frá mér illgjörðamenn, allir í senn, eg kannast ei við ydur enn.

26. Vér, sem að vonum Jesúm á, verdum til hægri handar þá, reikníngs þó skuldin skodist þar, ei skadar par, af því hún ádur útslétt var.

27. Það sæta Jesú sídu blód, sem af hans helgu benjum stód, allan vorn reikníng af hefir mád, fyrir elsku og dád, það hlutum vér fyrir herrans nád.

28. Ránglega hef' eg höndlað margt, hölldsins fylgjandi vondri art, upp til dómsins mér ei er fært, enn sídur vært, nema fyrir Jesú nafnið skært.

29. Það er vor allra huggan hér, hjart-

ad þá kvíðinn synda sker, sá, sem dæmir hann dó á kross, gaf gjald fyrir oss, það var hans blessaður benjafoss.

30. O maður, maður, hygg að hér, hugsa þig um, meðan tíminn er, nú er þér boðin náðin stærst, guðs elskan glæst, í þessu lífi líkn sú næst.

31. Dyr lífs þér standa opnar enn, að því skyldir þú gæta senn, út stendur breidd-ur faðmur fús, friður Jesús, hann býður þér í þetta hús.

32. Ef þú aktar meir auð og seim, að-hyllist þenna vonda heim, og gegnir ekki guðs þíns raust, né gefur traust, útrekinn verður efalaust.

33. Yfir Jerúsalem Jesús grét, jafnan áminning heyra lét; þeir vildu ekki að því gá, fyrir illsku' og þrá, þúngar hefndir því hlutu' að fá.

34. En ef þú iðrast efalaust, á Jesúm setur von og traust, þá er hans náð þín vernd og hlíf, hjálp, heill og líf, svo aldrei kennir kvalanna kíf.

35. Af augum þínum öll þín tár, áþrik

hans herrar hendin klár, hjartans fögnud heilögum hjá, himninum á, endalanst muntu eiga ad fá.

36. Gledjumst hér vid öll guds börn trú, gód og fullvísö er huggan sú, heim von er sæt, þó hér sé kalt, í hryggdum allt, eilíft er líf oss ófallvalt.

37. Gud unni oss ad idrast hér, á medan nádartíminn er, drottinn, gef hæga dauda tíd, frid, fyrr og síd, eilíft líf med útvöldum lýd.

Bæn um kristilega burtför.

Lagid: O fadir minn, eg þrællinn þinn.

O, nádar nægd, nægst heill og frægd, nægst elskan Jesú Kristi, nægst nádar lind, nægst bót vid synd, nægsti huggarinn bezti, nægst hann líf er, nægstan krapt ber, nægsta hjálp vill oss senda. Jesú guds son, gjördu þá bón: gef mér farsælan enda.

2. Eg veit, ad mér, sem ödrum hér, er ákvardud stund ad deya, eg bid, gud þig, ó gud, lát mig gott strid hér kunna heya, vel skiljast vid, og fara' í frid, fá svo í

dýrð að lenda. Jesú guðs son, gjörðu þá bón: gef mér farsælan enda.

3. Veikleika minn og óstyrkinn, af kann Jesús að taka, öll brot og brest, böl holdsins mest, bætir og græðir líka; en mér, þá dey, það efa' eg ei, eilíft vill frelsi senda. Jesú guðs son, gjörðu þá bón: gef mér farsælan enda.

4. Sála mín kær, kross hvern, sem fær, krapt þinn lát ekki buga, sú kemur tíð, þolinmóð þýð, þú fær vel glaðan huga, þó hér í heim með þýngslum þeim, þér vilji drottinn benda. Jesú guðs son, gjörðu þá bón: gef mér farsælan enda.

5. Sárbeðinn blítt með tárum títt, trúfasti guð hinn sanni, andlátið sætt með gleði gætt, gef þú mér veikum manni, láttu mig þá leiðast vel frá, ljótt ekkert kunna' að henda. Jesú guðs son, gjörðu þá bón: gef mér farsælan enda.

6. Þú, mildi guð, þrenning blessuð, það lífið, sem eg unni, sé þér lof, dýrð, drottinn minn, skýrð, djúpum af hjartans grunni. Á dauðastund, í dýrðar hönd drottins fel

eg minn anda. Jesú guds son, gjördu þá bón: gef mér farsælan enda.

Umþeinking daudans.

Med sinu lagi.

Oh, oh, hver vill mig verja, valdi daudans fyrer, þá hann á líf vill herja, hver vill lid-sinna mér? Eg finn, opt finn, veikleika míkinn minn, holdid vid helju kvídir, hrædist þær sorgar tídir, ómildan óvin þann, ekki þó fordast kann.

2. Hverja stund honum móti, hleypur þó lífid manns, búin med bana spjóti, bídur því grimmdin hans, nær fer, næmt þér nú og hvad meira er, heimili hjá þér hefir, hvort vakir eda sefur, umsitur ávalt þig, ei lætur merkja sig.

3. Frá því ad fyrst þú fædist, fylgir hann jafnan þér, og um í leyndum lædist, lönd og sjó hvar þú fer; hans ör, alsnör, umsitur líf og fjör, á sterkum boga stendur streingur til hæfis bendur, óvart afgeinginn finnst, opt þegar varir minnst.

4. Jafn-grimmur eins vid alla, er hann

á hverri tíd, börn, gamla, konur og karla, kónga og auman lýd, hvern þann, helzt kann, hédan burt hrifsar hann, bædi lærda og leika, lika hrausta, sem veika, einginn umflúid fær, öllum þeim nidurslær.

5. Fjarlægt þó flýa vildir, fær ekki hjálp-ad þad, hann kemur hvad sem gildir, hittir þig í þeim stad; allt traust, er laust, inn um hvern múr hann brauzt, góð ord og gjöf ei hirdir, gull og silfur minnst virdir, ein liggur öllum leid, í gegnum sáran deyd.

6. Allan fridleik afmyndar, úr dregur blódid rautt, aúgnanna sjón og blindar, yfir-bragd gjörir suautt; heyrn sker, frá fler, fegurd í fölnun snýr, ond burt úr brjósti slitur, bædi mál og vit þrýtur, er lík fyrir utan töf, útborid kalt í gröf.

7. Eg veit þad víst um sídir, vitja mun daudinn mín, lífid frekt fyrirkvídir, fær þar af sorg og pín, hugdeigt, hold veikt, heims-ins til mjög er hneigt, þvert á mót vorum vilja, vid hljótum þó ad skilja, gröfin of-býdur oss, ei er þad léttur kross.

8. Þótt allan heim eg ætti, aud og makt

sérhvers lands, hjálpa það mér ei mætti, móti valdi dauðans; hvað má holds þá harmur og kvíði ná? hví skal af því að þreytast, sem þó kann ei umbreytast? það er eitt sinn ásett, svo mun þó standa rétt.

9. Fyrst ekkert finnst á jörðu, frelsi né hjálpar-ráð, mót kvíða' og heli hörðu, himneska bið' eg náð, um lið og frið, eg þá skal skiljast við, dauðans ótta burtdrifi, dásamlega mér hlífi, ásýnd hans ógnarlig, aldrei svo skelfi mig.

10. Jesús sá herra heitir, hel- pín fékk yfir makt, hann sigur sínum veitir, sonn trú þar hefir á vakt, hans hér andi' er, aflausn daglega tér, í hans fögnuð' og friði, fáum með eingla liði, holdlegri hérvist frá, himnesku lifi ná.

11. Í guði því glaður deya, og glaður lifa vil, þolinmóðlega þreja, þeirrar heimferðar til, hér gá heim frá, herrans samvistum ná; því dauðann Jesús deyddi, dauðans beiskleik' og eyddi, er svo dauðans aðsór, eilífs lífs réttu kjör.

12. Eg flý af hryggum hug, herra Jesú,

til þín, óttinn vill yfirbuga, auma samvizku mín, vanmátt þann brátt þú veizt og holdsins hátt, andann lausn ljúfa girnir, líkaminn móti spyrnir, það er eitt þúnglegt stríð, þinnar eg hjálpar bíð.

13. Af móðurlífi mig leiddir, lifandi, Jesú minn, góðan veg síðan greiddir, guðs barna' í selskapinn, og mér æ hér, í öllu hjúkraðer, lát þér nú ekki leiðast, líf mitt og sál tilreiða, heimi og holdi frá, himneskri vist að ná.

14. Mig dirfir móti dauða, dauði þinn, Jesú kær, grimmd hans þú gjörðir snauða, gleði mér svoddan fær, vald traust hels hraust, heptir og sundurbrauzt, öll fjötur óvinanna, oss veittir frelsun sanna, þar af feingum vér frið, feginn því skilst eg við.

15. Mitt hjarta' í hjarta þínu, hvílast lát, drottinn minn, eins þitt svo aptur mínu, innsigla sérhvert sinn; son þinn sé minn, sálar vísdómurinn; en hræring heilagur andi, huggun og stjórn eflandi, til alls góðs meðan er, einkum þá deya fer.

16. Guði sé lof, sem greiðir, götu og veginn minn, um dyr mig dauðans leiðir, í

dýrdar ríkid inn; lát heim, hans seinn og hold med bádum þeim, hafa sinn hátt og læti, herra minn Jesús sæti, mér stendur mildur hjá, mest þegar liggur á.

Annar sálmur sømu meiníngar.

Lagid: Dagur í austri øllu.

Allt eins og blómstrid eina, uppvex á sléttri grund, fagurt med frjóvgun hreina, fyrst um dags morgun stund, á snøggu augabragdi, afskorid verdur skjótt, lit og blød nidur lagdi, líf mannlegt endar skjótt.

2. Svo hleypur æskan únga, óvissa daudans leid, sem aldur og ellin þúnga, allt rennur sama skeid. Innsigli eingir feingu, upp á lífs-stunda bid, en þann kost undirgeingu, allir ad skiljast vid.

3. Daudinn má svo med sanni, samlíkjast þykir mér, slíngum þeim sláttumanni, er slær allt hvad fyrir er, grøsin og jurtir grænar, glóandi blómstrid fritt; reir, stør, sem rósir vænar, reiknar hann jafn-fánýtt.

4. Lífid manns hratt fram hleypur, hefir þad einga bid, í daudans grimmar greipur,

grøfin tekur þar vid; állrar veraldar vegur víkur ad sama púnkt, fetar þad fús sem tregur, hvort fellur létt eda þúngt.

5. Hvorki fyrir hefd né valdi, hopar daudinn eitt strik, fæst sízt med fögru gjaldi, frestur um augnablik; allt hann ad einu gildir, hvort illa lifi' edur vel, bón ei né brædi mildir, hans beiska heiptar-þel.

6. Menn vada' í villu' og svíma, veit einginn neitt um þad, hverninn, á hverjum tíma, eda hvar hann kemur ad. Einn vegur öllum greidir, inngáng í heimsins rann, marg-breyttar lízt mér leidir, liggi þó út þadan.

7. Afl daudans eins nam kreinkja, alla í veröld hér, skal eg þá þurfa ad þeinkja, hann þyrmi einum mér? Adams er edli runnid, í mitt náttúrlegt hold, eg hef' og þar til unnid, aptur ad verda' ad mold.

8. Hvorki med hefd né ráni, hér þetta líf eg fann; sálin er, svo sem ad láni, sam-teingd vid líkamann; í herrans höndum stendur, ad heimta sitt af mér. Daudinn má segjast sendur, ad sækjá hvad skaparans er.

9. Nú vel, í herrans nafni, fyrst naud-

syn ber til slík; eg er ei þeirra jafni, sem jörðin geymir nú lík; hvenær sem kallið kemur, kaupir sig einginn frí; þar læt eg nótt, sem nemur, neitt skal ei kvíða því.

10. Eg veit minn ljúfur lifir, lausnarinn himnum á, hann ræður öllu yfir, einn heitir Jesús sá, sigrarinn dauðans sanni, sjálfur á krossi dó, og mér svo aumum manni, eilíft líf víst tilbjó.

11. Með sínum dauða' hann deyddi, dauðann og sigur vann, makt hans og afli eyddi, ekkert mig skaða kann; þó leggist lík í jörðu, lifir mín sála frí, hún mætir aldrei hörðu, himneskri sælu í.

12. Jesús er mér í minni, mig á hans vald eg gef, hvort eg er úti' eða inni, eins þá eg vaki' og sef, hann er mín hjálp og hreysti, hann er mitt rétta líf, honum af hjarta' eg treysti, hann mýkir dauðans kíf.

13. Eg lifi' í Jesú nafni, í Jesú nafni' eg dey, þó heilsa' og líf mér hafni, hræðist eg dauðann ei; dauði, eg óttast eigi, afl þitt né valdið gilt, í Kristi krapti' eg segi: kom þú sæll, þegar þú vilt.

Um kristilega burtför.

Lagid: Kom andi heilagi.

Enn ber eg andar kvein, upp til guds hæda, hann kann min márgföld mein, mjúkast ad græda.

2. Andvarp mitt ekki hann, út frá sér rekur, hug gledur harmfullan, höndum vid tekur.

3. Mitt daglegt yndi er, á hann ad kvaka, eins á nótt sál min sér, sætleik hans vaka.

4. Er hún svo ofrid lyst, eptir þeim herra, sem veröld voxva þyrst, vid sumarþerra.

5. Rik girnd sú rennir opt, rétt ófedjandi, huganum hátt í lopt, hér þó eg standi.

6. Í munninn falla fljótt, fossarnir tára, innvortis er samt hljótt, andvarpid sára.

7. Kinnbeinin þar med þvæ, þau nokkud svida, gud sér hvad sárt eg fæ, sorgir vid strida.

8. Nær skal sú sálar girnd, sodd fullkomlega, ad aldeilis út sé fyrnd, orin mins trega.

9. Ad sál og lika lif, lita hann nái, sem endar allt mitt kif, eptir eg þrái.

10. Nú vill þad hardla heitt, huga minn beygja, eg á þad eptir eitt, enn nú ad deya.

11. Uggur sá ángrar mig, eg hlýt að styggja, drottinn, svo þráfalt þig, þenna heim byggja.

12. Væri afstaðið stríð, stilltist sú hræðsla, fullkomin bættist blíð, bartskerans græðsla.

13. Jesú minn, leggðu lið, láttu mig trúa, þér, heitt eg þess nú bið, þar frá ei snúa.

14. Holdsveikin þrýtur þá, þinn sætleik geymi, útför vil feginn fá, frá þessum heimi.

15. Þitt orð mitt lífga líf, lífa þó deyi, þar við óbilugt blíf, bregðast þau eigi.

16. Því verður þelið hraust, þó dauðinn komi, lukkast mér lofað traust, lífa' í guðs dómi.

17. Eg veit að Jesús minn, upp kann mig vekja, með holdi mín beinin, mun aptur þekja.

18. Með sama sjónar hvarm, sem hér nú væti, sé eg hann sviptur harm, í sigurkæti.

19. Af er þá ángistar, öll raun og mæða, hrekst eg ei krumur þar, í hvorum klæða.

20. Mína eg fundið fæ, fagnaðar glaða, sem blómgað sumarfræ, fætra laufblaða.

21. Djöfull og dólgar hans, dýrð þá ei fella, sem hér í sorgardans, sífellt mig hrella.

22. Því vil eg friðarfús, frá hryggðar-djúpi, afleggja holdsins hús, svo hyljist hjúpi.

23. Lamb guðs, sem líf mér fann, láttu mig vera, sáttan við sérhvern mann, samt þig, minn herra.

24. Gef þú mér góða menn, gröf mína taka, og meðan anda enn, yfir mér vaka.

25. Guð, lát mig eingin orð, af munni leiða, sem búa sálu morð, sælu mig sneiða.

26. Yfir allt annað hitt, unn mér að hreppa hold og blóð helgast þitt, huggun ei sleppa.

27. Jesú guðs sanni son, send mér til handa, þá hæstu heilla von, heilagan anda.

28. Fyrir stríð strángast þitt, sterkasti drott-inn, andlátið mjúkt gef mitt, mér sé bær sóttin.

29. Eingan lát ótta' af mér, afgeingu-um standa, svæf þú mig sætt í þér, sjálf-um til handa.

30. Meðtak þú mína önd, minn Jesú Kristi, í þinni heilla hönd, hún sé og gisti.

31. Láttu, guð, þekkan þinn, þjón einhvern vera, fóríngja fróman minn, fagran saung gera.

32. Sem liðið lík og gröf, ljúft sé að blessa, og láti' á einga töf, orð guðs að messa.

33. Launa þú sjálfur svo, saung hann og lestur, drottinn, um tíma tvo, trúr hirdir beztur.

34. Hér med þig blídan bid, brunnur alls góda, send þú heim sífelt lid, sem þar til stoda.

35. Ödlist þeir eilíft gagn, audgist á foldu, sem bera sveita magn, ad sópa' á mig moldu.

36. Sofnadur sídan þá, sæll mun uppreistur, ervidi öllu frá, af gudi leystur.

37. Allt hvad minn gódi gud, gaf mér í heimi, einn taki aptur vid, annist og gevmi.

38. Hann veri fadir fús, födurleysingja, miskun og matarhús, minna veslinga.

39. Lýsi þeim lífs á braut, línkind á breidi, og svo úr allri þraut, um sídir leidi.

40. Ei læt þeim eptir mig, aud, gull né silfur, heldur, gud, helzt bid þig, hjálpa þeim sjálfur.

41. O minn gud, mín er þad, mjúk bæn og vonin, þann hópinn þér tak ad, þínn fyrir soninn.

42. Eins medan erum vær, öll hér á lífi, þín blessud nád sé nær, vid naudum hlífi.

43. Vort fátækt hafdu hús, í hendi þinni, drottinn gud fridarfús, frjóvga þad inni.

44. Þín orð þá bezta björg, brauð, hús og klæði, gefi þín gæzkan mörg, guð, þolinmæði.

45. Einn sértu, sanni guð, sem með oss vendi, að sækja allan auð, í þitt haglendi.

46. Drottinn minn harðla heitt, helzt þar um beiði, hætt svo ei saki neitt, sál héðan leiði.

47. Herra, mig heiman bú, í hendur þínar, keið mig í lífsins trú, um lífstíð mína.

48. Ei láttu synda sið, saurga mitt hjarta, svo megi sætt með frið, samvizkan skarta.

49. Hátt og djúpt heitum foss, hjartans útrenni, barn guðs, sem bar sinn kross, í brjósti' um mig kenni.

50. Mjög hætt er marga stund, minn hrellist hugur, gef náð af góðri lund, guð almáttugur.

51. Eg trúi á þig fast, almáttug vera, þann skjöld fyrir skeytið hvast, skal eg frambera.

52. Drottinn, eg þekki þig, þér því befala, öldúngis allan mig, án hjartans kala.

53. Særðu og grættu geð, guð, sem þér

syndir, auðmjúk-bæn min er með, minnst ei á syndir.

54. Eg á mig ekki hér, í veröldinni, kvöttinn, eg eign þín er, af miskun þinni.

55. Því veit eg, sérð þinn sauð, sjálfs þó hér arki, þinn þekkir allan auð, af eigin marki.

56. Ulfsins sedst ekki kverk, af sálu minni; þín hondin harðla sterk, hlífir hjörð sinni.

57. Hér beygi eg hjartans knè, hjélpar sár bæni, rètt sem ein ambátt sé, upp til guðs mæni.

58. Yfirgef ekki mig í þinni bræði, gef fundið geti' eg þig, guð, mitt hjálpræði.

59. Frá einni eiktar stund, allt fram til hinnar, bið eg með ljúfri lund, lífs konu þinnar.

60. Gjörðu nú, guð minn, snart, að gráti mínum, hörðum reir bend ei hart, blóð-keyptum þínum.

61. Höfuð mitt sefa sé, sem kjöltu móður, lagt í þitt líknar knè, lausnarinn góður.

62. Burt mér ei bljúgum hrind, höndum í hendur, fætur þín faðmi bind, frelsarinn kenndur.

63. Undin mín sýgur svo, sár þinna riska, eins og brjóstbrunna tvo barnið orþyrsta.

64. Mér geingur mergjar til, misskun út dregin, mitt ángur mýkja vil, mjög hjartans feginn.

65. Þadan um eilíf ár aldrei burtvenda; drottinn, þinn heidur hár, haldíst án enda.

66. Eja, þér, gódi gud, gofgun sé framen um eilífd ár og síd, amen já, amen.

Andláts sálmur,

sem skáldid kvad á sóttarsænginni.

Lagid: Sá frjáls vid lögmál fæddur er.

Herra Jesú, eg hrópa á þig, hjartans því kraptar dvína, bænheyr þú, drottinn mildur, mig, fyrir miskunsemina þína.

2. Bænheyr mig fyrir þín blódug sár og benjafossinn rauda, bænheyr mig nádar kóngur klár, og keundu til minna nauda.

3. Bænheyr mig fyrir þinn trega og tár, og titrandi kvalanna pinu, bænheyr mig fyrir þitt sídusár, og svaladu hjarta mínu.

4. Ljúfur Jesú, eg leita þín, lát mér ad

hvarsi verda, ángráð er nokkuð öndin mín, að vilja þrautir herða.

5. Láttu mig finna líkn hjá þér, ljúfustum eðlabróðir, húsíkrossi litlum hægðu' á mér; heyrðu það, guð minn góður.

6. Þó vil eg bikar' þenna af, með þakklátu hjarta drekka, súrt þó mér finnist sútakaf, svaladu mínum ekka.

7. Herra, gef mér í hjartans geð, heilaga þolinmæði; umburðarlyndi einninn með og eilíf sálargæði.

8. Kærleikans eld þú kveik í mér, kref eg þess guð af hjarta, í andlegum hjúskap æ með þér, önd mín svo nái' að skarta.

9. Drottinn þú veizt minn þánka' og þel, og þörfina alla mína, þína í hönd eg það allt fel, þyrstur í miskun þína.

10. Aldur minn þegar úti er, eymdum trúi' eg þá linni, fyrir blóð þitt, Jesú, bjarga mér, á banasænginni minni.

11. Hressi mig þá þitt blessað blóð, beint svo að trúar stafni, heim eg þá réttu hjálpar slóð, haldi í Jesú nafni.

12. Bænheyr mig himnesk blíðan væn,

grösin tekur þar við; állrar veraldar vegur víkur að sama púnkt, fetar það fús sem tregur, hvort fellur létt eða þúngt.

5. Hvorki fyrir hefð né valdi, hopar dauðinn eitt strik, fæst síst með fögru gjaldi, frestur um augnablik; allt hann að einu gildir, hvort illa lifi' eður vel, bón ei né bræði mildir, hans beiska heiptar-þel.

6. Menn vaða' í villu' og svíma, veit einginn neitt um það, hvernin, á hverjum tíma, eða hvar hann kemur að. Einn vegur öllum greiðir, inngáng í heimsins rann, marg-breyttar lízt mér leiðir, liggi þó út þaðan.

7. Afl dauðans eins nam kreinkja, alla í veröld hér, skal eg þá þurfa að þeinkja, hann þyrmi einum mér? Adams er eðli runnið, í mitt náttúrlegt hold, eg hef' og þar til unnið, aptur að verða' að mold.

8. Hvorki með hefð né ráni, hér þetta líf eg fann; sálin er, svo sem að láni, samteingd við líkamann; í herrans höndum stendur, að heimta sitt af mér. Dauðinn má segjast sendur, að sækja hvað skaparans er.

9. Nú vel, í herrans nafni, fyrst nauð-

syn ber til slík; eg er ei þeirra jafni, sem jörðin geymir nú lík; hvenær sem kallið kemur, kaupir sig einginn frí; þar læt eg nótt, sem nemur, neitt skal ei kvíða því.

10. Eg veit minn ljúfur lifir, lausnarinn himnum á, hann ræður öllu yfir, einn heitir Jesús sá, sigrarinn dauðans sanni, sjálfur á krossi dó, og mér svo aumum manni, eilíft líf víst tilbjó.

11. Með sínum dauða' hann deyddi, dauðann og sigur vann, makt hans og afli eyddi, ekkert mig skaða kann; þó leggist lík í jörðu, lifir mín sála frí, hún mætir aldrei hörðu, himneskri sælu í.

12. Jesús er mér í minni, mig á hans vald eg gef, hvort eg er úti' eða inni, eins þá eg vaki' og sef, hann er mín hjálp og hreysti, hann er mitt rétta líf, honum af hjarta' eg treysti, hann mýkir dauðans kíf.

13. Eg lifi' í Jesú nafni, í Jesú nafni' eg dey, þó heilsa' og líf mér hafni, hræðist eg dauðann ei; dauði, eg óttast eigi, afl þitt né valdið gilt, í Kristi krapti' eg segi: kom þú sæll, þegar þú vilt.

Um kristilega burtför.

Lagid: Kom andi heilagi.

Enn ber eg andar kvein, upp til guds hæda, hann kann mín márgföld mein, mjúkast ad græda.

2. Andvarp mitt ekki hann, út frá sér rekur, hug gledur harmfullan, höndum vid tekur.

3. Mitt daglegt yndi er, á hann ad kvaka, eins á nótt sál min sér, sætleik hans vaka.

4. Er hún svo ofrid lyst, eptir þeim herra, sem veröld vökva þyrst, vid sumarþerra.

5. Rik girnd sú rennir opt, rétt ösjedjandi, huganum hátt í lopt, hér þó eg standi.

6. I munninn falla skjótt, fossarnir tára, innvortis er samt hljótt, andvarpid sára.

7. Kinnbeinin þar med þvæ, þau nokkud svida, gud sér hvad sárt eg fæ, sorgir vid strída.

8. Nær skal sú sálar girnd, södd fullkomlega, ad aldeilis út sé fyrnd, örin míns trega.

9. Ad sál og líka lif, lita hann nái, sem endar allt mitt kif, eptir eg þrái.

10. Nú vill þad hardla heitt, huga minn beygja, eg á þad eptir eitt, enn nú ad deya.

11. Uggur sá ángrar mig, eg hlýt að styggja, drottinn, svo þráfalt þig, þenna heim byggja.

12. Væri afstaðið stríð, stilltist sú hræðsla, fullkomin bættist blíð, bartskerans græðsla.

13. Jesú minn, leggðu lið, láttu mig trúa, þér, heitt eg þess nú bið, þar frá ei snúa.

14. Holdsveikin þrýtur þá, þinn sætleik geymi, útför vil feginn fá, frá þessum heimi.

15. Þín orð mitt lífga líf, líka þó deyi, þar við óbilugt blíf, bregðast þau eigi.

16. Því verður þelið hraust, þó dauð-inn komi, lukkast mér lofað traust, líka' í guðs dómi.

17. Eg veit að Jesús minn, upp kann mig vekja, með holdi mín beinin, mun aptur þekja.

18. Með sama sjónar hvarm, sem hér nú væti, sé eg hann sviptur harm, í sigurkæti.

19. Af er þá ángistar, öll raun og mæða, hrekst eg ei hrumur þar, í hvorum klæða.

20. Mína eg fundið fæ, fagnaðar glaða, sem blómgað sumarfræ, fætra laufblaða.

21. Djöfull og dólgar hans, dýrð þá ei fella, sem hér í sorgardans, sífellt mig hrella.

22. Því vil eg friðarfús, frá hryggðar-
djúpi, afleggja holdsins hús, svo hyljist hjúpi.
23. Lamb guðs, sem líf mér fann, láttu
mig vera, sáttan við sérhvern mann, samt
þig, minn herra.
24. Gef þú mér góða menn, gröf mína
taka, og meðan anda enn, yfir mér vaka.
25. Guð, lát mig eingin orð, af munni
leiða, sem búa sálu morð, sælu mig sneiða.
26. Yfir allt annað hitt, unn mér að hreppa
hold og blóð helgast þitt, huggun ei sleppa.
27. Jesú guðs sanni son, send mér til
handa, þá hæstu heilla von, heilagan anda.
28. Fyrir stríð strángast þitt, sterkasti drott-
inn, andlátið mjúkt gef mitt, mér sé bær sóttin.
29. Eingan lát ótta' af mér, afgeingu-
um standa, svæf þú mig sætt í þér, sjálf-
um til handa.
30. Meðtak þú mína önd, minn Jesú
Kristi, í þinni heilla hönd, hún sé og gisti.
31. Láttu, guð, þekkan þinn, þjón einhvern
vera, foríngja fróman minn, fagran saung gera.
32. Sem liðið lík og gröf, ljúft sé að blessa,
og láti' á einga töf, orð guðs að messa.

33. Launa þú sjálfur svo, saung hann og lestur, drottinn, um tíma tvo, trúr hirdir beztur.

34. Hér med þig blídan bid, brunnur alls góda, send þú þeim sífelt lid, sem þar til stoda.

35. Ódlist þeir eilíft gagn, audgist á foldu, sem bera sveita magn, ad sópa' á mig moldu.

36. Sofnadur sídan þá, sæll mun upp-reistur, ervidi öllu frá, af gudi leystur.

37. Allt hvad minn gódi gud, gaf mér í heimi, einn taki aptur vid, annist og geymi.

38. Hann veri fadir fús, födurleysingja, miskun og matarhús, minna veslinga.

39. Lýsi þeim lífs á braut, línkind á breidi, og svo úr allri þraut, um sídir leidi.

40. Ei læt þeim eptir mig, aud, gull né silfur, heldur, gud, helzt bid þig, hjálpa þeim sjálfur.

41. O minn gud, mín er þad, mjúk bæn og vonin, þann hópinn þér tak ad, þínn fyrir soninn.

42. Eins medan erum vær, öll hér á lífi, þín blessud nád sé nær, vid naudum hlífi.

43. Vort fátækt hafdu hús, í hendi þinni, drottinn gud fridarfús, frjóvga þad inni.

44. Þín orð þá beztu björg, brauð, hús og klæði, gefi þín gæzkan mörg, guð, þolinmæði.

45. Einn sértu, sanni guð, sem með oss vendi, að sækja allan auð, í þitt haglendi.

46. Drottinn minn harðla heitt, helzt þar um beiði, hætt svo ei saki neitt, sál héðan leiði.

47. Herra, mig heiman bú, í hendur þínar, leið mig í lífsins trú, um lífstíð mína.

48. Ei láttu synda síð, saurga mitt hjarta, svo megi sætt með frið, samvizkan skarta.

49. Hátt og djúpt heitum foss, hjartans útrenni, barn guðs, sem bar sinn kross, í brjósti' um mig kenni.

50. Mjög hætt er marga stund, minn hrellist hugur, gef náð af góðri lund, guð almáttugur.

51. Eg trúi á þig fast, almáttug vera, þann skjöld fyrir skeytið hvast, skal eg frambera.

52. Drottinn, eg þekki þig, þér því befala, öldúngis allan mig, án hjartans kala.

53. Særðu og grættu geð, guð, sem þér

lyndir, auðmjúk-bæn min er með, minnst ei á syndir.

54. Eg á mig ekki hér, í veröldinni, dróttinn, eg eign þín er, af miskun þinni.

55. Því veit eg, sérð þinn sauð, sjálfs þó hér arki, þinn þekkir allan auð, af eigin marki.

56. Ulfsins seðst ekki kverk, af sálu minni; þín höndin harðla sterk, hlífir hjörð sinni.

57. Hér beygi eg hjartans knè, hjèlpar sár bæni, rètt sem ein ambátt sè, upp til guðs mæni.

58. Yfirgef ekki mig í þinni bræði, gef fundið geti' eg þig, guð, mitt hjálpræði.

59. Frá einni eiktar stund, allt fram til hinnar, bið eg með ljúfri lund, lífs komu þinnar.

60. Gjörðu nú, guð minn, snart, að gráti mínum, hörðum reir bend ei hart, blóð-keyptum þínum.

61. Höfuð mitt þoka sé, sem kjöltu móður, lagt í þitt líknar knè, lausnarinn góður.

62. Burt mér ei bljúgum hrind, hödduls í hendur, fætur þín faðmi bind, frelsarinn kenndur.

63. Undin mín sýgur svo, sár þinna rista, eins og brjóstbrunna tvo barnið orþyrsta.

64. Mér geingur mergjar til, miskun út dregin, mitt ángur mýkja vil, mjøg hjartans feginn.

65. Þaðan um eilíf ár aldrei burtvenda; drottinn, þinn heiður hár, haldist án enda.

66. Eja, þér, góði guð, gøfgun sé framen um eilífð ár og síð, amen já, amen.

Andláts sálmur,

sem skáldið kvað á sóttarsænginni.

Lagið: Sá frjáls við løgmál fæddur er.

Herra Jesú, eg hrópa á þig, hjartans því kraptar dvína, bænheyr þú, drottinn mildur, mig, fyrir miskunsemina þína.

2. Bænheyr mig fyrir þín blóðug sár og benjafossinn rauða, bænheyr mig náðar kóngur klár, og kenndu til minna nauða.

3. Bænheyr mig fyrir þinn trega og tár, og titrandi kvalanna pínu, bænheyr mig fyrir þitt síðusár, og svalaðu hjarta mínu.

4. Ljúfur Jesú, eg leita þín, lát mér að

hvarsi verda, ángráð er nokkuð øndin mín, að vilja þrautir herða.

5. Láttu mig finna líkn hjá þér, ljúfustum eðlabróður, húskrossi litlum hægdu' á mér; heyrðu það, guð minn góður.

6. Þó vil eg bikar' þenna af, með þakklátu hjarta drekka, súrt þó mér finnist sútakaf, svaladu mínum ekka.

7. Herra, gef mér í hjartans geð, heilaga þolinmæði; umburðarlyndi einninn með og eilíf sálargæði.

8. Kærleikans eld þú kveik í mér, kref eg þess guð af hjarta, í andlegum hjúskap æ með þér, ønd mín svo nái' að skarta.

9. Drottinn þú veizt minn þánka' og þel, og þørfina alla mína, þína í hønd eg það allt fel, þyrstur í miskun þína.

10. Aldur minn þegar úti er, eymdum trúi' eg þá linni, fyrir blóð þitt, Jesú, bjarga mér, á banasænginni minni.

11. Hressi mig þá þitt blessað blóð, beint svo að trúar stafni, heim eg þá réttu hjálpar slóð, haldi í Jesú nafni.

12. Bænheyr mig himnesk blíðan væn,

og blessadur edlabródir, gleym þú ei minni gjørdri bæn, gádu' hennar Jesú gódi.

13. Andláts þá stundu yfir mig slær, allt mál og megn vill dvína, heim til þín fadir hjartakær, hafdu sálina mína.

14. Hægan gef dauda og hédanfør, hvílld þar med holdi mínu, í upprisunni þau edlakjør, í augliti' ad gledjast þínu.

15. Láttu mitt hjarta segja med sér, og svoddan trú í því standa: herra Jesú miskunna mér, medtak þú svo minn anda.

16. Falli svo til eg missi mál, minn fyrir afgángstíma, í mitt hjarta, sinni og sál svoddan ord virztu ad líma.

17. Þá er eg hólpinn, það er mín trú, þessa bón virzt mér veita, andliti þínu ad mér snú, eins sem eg þess nú leita.

18. Feginn vil eg, sem fljótast nú, frelsast úr daudans skordum, augliti þínu ad mér snú, eins og til Péturs fordum.

19. Sæti Jesú mig svíptu pín, sálminn gjøri' eg svo enda, hrelldu svaladu hjarta mín, huggun virztu mér senda.

Annar andláts sálmur,

sem skáldið orti síðast á sóttarsænginni.

Lagið: Skaparinn stjarna, herra hreinn.

Guð komi sjálfur nú með náð, nú sjái guð mitt efni' og ráð, nú er mér, Jesú, þörf á þér, þér hefi' eg treyst í heimi hér.

2. Eg hefi' aldrei í nokkri nauð, nauðstaddur beðið utan guð, guð hefir sjálfur gegnt mér þá, guð veri mér nú líka hjá.

3. Afvorðuð mín og mæld er stund, mitt líf stendur í þinni hönd, andlátið kemur eitt sinn að, einn veiztu, guð, nær skeður það.

4. Nú hefi' eg þar á nokkurn grun, nálægjast þessi stundin mun, holdið mitt er af harmi þreytt, hafa kraptarnir sér umbreytt.

5. Finn eg, að augum förlast sýn, falla tekur nú heyrnin mín, hendurnar hafa misst sitt magn, minn fótur vinnur ekkert gagn.

6. Líkaminn allur særður sótt, svitnar og dregur af mér þrótt, einnig þreyngist um andardrátt, eg vænti minnar hvíldar brátt.

7. Dofna varir og túngan treg, tala því ekki orka eg, hjartað svo margskyns mæða lýr, mannleg hjálp öll sér frá mér snýr.

8. Sárbeiði' eg guð af góðri lund: gef þú mér hæga dauðastund, ofbjóða lát ei andláts deyð, aumka þig yfir mína neyð.

9. Vitnisburð hann frá eilífð átt, að þú hjálpir á beztan hátt, þá endast megn og mannleg stoð, miskuna þú mér, drottinn guð.

10. Láttu nú sannast liðið þitt, líttu á kvein og andvarp mitt, eg sárgrátbæni son guðs, þig, syndirnar skyldu nú við mig.

11. Útslegið bið eg allt það sé, er eg þig, drottinn, móðgaðe, óverðugum til góða ger, guð, sem optar, og hjálpa mér.

12. Fyrst þú hefir svo hingað til, haft stóra náð og kærleiksil, í frammi við mig fallinn mann, frelsaðu mig nú nauðstaddan.

13. Þú hefir fyrri fyrir mig stritt, feingið mér sigurmerkið nýtt; Jesú minn, nú þín frægðin fríð, fyrir mig vinni dauðans stríð.

14. Gef þú mér eina trausta trú, til þín, minn hjartans herra, nú, í gegnum dauðans grimma hlið, guð láti komast mig með frið.

15. Sæktu minn guð, hvað sjálfs þíns er, sálina þá, sem gafstu mér, skildu hana nú hægt við hold, hvílast lát það í jarðar mold.

16. Hún verdur fegin hvíldar fund, hast hefir marga mædu stund, vosbúdarnótt og nauda flug, næsta barizt med veikan dug.

17. En þad hún hefir afborid, er sked fyrir hins hæsta lid, hann hefir sinn hinn sanna krapt, svo í þeim breyska ríkan haft.

18. Opt hefir lúinn anda nært, ervidi hjartans stilling fært, úrrædi er eg eingin sá, í sínu skauti bar mig þá.

19. Legg þú mig nú á nádarbrjóst, nafnfrægi gud, sem heitir ljóst, hjúkrun, adstod og hjálparlid, hjartanu gef nú sannan frid.

20. Af þreyngslum minnar módur lífs, mig leiddir þú án daudans kífs, leys nú af þreyngslum líkamans, lifandi sál til himna ranns.

21. Strax, sem mín augna uppkom rós, eg fékk ad líta heimsins ljós, fyrr en eg allur fæddur var, fékkstu mér þá hid nægsta svar.

22. Svo láttu mína sálu nú, sjá þig í einni réttri trú, vertu sjálfur ljósmódir mín, mín sál fædist í hendur þín.

23. Í skírninni mér skeinktir þig, skal eg

þér Jesú aptur mig, grandvarlega með góðri lund, gefa á minni dauðastund.

24. Óbeðinn tókst mig að þér fyrst, en nú sárbið eg, Jesú Krist, með trúar-hendi þér haldi' eg fast, herra, lát mig ei vanmegnast.

25. Strax, sem mér leystist túnga og tönn, til mín barst lífsins fæða sönn, af öldum kálfi; sál mín saug, sonar guðs blóð, þá dýrstu laug.

26. Heilagur andi hæstur þinn, hann er sá tryggðahríngurinn, sem sonur guðs mér gaf á hönd, giptast þá vildi' hann minni önd.

27. Skínandi föt mér skeinktir þá, að skyldir mig í þeim aptur sjá, bæði á degri dauða míns, drottinn, og ríki föður þíns.

28. Eg kem hér fram með ekkert mitt, elskhugi minn, í brúðkaup þitt, sjá þú mig nú í sjálfum þér, saurugt er allt hvað með mér er.

29. Eg hef svo marga mæðustund, mænt eptir þínum dýrðar fund, finndu mig nú, þó liggi' eg lágt, lát mig ei ætíð eiga bágt.

30. Sé eg þig gegnum svart eitt ský, sitjandi himnaríki í, eg á nú til þín ekki lángt, en mér finnst bæði hart og strángt.

31. Eg styð mig nú við orðið þitt, erviði léttu, drottinn, mitt, sálin mín er af þúnga þjáð, þyrst og sárhúngruð eptir náð.

32. Deyf þú nú alla dauðans raun, drottinn, gjald mér ei verðug laun, eptir náð þinni minnstu mín, minningin lifir í mér þín.

33. Á náð legg eg mig lausnarans, lífið mitt er í valdi hans, gæzkan þín hefir grát minn stillt, guð, far þú með mig sem þú vilt.

34. Honum einum eg hef mig geymt, hans náð hefir mér ekki gleymt; raungóður, sem mér sést nú hjá, sálu minni mest liggur á.

35. Lífsins pantinn mér lagðir hann, lifandi anda heilagan, signetið það með sannri list, setur á hjartað Jesúm Krist.

36. En hvar Jesús í brjósti býr, býr þar hans náð og elskan dýr, synda kvittan og miskun manns, mitt líf það er í valdi hans.

37. Eg treysti guði upp á öll, orð hans og held þau minn grundvöll, jörð og himnar forgánga greitt, en guðs orð skeikar ekki neitt.

38. Eg vil í drottni sofna sætt, samvizku stríðið allt er bætt, dauðahaldi eg drottinn þrif, dýrstur gef þú mér eilíft líf.

39. Kved eg í gudi gódan lýd, gledilèg-
ar þrim nætur býd, þakkandi öllum þeirra
styrk, þjónustu, hjálp og kærleiks verk.

40. Afskæra þá eg eptir skil, afhenda
sjálfum gudi vil; andvarpid sèr hann sárt
og heitt, segja þarf honum ekki neitt.

41. Unni hann ydur kærleiks koss, kvitt
á hann einn ad skilja oss, gef þú þad, Jesú
Kristi kær, kátir hjá þèr ad finnumst vær.

42. Hlýdni alla og þolid þýtt, þad veiti
gud mèr harla blítt, gefi mig kvittan gud
og menn, grátbæni' eg þess af hjarta enn.

43. Lúinn anda eg legg nú af, lífinu
rádi sá, sem gaf, í sárum Jesú mig sætt
innvef, sálu mína eg gudi gef.

44. Láttu mig drottinn, lofa þig, med
lofi þinu hvíla mig, ljósid í þinu ljósi sjá,
lofa þig strax, sem vakna má.

45. Láttu mig færa fram þau-hljód, fyrst
og seinast, minn drottinn gud, ad lofa þig í
heidri hár, haldist þín dýrd um eilíf ár.

Um sælu himnaríkis.

Lagid: Mikilli farsæld mætir sá.

Upp, upp mín sál, og ferdumst fús, frid-

arins borg ad ná, þar ununarsamleg eru hús, æskileg gudi hjá, þar sáluhjálp án enda er, án dauda líf eilíft, án hryggdar gledin aldrei þver, ángri þar verdur svipt, án myrkra ljósid aldrei dvín, eilífur gledidagur skín, veikleiki, ótti, vól né þrá, verdur ei nokkur þar, harmurinn einginn mæda má, mein ekkert snertir par, gefi' oss ad ødlast gledi þá, gud drottinn allsherjar.

2. Madur einginn hér mæla slíkt, meta né skynja kann, hvad fagnadar-líf er farsælligt, fridum í himna-rann; herrann vor Kristur sú er sól, sem ad oss forklárar, ljómum þar fyrir lambsins stól, líka sem stjørnurnar; augnanna sífellt er þar lyst, álita herrann Jesúm Krist, eyrun vor heyra ætíd fá, ilmandi raddirnar, sætur hljódfærasaungur sá, sífelldlega hljómar, gladir æ syngjum gøfgun há, gudi til eilífdar.

3. Þar er prísud í þeirri borg, þrenningin guddóms há, hennar um gjørvøll heyrist torg, hljódføgur musicá, þar er án elli æskan hrein, án veiki heilsan klár, þar snertir ei hid minnsta mein, mann neinn um eilíf ár,

allri drottins med einglahird, útvaldir búa í þeirri dýrd, hverrar gledinnar yndid er, aug-líti guds ad sjá, ódaudlegleika íklæddir, og eilífri birtu þá, kórónur þeirra hefir hver, höfdum gulllegar á.

4. O, hvad farsæl ad er sú tíd, þá erum komnir þar, og eptir lidna heimsins hríd, heitum guds borgarar, frá allri mædu eymd og þrá, erum þá loksins frí, heidur, dýrd, gledi hljómar þá, himnesku landi í; æ hvad fagnadar vegsemd vor, vera mun háleitlega stór, þá endurlausnarinn afhendir, ástkærum födur oss; fadminn á móti blítt breidir, býd-ur fram ástarkoss, hryggd og mæda þá horfin er, hörmúng og tára-foss.

5. Heilagan selskap höfum þar, himnesk-um gudi med, forfedur spámenn fullglöggt vær, fáum þar alla séd, æskilegustu umgeingni, einnig þeim höfum hjá; sífellda elsku' og samþykki, sýna hver ödrum má, ásamt ó-kenndum öllum glöggt, ástmenn vora vér fáum þekkt, frændur og vinir finnast þá, fagnadi medur þar, blómleg og svo med

blídu sjá, børnin sín foreldrar, fagnadar verdur fundur sá, fremur en mann skynjar.

6. Þessi ad ødlast gædin góð, gef þú mér, drottinn minn, fyrir þíns sonar blessad blód, bænheyrdu þrælinn þinn; þegar heiminum frá eg fer, frels mig af andar pín, skrýd mína sál' í himna hér, herra, med blódi þín, ad eg útvøldum øllum med, eilífar þakkir fái téd, andlit þitt blída unn þú mér, alvaldur gud, ad sjá, einnig ad búa um alder, eilífar sjálfum hjá, svo eg án enda syngi þér sanctus og gloriá.

Þridji parturinn
innihelddur
ýmislega kvedlínga
til gudrækni's idkunar og sidabóta.

Fyrsti flokkur,
í hverjum finnast
nokkrir andríkir og gudrækilegir
kvedlíngar.

Sumarvísa,
kvedin árid 1657.

Lagid: Lofid gud, lofid hann hver.

Vetrar tíd, víst er umlidin nú, farsæl, blíd, blessunarfull var sú; drottinn veitti lýdum lid, um ládid og grædi, heilsu, frelsi, fædu, frid, flest nádar gædi; menn og hjørd máttu ei neina, af lopti' og jørd, landplágu reyna; þakkargjørd, því skulum greina, ástar lystilegum hug: :,: lofadur hafi gefid oss gud, gáfurnar sínar :,:.

2. Vedur mjúk, von manna framar þó,

eingin sjúk, allsjaldan frost eda snjó, reyndi kindin raunar nein, rétt má svo inna, hvorki hörku mun né mein, máttum því finna, þarf-leg nægd, því var á fódri, skjól og hægd, skepnunni módri, þessa vægd, þökkum vér gódri, miskun ferskri drottins dátt, :,: hafi nú lof og heidur gud, á himni og jördu :,:.

3. Sjónum af, afla og fiskiplóg, herrann gaf, hverjum, svo dugdi nóg, vodinn bráð-ur vinds og unns, vard eingum skædur, stýrdi ferd til sands og sunds, sá öllu rǽd-ur; um vora sveit, sóttin allfæsta, þad eg veit, þjád hefir næsta, mjúk og heit, misk-unin stærsta, drottins, veiti oss værd og vörd; :,: helgum, prisum, heidrum gud, med hjarta og sálu :,:.

4. Hver fær tjád, talid og reiknad greitt, svoddan nád, sem oss fékk drottinn veitt, stundleg, andleg gædin gód, gáfurnar flest-ar, af födur blídum þádi þjód, þær allra beztar; kynning hans, klárt ordid sanna, fridinn lands, farsældir manna, andskotans, ákefd réd banna, eingin þvingan lúdi lýd; :,: lofadur sé vor ljúfi gud, fyrir lánid sitt góda :,:.

Mismunur veturs og sumars.

Lagið: O Jesú, edla blómi.

Kominn er veturinn kaldi, kastar að margri hríð, af drottins vísdóms valdi, veslast sú ársins tíð; sæl geymir sól ljóma, svolþrumir kul-hami, jel-rømum fjøl-sima, fyrna ørnin strið.

2. Grund frýs, en grasið dofnar, gripina vantar skjól, bersuøggir standa stofnar, styrðnar lim, skógiun kól; smár fuglinn þreir þogli, þver hygli, dýr ragla, ber segl frá byr-trýglum, blandið vinda-hjól.

3. Skørp frostin skemmta eigi, skepnan hver ber sig litt, snjór hylur víða vegi, villist því margur titt; hlæðlausir fred-frusu, frið-hreysi naud kjósa; að húsum féð slasar, sælist kulið stritt.

4. En þegar vorar aptur, uppgeingur sólin skær, øllu nýr eflist kraptur, annað bragð loptið fær; køld hýrnar fold forna, fylld kjarna mold styrðnuð, sýld meyrna fjaldornuð, svellin fjøllum nær.

5. Fuglar úr fylgsnum hreifast, féð drifur húsum frá, dýrin um skóga dreifast, dag

saman fjølga þá; menn hýrast, en ærin vun heyrist, grannfærum, hlunn-jórum, hrønn báru, hrindir sundid á.

6. Døggina drífa lætur, drottinn á fald- an snjó, verkar svo mildimætur, moldin þur verdur frjó; glis skógar, grøs haga, glas- føgur rós þæga, rís, þegar rásdrjúga, raka þokan bjó.

7. Frostid þó fargi gróda, frjóvgast samt upp á ný, frækornsins sjá menn sjóda, sín geyma blómstrin frí; krapt fróni ljúft lénar, lopt skínid drift hreina, gæst duna, svipt sjónum, sjøtnud vatna ský.

8. Sumarsins blóminn sæli, sýnir oss drottins mátt, vetur þó kåldur kæli, korn, jørd, gras, fræid smátt; árstídin úr sædi, or gædi hýr leidir; frjór lýdur fær gudi, frídan heidur þrátt.

Ungmenna morgunbæn.

Í þinu nafni uppvaknadur,
Er eg, Jesú, gud og madur.
Lof sé þér fyrir líf og gædi,
Líkamans heilsu føt og fædi,
Og allt þad þín óbreytt mildi,
Aumum mér til leggja vildi;

Bið eg þig minn blíði herra:
Blessun þína ei lát þverra,
Hegðun minni á hverjum degi,
Haltu á sönnum dyggða vegi
Lát mig njóta úngdóms ára,
Er þú barst í manndóm klára.
Gef uppfræði æsku mína,
Andi þinn fyrir verkun sína,
Svo í ótta og elsku þinni,
Avöxt góðan færa kynni.
Hlýðni, tryggð og trúna bjarta,
Tendra og nær í minu hjarta,
Að mér svo með aldri hrönnum,
Aukist náð hjá guði og mönnum.
Heims og satans hrekkja snörum,
Hrind frá mér svo ei övörum,
Mig ógætinn í sér festi,
Eður dragi í synd og lesti.
Vernda mig frá voða öllum,
Vöndum dauða og slisa föllum;
Einglar þínir að mér gæti,
Eingum svo eg meiðslum mæti.
Mitt verklag og misskun þína,
Mér lát vera unun mína.
Auk mér skilning orða þinna;
Eru þau lampi fóta minna.
Gef mér jafnan gott að læra,
Góðlyndum við alla vera,
Varfærum í velgeingninni,

Vöngóðum, þó raunir finni.
Ljúfi Jesú, með lífi og öndu,
Legg eg mig í þínar höndur;
Þar vil eg fús að lyktum lenda,
Lofaður sértu' utan enda.

Ungmenna kvøldbæn.

Nú vil eg enn í nafni þínu,
Náðugi guð, sem léttir pínu,
Mér að minni hvílu halla,
Og heiðra þig fyrir gæzku alla,
Þáða' af þér á þessum degi;
Því er skylt eg gleymi eigi;
En það má eg aumur játa,
Angri vafinn sýta og gráta:
Móðgað hef eg margfaldlega
Mildi þína guðdómlega.
Útslétt mínar syndir svartar,
Sundurkramið lækna hjarta
Afþvegið í æðsta flóði,
Endurlausnarans Jesu blóði,
Svo eg kvittur sofi' í friði,
Sál og líf af eingla liði
Umkringd, satans illsku hrekki,
Ógn og slægðir finni ekki.
Blessa hús og hvílu mína,
Hjástoð lát mig merkja þína,
Þá mun aðsókn illra anda,
Ei hið minnsta kunna' að granda.
Lát mig þrinkja' á þessu kvøldi

Það: eg lifi í veiku holdi;
Brothætt gler og kólan þunna,
Brotna snart og hjaðna kunna.
Þú, einn guð, skalt þar um ráða,
Þínar kný eg á dyr náðar,
Af míns hjartans innsta grunni,
Andvarpa og bið með munni:
Þegar eg skal seinast sofna,
Sál viðskilur, fjör mitt dofnar,
Hjartans faðir, í hendur þínar,
Hversa lát þá öndu mína;
Hold í jörðu hægt lát blunda,
Helgra þar svo bíði funda,
Og upprisinn að eg víki
Inn með þér í himnaríki.
Þar mun eg þúsund þakkir færa.
Þér sé lofgjörð, prís og æra.

Sugbót,

þá húsin brunnu í Saurbæ 1662.

Lagið: O, faðir minn, eg þrællinn þinn.

Guð er minn guð, þó geysi nauð, og gángi hanninn yfir, syrgja skal spart, þó missta' eg margt, máttugur herrann lifir; af hjarta nú, og hreinni trú, til hans skal eg mér venda; nafn drottins sætt, fær bölið bætt, blessað sé það án enda.

2. Gaf mér hans náð, gott lukku ráð,

ad gledinnar efldvist kraptur, frjálst á hann þá, og fullvel má, frá mér taka það aptur, hans hjálpin blíð, á hverri tíð, huggun virðist mér senda; nafn drottins sætt, fær bølið bætt, blessað sé það án enda.

3. Tók ei djøfull, né tøfrafull tilviljun burt eigu mína; sá, sem það gaf, svipti því af, sorgin skal øll því dvína, mitt bætir ráð, með mildi og náð, hans miskun þúsundkenda; nafn drottins sætt, fær bølið bætt, blessað sé það án enda.

4. Guð elskar þann, sem hirtir hann, hefi' eg þá trúna vissa, vil eg með hind, vesøl barnkind, á vønd føðursins kyssa, heilsu, lán, féð og heiður með, hans náð vil eg af henda; nafn drottins sætt, fær bælið bætt, blessað sé það án enda.

5. Af mér þó féð og auðlegð með, ódum svo gánga megi, grátbæni' eg nú, góði Jesú, gleymdu mér þó aldregi; lát mig hjá þér, þá héðan fer, í himna sælu lenda. Nafn drottins sætt, fær bølið bætt, blessað sé það án enda.

Iðrunarvísur.

Með sínu lagi.

Guð á himnum hjálpi mér, og huggi sálu mína, særðan huga sorgin sker, syndir hjartað pína, þúngan kvíða brjóstið ber, berst við þánka sína, mæðist hold en leingist líf, lángvesælt er harma kíf, ei vill ángur dvína.

2. Laungum gjöra mér lángsamt geð, liðnar æfitíðir, heldur seint eg hefi það séð, hefndum sálin kvíðir, dauðans ógn og ótti með, opt á holdið stríðir, hugraun sú er harðla sár himna faðirinn dýrðar klár, bæti bölið um síðir.

3. Getinn var eg í sekt og synd, svo mig móðirin fæddi, eptir fornri Adams mynd, eins og Davíð ræddi; því er sálin sjúk og blind, sorgin hjartað mæddi, holds náttúran heimsk og villt, hersilega með öllu spillt, í vonzku áfram æddi.

4. Snemma hefir bernskan blekkt, barndóms hug og sinni, áður fyrri' en fékk það þekkt, frá því skýra kynni, að styggja guð en safna sekt sálu' að glata minni, var hið

fyrsta verkid mitt; volduglt, Jesú, nafnid þitt, bót á bølinu vinni.

5. Leingi hefir þó leitazt vid, líknar fadirinn mildi, ad leida mig frá lasta sid, svo lífid ødlast skyldi, med þolinmædi' og blídri bid, bjarga mér hann vildi; en eg sló því øllu' í vind, elskan holds og dárleg synd, heimsku hjartad fylldi.

6. Illa hefir mig holdid ginnt, og heimsins lystin bráda; satan sló mér svíkamynt, sést nú fátt til ráda, því er hjartad blekkt og blint, þad bid eg gud ad náda; þreji' eg vid þann hryggdar hag, harmar bædi nótt og dag, sálin þrautum þjáda.

7. Gud minn hefi' eg raunar reitt, til reidi' og heiptar brædi, hans milda nád og þolged þreytt, med þrjózku' og synda ædi, grimma' yfir mig gløtun leitt, gamall og úngur bædi, samvizkan því særd er mín, sæti Jesú, gæzkan þín, hana huggi' og grædi.

8. Um sídir þó eg setji mér synda girnd ad deyda, holds náttúran þrjózk og þver, þángad vill mig leida, sem tídast ádur tamdi hún sér, á töpunar veginn breida; viljinn

allri drottins med einglahird, útvaldir búa í þeirri dýrd, hverrar gledinnar yndid er, aug-liti guds ad sjá, ódaudlegleika íklæddir, og eilífri birtu hjá, kórónur þeirra hefir hver, höfdum gulllegar á.

4. O, hvad farsæl ad er sú tíd, þá erum komnir þar, og eptir lidna heimsins hríd, heitum guds borgarar, frá allri mædu eymd og þrá, erum þá loksins frí, heidur, dýrd, gledi hljómar þá, himnesku landi í; æ hvad fagnadar vegsemd vor, vera mun háleitlega stór, þá endurlausnarinn afhendir, ástkærum födur oss; fadminn á móti blítt breidir, býd-ur fram ástarkoss, hrýggd og mæda þá horfin er, hörmúng og tára-foss.

5. Heilagan selskap höfum þar, himnesk-um gudi med, forfedur spámenn fullglöggt vær, fáum þar alla séd, æskilegustu umgeingni, einnig þeim höfum hjá; sífellda elsku' og samþykki, sýna hver ödrum má, ásamt ó-kenndum öllum glöggt, ástmenn vora vér fáum þekkt, frændur og vinir finnast þá, fagnadi medur þar, blómleg og svo med

blidu sjá, børnin sín foreldrar, fagnadar verdur fundur sá, fremur en mann skynjar.

6. Þessi ad øðlast gædin góð, gef þú mér, drottinn minn, fyrir þíns sonar blessad blóð, bænheyrdu þrælinn þinn; þegar heiminum frá eg fer, frels mig af andar pín, skrýð mína sál' í himna hér, herra, med blódi þín, ad eg útvøldum øllum med, eilífar þakkir fái téð, andlit þitt blída unn þú mér, alvaldur guð, ad sjá, einnig ad búa um alder, eilífar sjálfum hjá, svo eg án enda syngi þér sanctus og gloriá.

Þriðji parturinn

innihelður
ýmislega kvedlinga
til guðrækni- iðkunar og siðabóta.

Fyrsti flokkur,

í hverjum finnast
nokkrir andríkir og guðrækilegir
kvedlingar.

Sumarvísa,

kvedin árið 1657.

Lagið: Lofið guð, lofið hann hver.

Vetrar tíð, víst er umliðin nú, farsæl, blíð, blessunarfull var sú; drottinn veitti lýðum lið, um láðið og græði, heilsu, frelsi, fæðu, frið, flest náðar gæði; menn og hjörð máttu ei neina, af lopti' og jörð, landplágu reyna; þakkargjörð, því skulum greina, ástar lystilegum hug: :,: lofaður hafi gefið oss guð, gáfurnar sínar :,:.

2. Veður mjúk, von manna framar þó,

eingin sjúk, allsjaldan frost eda snjó, reyndi kindin rannar nein, rétt má svo inna, hvorki hörku mun né mein, máttum því sinna, -þarf-leg nægd, því var á fódri, skjól og hægd, skepnunni módri, þessa vægd, þökkum vér gódri, miskun ferskri drottins dátt, :,: hafi nú lof og heidur gud, á himni og jördu:,:.

3. Sjómum af, afla og fiskiplóg, herrann gaf, hverjum, svo dugdi nóg, vodinn brád-ur vinds og unns, vard eingum skædur, stýrdi ferd til sands og sunds, sá öllu rædur; um vora sveit, sóttin allfæsta, þad eg veit, þjád hefir næsta, mjúk og heit, misk-unin stærsta, drottins, veiti oss værd og vörd; :,: helgum, prisum, heidrum gud, med hjarta og sálu:,:.

4. Hver fær tjád, talid og reiknad greitt, svoddan nád, sem oss fékk drottinn veitt, stundleg, andleg gædin gód, gáfurnar flest-ar, af födur blídum þádi þjód, þær allra beztar; kynning hans, klárt ordid sanna, fridinn lands, farsældir manna, andskotans, ákefd réd banna, eingin þvingan lúdi lýd; :,: lofadur sé vor ljúfi gud, fyrir lánid sitt góda:,:.

Mismunur vetrs og sumars.

Lagid: O Jesú, edla blómi.

Kominn er veturinn kaldi, kastar ad margri hrid, af drottins visdóms valdi, veslast sú ársins tid; sæl geymir sól ljóma, svolþrumir kul-hami, jel-romum fjøl-sima, fyrna ørnin strid.

2. Grund frýs, en grasid dofnar, grip-ina vantar skjól, bersnøggir standa stofnar, storðnar lim, skóginn kól; smár fuglinn þreir þogli, þver hygli, dýr ragla, ber segl frá byr-trýglum, blandid vinda-hjól.

3. Skørp frostin skemmta eigi, skepnan hver ber sig litt, snjór hylur vida vegi, villist þvi margur titt; klædlausir fred-frusu, frid-hreysi naud kjósa; ad húsum féd flas-ar, fælist kulid stritt.

4. En þegar vorar aptur, uppgeingur sólin skær, ollu nýr eflist kraptur, annad bragd loptid fær; fold hýrnar fold forna, fylld kjarna mold styrdnud, fýld nieyrna fjaldornud, svellin fjøllum nær.

5. Fuglar úr fylgsnum hreifast, féd drif-ur húsum frá, dýrin um skóga dreifast, dag

saman fjølga þá; menn hýrast, en ærin vun hevrist, grannsærum, hlunn-jórum, hrønn báru, hrindir sundid á.

6. Døggina drifa lætur, drottinn á kaldan snjó, verkar svo mildimætur, moldin þur verdur frjó; glis skógar, grøs haga, glasføgur rós þæga, ris, þegar rásdrjúga, raka þokan bjó.

7. Frostid þó fargi gróda, frjóvgast samt upp á ný, frækornsins sjá menn sjóda, sin geyma blómstrin fri; krapt fróni ljúft lénar, lopt skinid drift hreina, gæft duna, svipt sjónum, sjøtnud vatna ský.

8. Sumarsins blóminn sæli, sýnir oss drottins mátt, vetur þó káldur kæli, korn, jørd, gras, fræid smátt; árstídin úr sædi, or gædi hýr leidir; frjór lýdur sær gudi, fridan heidur þrátt.

Ungmenna morgunbæn.

Í þinu nafni uppvaknadur,
Er eg, Jesú, gud og madur.
Lof sé þér fyrir lif og gædi,
Likamans heilsu føt og fædi,
Og allt þad þin óþreytt mildi,
Aumum mér til leggja vildi;

Bid eg þig minn blídi herra:
Blessun þina ei lát þverra,
Hegdun minni á hverjum degi,
Haltu á sønnum dyggda vegi
Lát mig njóta úngdóms ára,
Er þú barst í manndóm klára.
Gef uppfrædi æsku mína,
Andi þinn fyrir verkun sína,
Svo í ótta og elsku þinni,
Avøxt góðan færa kynni.
Hlýdni, tryggd og trúna hjarta,
Tendra og nær í minu hjarta,
Ad mér svo med aldri hrønnum,
Aukist nád hjá gudi og mønnum.
Heims og satans hrekkja snørum,
Hrind frá mér svo ei óvørum,
Mig ógætinn í sér festi,
Edur dragi í synd og lesti.
Vernda mig frá voda øllum,
Vondum dauda og slisa føllum;
Einglar þinir ad mér gæti,
Eingum svo eg meidslum mæti.
Mitt verklag og miskun þina,
Mér lát vera unun mína.
Auk mér skilning orda þinna;
Eru þau lampi fóta minna.
Gef mér jafnan gott ad læra,
Gódlyndum vid alla vera,
Varfærum í velgeingninni,

Vongóðum, þó raunir finni.
Ljúfi Jesú, með lifi og öndu,
Legg eg mig í þínar höndur;
Þar vil eg fús að lyktum lenda,
Lofaður sértu' utan enda.

Ungmenna kvöldbæn.

Nú vil eg enn í nafni þínu,
Náðugi guð, sem léttir pínu,
Mér að minni hvílu halla,
Og heiðra þig fyrir gæzku alla,
Þáða' af þér á þessum degi;
Því er skylt eg gleymi eigi;
En það má eg aumur játa,
Angri vafinn sýta og gráta:
Móðgað hef eg margfaldlega
Mildi þína guðdómlega.
Utslétt mínar syndir svartar,
Sundurkramið lækna hjarta
Afþvegið í æðsta flóði,
Endurlausnarans Jesu blóði,
Svo eg kvittur sofi' í friði,
Sál og líf af eingla liði
Umkringð, satans illsku hrekki,
Ógn og slægðir finni ekki.
Blessa hús og hvílu mína,
Hjástoð lát mig merkja þína,
Þá mun aðsókn illra anda,
Ei hið minnsta kunna' að granda.
Lát mig þrinkja' á þessu kvöldi

Það: eg lifi í veiku holdi;
Brothætt gler og kólan þunna,
Brotna snart og hjaðna kunna.
Þú, einn guð, skalt þar um ráða,
Þinar kný eg á dyr náðar,
Af míns hjartans innsta grunni,
Andvarpa og bið með munni:
Þegar eg skal seinast sofna,
Sál viðskilur, fjör mitt dofnar,
Hjartans faðir, í hendur þínar,
Hverfa lát þá öndu mína;
Hold í jörðu hægt lát blunda,
Helgra þar svo bíði funda,
Og upprisinn að eg víki
Inn með þér í himnaríki.
Þar mun eg þúsund þakkir færa.
Þér sé lofgjörð, prís og æra.

Sugðót,

þá húsin brunnu í Saurbæ 1662.

Lagið: O, faðir minn, eg þrællinn þinn.

Guð er minn guð, þó geysi nauð, og gángi þanninn yfir, syrgja skal spart, þó missa' eg margt, máttugur herrann lifir; af hjarta nú, og hreinni trú, til hans skal eg mér venda; nafn drottins sætt, fær bölið bætt, blessað sé það án enda.

2. Gaf mér hans náð, gott lukku ráð,

ad gledinnar efldist kraptur, frjálst á hann þá, og fullvel má, frá mér taka það aptur, hans hjálpin blíð, á hverri tíð, huggun virðist mér senda; nafn drottins sætt, fær bölið bætt, blessað sé það án enda.

3. Tók ei djöfull, né töfrafull tilvilsjun burt eign mína; sá, sem það gaf, svipti því af, sorgin skal öll því dvína, mitt bætir ráð, með mildi og náð, hans miskun þúsundfenda; nafn drottins sætt, fær bölið bætt, blessað sé það án enda.

4. Guð elskar þann, sem hirtir hann, hefi' eg þá trúna vissa, vil eg með hind, vesöl barnkind, á vönd föðursins kyssa, heilsu, lán, féð og heiður með, hans náð vil eg af henda; nafn drottins sætt, fær bælið bætt, blessað sé það án enda.

5. Af mér þó féð og auðlegð með, öðrum svo gánga megi, grátbæni' eg nú, góði Jesú, gleymdu mér þó aldregi; lát mig hjá þér, þá héðan fer, í himna sælu lenda. Nafn drottins sætt, fær bölið bætt, blessað sé það án enda.

Idrunarvisur.

Med sinu lagi.

Gud á himnum hjálpi mér, og huggi sálu mína, særdan huga sorgin sker, syndir hjartad pína, þúngan kvída brjóstid ber, berst vid þánka sína, mædist hold en leingist líf, lángvesælt er harma kíf, ei vill ángur dvína.

2. Laungum gjøra mér lángsamt ged, lidnar æfitídir, heldur seint eg hefi þad séd, hefndum sálin kvídir, daudans ógn og ótti med, opt á holdid strídir, hugraun sú er hardla sár himna fadirinn dýrdar klár, bæti bølid um sídir.

3. Getinn var eg í sekt og synd, svo mig módirin fæddi, eptir forrri Adams mynd, eins og David rædddi; því er sálin sjúk og blind, sorgin hjartad mæddi, holds náttúran heimsk og villt, hersilega med øllu spillt, í vonzku áfram ædddi.

4. Snemma hefir bernskan blekkt, barndóms hug og sinni, ádur fyrr' en fékk þad þekkt, frá því skýra kynni, ad styggja gud en safna sekt sálu' ad glata minni, var hid

fyrsta verkid mitt; volduglt, Jesú, nafnid þitt, bót á bølinu vinni.

5. Leingi hefir þó leitazt vid, líknar fadirinn mildi, ad leida mig frá lasta sid, svo lífid ødlast skyldi, med þolinmædi' og blídri bid, bjarga mér hann vildi; en eg sló því øllu' í vind, elskan holds og dárleg synd, heimsku hjartad fylldi.

6. Illa hefir mig holdid ginnt, og heimsins lystin bráda; satan sló mér svíkamynt, sést nú fátt til ráda, því er hjartad blekkt og blint, þad bid eg gud ad náda; þreji' eg vid þann hryggdar hag, harmar bædi nótt og dag, sálin þrautum þjáda.

7. Gud minn hefi' eg raunar reitt, til reidi' og heiptar brædi, hans milda nád og þolged þreytt, med þrjózku' og synda ædi, grimma' yfir mig gløtun leitt, gamall og úngur bædi, samvizkan því særd er mín, sæti Jesú, gæzkan þín, hana huggi' og grædi.

8. Um sídir þó eg setji mér synda girnd ad deyda, holds náttúran þrjózk og þver, þángad vill mig leida, sem tídast ádur tamdi hún sér, á tøpunar veginn breida; viljinn

ekki fær sig frá, fjötrum daudans vefst eg í, sárlega mig þó meida.

9. Hvorki ber eg til hug né dád, hjálp mér sjálfum veita, einkis nýt eru öll mín rád, þó ætti eg þeirra' ad neyta; Jesús minn hefir nóga nád, nú vil eg þángad leita, hann mun aumur á mér sjá, eflaust fæ eg huggun þá, sem bölinu kann ad breyta.

10. Þó stærri virdist misgjörd mín, en má eg sjálfur greina, mér er, Jesú, miskun þín, mildust, gæzku hreina, hjá þér aldrei hjálpin dvín, helzt mun eg þá reyna, hér vid hrefsist hjartad mitt, heilagasta blódid þitt, lækning minna meina.

11. Þó geingid hafi eg glæpa stig, gálaus mörgu sinni, elskad hold en hatad þig, af heimsku' og ofdirfd minni, gódi Jesú, minnst' á mig, í miskunsemi þinni; særd og lemstrud sálin er, sýndu vægd og linkind mér, svo hjartad huggun finni.

12 Mig hefir djöfull sárum sært, og svikid af lífsins vegi, kránka sál úr klædum fært, hún kann sér bjarga eigi, öllum krapti tapad og tært, tjón þad mest eg segi; ó þú sæti

Samaritan, sjádu' aumur á þeirri smán, svo eg ei út af deyi.

13 Gözi því eg þrádi þrátt, af þinni gæzku hendi, illsku girndin eyddi brátt, aptur drafid sendi, hefi' eg leingi húngra mátt, heim nú loksins vendi, taktu vid mér útlegd úr, eins og fadirinn hjarta-trúr, í brjósti' um barn sitt kenndi.

14. Lækna fyri þinn dýran deyd, drottinn sálu mína; sárleg synda fjöturin greid, svo finni' eg huggun þína, villtan saud á veginn leid, varginn lát ei pína, opna hug og hjartad mitt, svo heilagt nádar ljósid þitt, skært megi þar skína.

15. Hjá födur þinum legg mér lid, lausnarinn Jesú gódi, svo eg finni sátt og frid, sviptur þúngum módi, audmjúklegá' eg um þad bid, af ást og táraflódi, segdu: eg sé ordinn einn, af öllum syndum klár og hreinn, þveginn í þinu blódi.

16. Framar syndir forlát mér, fadirinn dýrdar sæli, fyrir dýrstan Jesú dreyra hér, af dyprum hug' eg mæli: kastadu ei frá augum þér, ómaklegum þræli, efldu líf med

ást og dáð, svo aldrei mig frá þinni náð, freisting nokkur fæli.

17. Á fyrirheitin heilög þín, af hjartans grunni' eg treysti, frá djöfli, synd og sárri pín, son þinn kær mig leysti, með beiskri kval og blóði sín, barn sitt fallið reisti, herra guð, mér hjálpa þú, svo haldist eg við rétta trú, þó frekt mín satan freisti.

18. Heilags anda hjálpin þýð, hug og sinni geymi, svo aldrei héðan af illsku stríð, yfir mig syndin sveymi, þá dauður nálgast dauðans tíð, drottinn sálu geymi; veiti mér þín líknin lið, leið í eilífan dýrðar frið, héðan úr þessum heimi.

19. Allar skepnur alla tíð, af öllum hug' og rómi, syngi þér lof, sem veröld er við, voldugur drottinn frómi, Jesú-Kristi þökkin þýð, þar með fögur hljómi, heilögum anda' á himni' og láð, fyri huggun, styrk og líknar ráð, aukist æra' og sómi.

Vísa dróttkveðin.

Hver græðir hjartans kvíða?
Hver kætti menn grætta?
Hver sótt hindrar hætta?

Hver snauðan vann dauða?
Jesús huggar, hrygðð lógar.
Hann græddi sorgmædda.
Hann líft heilsu gefur.
Hann snauðan vann dauða.

Annar flokkur

innihelður
heilræði og uppvakníngar
til kristilegs framferðis,
sýnir einnig, hversu fallvalt og lítilsvert sé
heimsins ágæti og eptirlæti.

Heilræði.

Ungum er það allra bezt, að óttast guð sinn herra, þeim mun vizkan veitast mest, og virðíng ekki þverra.

2. Hafðu hvorki háð né spott, hugsa' um ræðu mína, elska guð og gjörðu gott, geym vel æru þína.

3. Foreldrum þínum þéna' af dygð, það má gæfu veita, varast þeim að veita styggð; viljir þú gott barn heita.

4. Hugsa um það helzt og fremst, sem heiðurinn má næra, aldrei sá til æru kemst, sem ekkert gott vill læra.

5. Lærdur er í lyndi gladur, lof ber hann hjá þjódum, hinn er ei nema hálfur madur, sem hafnar sidum gódum.

6. Opt er sá í ordum nýtur, sem ídkar menntun kæra; en þursinn heimskur þegja hlýtur, sem þrjózkast vid ad læra.

7. Vertu dyggur, trúr og tryggur, túngu geymdu þína, vid eingan styggur, né í ordum hryggur; athuga rædu mína.

8. Lítillátur, ljúfur, kátur, leik þér ei úr máta; varastu' spjátur, hædni, hlátur, heimskir menn svo láta.

9. Vist á valt þeim vana halt, vinna, lesa, idja; um fram allt þú ætíd skalt, elska gud og bidja.

Vísur um Lúters frædi.

Klár Lúters frædin fródir,
Finna kunna menn hér sett á íslenzkt mál,
Lesid, prísid lýdir gódir,
Lærid, heyrid, gjörid rétt og sedjid sál;
Ljúfra gjafa njótid, neytid,
Rádar tídir kanníst vid,
Drottins lítillátir leitid,
Lotning veitid,
Bidjid gud um gódan frid.

2. Bædi medur munni' og penna,
Mest á sidsta aldar køldum tíma' og stad,
Menn vel sðinnir kunna' ad kenna,
Koma heimi skyldug gjøld, ef forsmá'r þad;
Ordid dýrdar dádum prýdum,
Dyggar leggjum þakkir mót,
Þeim, er sóma sædum fridum,
Sádu tídum,
Sprettur gott af gódri rót.

Kristins manns athæfi.

Sérhvad hefir sína tíd, svo er ad hlæja og gráta,
hóf er bezt ad hafa' á øllum máta.

Finn eg þad í frædi hreinu, fródir menn sem tøludu' um, ekki skedur allt í einu, ýmsum skiptir tímunum, á stødugu' ekki stendur neinu, stundleg sorg og lukkan blíd. Sérhvad hefir sína tíd. Eins fyrir manni' og menja reinu, margt kann á ad bjáta. Hóf er bezt ad hafa' á øllum máta.

2. Þess áttu med greind ad gæta, gángi þér vel med settan hag, þú kannt ødru má ske mæta, á morgun, heldur en var í dag, tvennt hefir til ad glédja' og græta, guddóms maktar høndin þýd. S. h. s. t. Tjáir eingum þess ad þræta, þad er audrádin gáta. H. e. b. a. h. á. ø. m.

Bið eg þig minn blíði herra:
Blessun þína ei lát þverra,
Hegðun minni á hverjum degi,
Haltu á sönnum dyggða vegi
Lát mig njóta úngdóms ára,
Er þú barst í manndóm klára.
Gef uppfræði æsku mína,
Andi þinn fyrir verkun sína,
Svo í ótta og elsku þinni,
Avöxt góðan færa kynni.
Hlýðni, tryggð og trúna hjarta,
Tendra og nær í minu hjarta,
Að mér svo með aldri hrönnum,
Aukist náð hjá guði og mönnum.
Heims og satans hrekkja snörum,
Hrind frá mér svo ei óvörum,
Mig ógætinn í sér festi,
Eður dragi í synd og lesti.
Vernda mig frá voða öllum,
Vondum dauða og slísa föllum;
Einglar þínir að mér gæti,
Eingum svo eg meiðslum mæti.
Mitt verklag og miskun þína,
Mér lát vera unun mína.
Auk mér skilning orða þinna;
Eru þau lampi fóta minna.
Gef mér jafnan gott að læra,
Góðlyndum við alla vera,
Varfærum í velgeingninni,

Vongóðum, þó raunir finni.
Ljúfi Jesú, með lifi og öndu,
Legg eg mig í þínar höndur;
Þar vil eg fús að lyktum lenda,
Lofaður sértu' utan enda.

Ungmenna kvöldbæn.

Nú vil eg enn í nafni þínu,
Náðugi guð, sem léttir pínu,
Mér að minni hvílu halla,
Og heiðra þig fyrir gæzku alla,
Þáða' af þér á þessum degi;
Því er skylt eg gleymi eigi;
En það má eg aumur játa,
Angri vafinn sýta og gráta:
Móðgað hef eg margfaldlega
Mildi þína guðdómlega.
Útslétt mínar syndir svartar,
Sundurkramið lækna hjarta
Afþvegið í æðsta flóði,
Endurlausnarans Jesu blóði,
Svo eg kvittur sofi' í friði,
Sál og lif af eingla liði
Umkringd, satans illsku hrekki,
Ógn og slægðir finni ekki.
Blessa hús og hvílu mína,
Hjástoð lát mig merkja þína,
Þá mun aðsókn illra anda,
Ei hið minnsta kunna' að granda.
Lát mig þrinkja' á þessu kvöldi

Það: eg lifi í veiku holdi;
Brothætt gler og kólan þunna,
Brotna snart og hjaðna kunna.
Þú, einn guð, skalt þar um ráða,
Þínar knýj eg á dyr náðar,
Af míns hjartans innsta grunni,
Andvarpa og bið með munni:
Þegar eg skal seinast sofna,
Sál viðskilur, fjör mitt dofnar,
Hjartans faðir, í hendur þínar,
Hverfa lát þá öndu mína;
Hold í jörðu hægt lát blunda,
Helgra þar svo bíði funda,
Og upprisinn að eg vili
Inn með þér í himnaríki.
Þar mun eg húsund þakkir færa.
Þér sé lofgjörð, pris og æra.

Hugbót,

þá húsin brunnu í Saurbæ 1662.

Lagið: O, faðir minn, eg þrællinn þinn.

Guð er minn guð, þó geysi nauð, og gángi hanninn yfir, syrgja skal spart, þó mista' eg margt, máttugur herrann lifir; af hjarta nú, og hreinni trú, til hans skal eg mér venda; nafn drottins sætt, fær bölið bætt, blessað sé það án enda.

2. Gaf mér hans náð, gott lukku ráð,

ad gledinnar eflдvist kraptur, frjálst á hann þá, og fullvel má, frá mér taka það aptur, hans hjálpin blíð, á hverri tíð, huggun virðist mér senda; nafn drottins sætt, fær bölið bætt, blessað sé það án enda.

3. Tók ei djöfull, né töfrafull tilvilsjun burt eigu mína; sá, sem það gaf, svipti því af, sorgin skal öll því dvína, mitt bætir ráð, með mildi og náð, hans miskun þúsundkenda; nafn drottins sætt, fær bölið bætt, blessað sé það án enda.

4. Guð elskar þann, sem hirtir hann, hefi' eg þá trúna vissa, vil eg með hind, vesöl barnkind, á vönd föðursins kyssa, heilsu, lán, féð og heiður með, hans náð vil eg af henda; nafn drottins sætt, fær bölið bætt, blessað sé það án enda.

5. Af mér þó féð og auðlegð með, öðrum svo gánga megi, grátbæni' eg nú, góði Jesú, gleymdu mér þó aldregi; lát mig hjá þér, þá héðan fer, í himna sælu lenda. Nafn drottins sætt, fær bölið bætt, blessað sé það án enda.

Iðrunarvísur.

Með sinu lagi.

Guð á himnum hjálpi mér, og huggi sálu mína, særðan huga sorgin sker, syndir hjartað pína, þúngan kvíða brjóstið ber, berst við þánka sína, mæðist hold en leingist líf, lángvesælt er harma kíf, ei vill ángur dvína.

2. Laungum gjöra mér lángsamt geð, liðnar æfitíðir, heldur seint eg hefi það séð, hefndum sálin kvíðir, dauðans ógn og ótti með, opt á holdið stríðir, hugraun sú er harðla sár himna faðirinn dýrðar klár, bæti bölið um síðir.

3. Getinn var eg í sekt og synd, svo mig móðirin fæddi, eptir fornri Adams mynd, eins og Davíð ræddi; því er sálin sjúk og blind, sorgin hjartað mæddi, holds náttúran heimsk og villt, herfilega með öllu spillt, í vonzku áfram æddi.

4. Snemma hefir bernskan blekkt, barndóms hug og sinni, áður fyrr' en fékk það þekkt, frá því skýra kynni, að styggja guð en safna sekt sálu' að glata minni, var hið

fyrsta verkið mitt; voldugt, Jesú, nafnið þitt, bót á bölinu vinni.

5. Leingi hefir þó leitazt við, líknar faðirinn mildi, að leiða mig frá lasta sið, svo lífið eyðlast skyldi, með þolinmæði' og blíðri bið, bjarga mér hann vildi; en eg sló því öllu' í vind, elskan holds og dárleg synd, heimsku hjartað fylldi.

6. Illa hefir mig holdið ginnt, og heimsins lystin bráða; satan sló mér svikamynt, sést nú fátt til ráða, því er hjartað blekkt og blint, það bið eg guð að náða; þreyi' eg við þann hryggðar hag, harmar bæði nótt og dag, sálin þrautum þjáða.

7. Guð minn hefi' eg raunar reitt, til reiði' og heiptar bræði, hans milda náð og þolgeð þreytt, með þrjózku' og synda æði, grimma' yfir mig glötun leitt, gamall og úngur bæði, samvizkan því særð er mín, sæti Jesú, gæzkan þín, hana huggi' og græði.

8. Um síðir þó eg setji mér synda girnd að deyða, holds náttúran þrjózk og þver, þángað vill mig leiða, sem tíðast áður tamdi hún sér, á töpunar veginn breiða; viljinn

ekki fær sig frá, fjötrum daudans vefst eg í, sárlega mig þó meida.

9. Hvorki ber eg til hug né dád, hjálp mér sjálfum veita, einkis nýt eru öll mín rád, þó ætti eg þeirra' ad neyta; Jesús minn hefir nóga nád, nú vil eg þángad leita, hann mun aumur á mér sjá, eflaust fæ eg huggun þá, sem bölinu kann ad breyta.

10. Þó stærri virdist misgjörd mín, en má eg sjálfur greina, mér er, Jesú, miskun þín, mildust, gæzku hreina, hjá þér aldrei hjálpin dvín, helzt mun eg þá reyna, hér vid hressist hjartad mitt, heilagasta blódid þitt, lækning minna meina.

11. Þó geingid hafi eg glæpa stig, gálaus mörgu sinni, elskad hold en hatad þig, af heimsku' og ofdirfd minni, gódi Jesú, minnst' á mig, í miskunsemi þinni; særd og lemstrud sálin er, sýndu vægd og linkind mér, svo hjartad huggun finni.

12 Mig hefir djöfull sárum sært, og svikid af lífsins vegi, kránka sál úr klædum fært, hún kann sér bjarga eigi, öllum krapti tapad og tært, tjón þad mest eg segi; ó þú sæti

Samaritan, sjáðu' aumur á þeirri smán, svo eg ei út af deyi.

13 Gözi því eg þráði þrátt, af þinni gæzku hendi, íllsku girndin eyddi brátt, aptur drasið sendi, hefi' eg leingi húngra mátt, heim nú loksins vendi, taktu við mér útlegð úr, eins og faðirinn hjarta-trúr, í brjósti' um barn sitt kenndi.

14. Lækna fyri þinn dýran deyð, drottinn sálu mína; sárleg synda fjöturin greið, svo finni' eg huggun þína, villtan sauð á veginn leið, varginn lát ei pína, opna hug og hjartað mitt, svo heilagt náðar ljósið þitt, skært megi þar skína.

15. Hjá föður þínum legg mér lið, lausnarinn Jesú góði, svo eg finni sátt og frið, sviptur þúngum móði, auðmjúklega' eg um það bið, af ást og táraflóði, segðu: eg sé orðinn einn, af öllum syndum klár og hreinn, þveginn í þínu blóði.

16. Framar syndir forlát mér, faðirinn dýrðar sæli, fyrir dýrstan Jesú dreyra hér, af döprum hug' eg mæli: kastaðu ei frá augum þér, ómaklegum þræli, efldu líf með

ást og dáð, svo aldrei mig frá þinni náð, freisting nokkur fæli.

17. Á fyrirheitin heilög þín, af hjartans grunni' eg treysti, frá djøfli, synd og sárri pín, son þinn kær mig leysti, með heiskri kval og blóði sín, barn sitt fallið reisti, herra guð, mér hjálpa þú, svo haldist eg við rétta trú, þó frekt mín satan freisti.

18. Heilags anda hjálpin þýð, hug og sinni geymi, svo aldrei héðan af illsku stríð, yfir mig syndin sveymi, þá døpur nálgast dauðans tíð, drottinn sálu geymi; veiti mér þín líknin lið, leið í eilífan dýrðar frið, héðan úr þessum heimi.

19. Allar skepnur alla tíð, af øllum hug' og rómi, syngi þér lof, sem verøld er við, voldugur drottinn frómi, Jesú-Kristi þøkkin þýð, þar með føgur hljómi, heiløgum anda' á himni' og láð, fyri huggun, styrk og líknar ráð, aukist æra' og sómi.

Vísa dróttkveðin.

Hver græðir hjartans kvíða?
Hver kætti menn grætta?
Hver sótt hindrar hætta?

Hver snaudan vann dauda?
Jesús huggar, hryggd lógar.
Hann græddi sorgmædda.
Hann lífi heilsu gefur.
Hann snaudan vann dauda.

Annar flokkur

innihelður
heilrædi og uppvákningar
til kristilegs framferdis,
sýnir einnig, hversu fallvalt og litilsvert sé
heimsins ágæti og eptirlæti.

Heilrædi.

Ungum er þad allra bezt, ad óttast gud sinn herra, þeim mun vizkan veitast mest, og virding ekki þverra.

2. Hafdu hvorki hád né spott, hugsa' um rædu mína, elska gud og gjørdu gott, geym vel æru þína.

3. Foreldrum þínum þéna' af dyggd, þad má gæfu veita, varast þeim ad veita styggd; viljir þú gott barn heita.

4. Hugsa um þad helzt og fremst, sem heidurinn má næra, aldrei sá til æru kemst, sem ekkert gott vill læra.

5. Lærdur er í lyndi gladur, lof ber hann hjá þjódum, hinn er ei nema hálfur madur, sem hafnar sidum gódum.

6. Opt er sá í ordum nýtur, sem idkar menntun kæra; en þusoinn heimskur þegja hlýtur, sem þrjózkast vid ad læra.

7. Vertu dyggur, trúr og tryggur, túngu geymdu þína, vid eingan styggur, né í ordum hryggur; athuga rædu mína.

8. Litillátur, ljúfur, kátur, leik þér ei úr máta; varastu' spjátur, hædni, hlátur, heimskir menn svo láta.

9. Vist á valt þeim vana halt, vinna, lesa, idja; um fram allt þú ætíd skalt, elska gud og bidja.

Vísur um Lúters frædi.

Klár Lúterí frædin fródir,
Finna kunna menn hér sett á íslenzkt mál,
Lesid, prísid lýdir gódir,
Lærid, heyrid, gjörid rétt og sedjid sál;
Ljúfra gjafa njótid, neytid,
Rádar tidir kannizt vid,
Drottins litillátir leitid,
Lotning veitid,
Bidjid gud um gódan frid.

2. Bædi medur munni' og penna,
Mest á sidsta aldar kvldum tíma' og stad,
Menn vel sdinnir kunna' ad kenna,
Koma heimi skyldug gjøld, ef forsmá'r þad;
Ordid dýrdar bádum prýdum,
Dyggar leggjum þakkir mót,
Þeim, er sóma sædum fridum,
Sádu tídum,
Sprettur gott af gódri rót.

Kristins manns athæfi.

Sérhvad hefir sína tíd, svo er ad hlæja og gráta,
þóf er bezt ad hafa' á øllum máta.

Finn eg þad í frædi hreinu, fródir menn sem toludu' um, ekki skedur allt í einu, ýmsum skiptir tímunum, á stødugu' ekki stendur neinu, stundleg sorg og lukkan blíd. Sérhvad hefir sína tíd. Eins fyrir manni' og menja reinu, margt kann á ad bjáta. Hóf er bezt ad hafa' á øllum máta.

2. Þess áttu med greind ad gæta, gángi þér vel med settan hag, þú kannt ødru má ske mæta, á morgun, heldur en var í dag, tvennt hefir til ad glédja' og græta, guddóms maktar hondin þýd. S. h. s. t. Tjáir eingum þess ad þræta, þad er audrádin gáta. H. e. b. a. h. á. ø. m.

3. Tregast ei, þá ervitt veitir, einhvern tíma sorgin dvín, svo náttúran sjálf því breytir, sólin eptir regnid skín; gud þeim øllum huggun heitir, hér sem lída forløg stríd. S. h. s. t. Til ørvæntingar þig ei þreytir, þó þú megir gráta. H. e. b. a. h. á. ø. m.

4. Vertu' hógvær, þá vel þér geingur, svo veroldin þig blekki sízt, á augabragdi allt forgeingur, audnu lán, þá hjólid snýst, velgeingninnar støkkur streingur, stundum minnst þá varir lýd. S. h. s. t. Hindra jafnan hørskur dreingur, holdid sig ad státa. H. e. b. a. h. á. ø. m.

5. Gudi' er bezt ad trúa, treysta og taka því vel ad høndnm ber, vér skulum ekki frekt á freista, ad fylgja því, sem holdid lér, gudhrædslunnar nærir neista, nádin drottins gæzku þýd. Sérhvad hefir sína tíd. Sá oss hefir af løstum leysta, hann leidi hryggva og káta. Hóf er bezt ad hafa á øllum máta.

Varhygd.

Audtrúa þú aldrei sért,
Aldrei tala' um hug þinn þvert;

Það má kalla byggins hátt,
  Að heyra margt, en skrafa fátt.
Tak þitt æ í tíma ráð,
  Tókst, þó ei sé lundin bráð;
Vin þinn skaltu velja hér,
  Sem vitur og þar með tryggur er.

Of og van.

Eitt er við oft hætt, ef augun líta gullbaug, Ef höndin og hugarlund, horfa upp á sitt vald. Hittist varla hóf rétt, þá hlaupið er í gum-kaup. Geldur þess galið hold, að glisi verður opt slis.

2. Hitt er van opt hætt, að una ei við litinn mun, Egna til sín ógagn, og eir gulli virða meir; Slísinn þykir lánlaus, þá líður hann sitt eigið stríð; Ríkum opt í raun rak, ræktarleysið fátækt.

Gott og Illt.

Gott er að geyma sitt, og geta prófað rétt hóf, vera ör og vel spar, og veita eingum rángsleit, dælt þykir eigið allt, öndvegis í sjálfs hönd, djarfur hver af skiptum skerf, skjóta finnur hugbót.

2. Illt er að sjá fult, á sinum, þá brauð dvín, letin víst ef út át, áður gefið forráð, líka þykir ljótt ok, að láta út fyrir drykkju-stát, endilega er leið lund, þá lángar einn á húsgáng.

3. Gott er ad greina satt, og gefa þjódum heil rád, skamta nidur skemmt þad, er skedur ekki spott med, hollustn hönd full, hæstri geingur dyggd næst, unna þeim, sem á mann, eina prísa' eg þá grein.

4. Illt er á óheilt, ad eggja þann, eg rádlegg, lastanna er lygd vest, þó lýdir virdi gaman-smid; kæfir gledi kránkt líf, kastar heillum baklast. Dreissid med sér dregur hlass, af dyggdalausri ótrýggd.

5. Gott er ad geyma sátt, í gudi hafa fögnud, þola bædi og þreja vel, þekkja sinn eiginn flekk, heilsa og hönd frjáls, heitir bezta þad eg veit, lítillæti lund kát, lifa er haldin dyggd rík.

6. Illt er hatur óstillt, óttaleg mun hugar sótt, þúngt eg held ad þola rángt, þjáning gjörir forsmán; vonda kalla eg vél synd, vamm kemur spott' fram, plága mun og píst nóg, ad pínast fyrir verk sín.

Tvø Vers[1].

Lagid: Ødlingar Júda annars dags.

Gud nádi nú hvad geingur tregt, geysar

[1]) Fyrra versid finnst i einu exemplari þad 29.,

ránglætid heldur frekt, á veltu hjóli heimurinn er, hnignandi fer, til falls med öllu flýtir sér.

2. Öll manna hugsan, hjarta' og ged, hnígur til þess ad girnast féd, ýmisleg hegdan örg og ljót, en ei finnst bót, hefnd mun því koma hörd á mót.

Vísa.

Fyrnist heimur, fáheyrt skedur,
Frelsarinn Jesús geymi' oss vel.
Hans hingadkoma guds börn gledur,
Þó græti þar til sorgar-él,
En þá verda úti' öll ódedur,
Í hendur guds og kristna fel.

Hexametrum.

Holdid offkátt veit fyri fram fátt, hvad falla mun þægra,
Reidir sig þrátt á megn sitt og mátt eda mannordid frægra;
Ostýrilátt, þad ætlar sér hátt ad endingu þægra;
Sá er vid gátt, þó sjáist ei brátt, sem setur þad lægra.

Hexametrum.

Öld ódum spillist, uggleysinu bárlega fyllist,
Glæpa vegur gyllist, girnd holdsins margur adhyllist.

---

en hid sídara þad 34. í sálminum: Gef eg mig allan á guds míns nád; en önnur sex exempl. útiláta þau.

Um misjafnt hamíngju lán.

Lagid: Opt vindar eik þjá.

Þarna lund blind fædd, vid brjóstin móddur kúra, æskustund ómædd, fyrir eingu kann ad stúra, en þad mund algædd, er mannsins náttúra, skammt mun til skúra.

2. Einn ef kemst hér hátt, og hyggur sér til kæti, á þá skemmst addrátt, eitthvad þad menn græti, hjartad kremst, hvarf brátt, helzt er þókti mæti, allt eptirlæti.

3 Glían reis grá hart, gnap þá stormur hrýllti, öldu geys grimmt margt, glæstum reida spillti, þessi eys, en snart, önnur rúmid fyllti, og bátnum bilti.

4. Sker, ad ljær, skin sól, skirt ad morgun kosti, um adra grær, eikt ból, yrju daggar rosti, sídan slær, heims hjól, hvestur gustar losti, med feikna frosti.

5. Því er allt í heim', ef svo mætti greina, næsta valt, þad þeim, þykir víst, er reyna, á hlidum hallt hálft tveim, hjólid lukku teina, fer braut ei beina.

Veraldar Fláttskapur.

Sama lag.

Svo sem gler, sýnist mér, sælan hál, ver-

aldar, hvíkul hér, hvað lízt þér? hvítt að ofan faldar, undir ber, ef þú sér, illsku brúnir kaldar, og táli tjaldar.

2. Margan hátt, hún þrátt, hóf í yfirlæti, lukkan kátt, lék dátt, litla stund með kæti, stóð við gátt, skjóð slátt, felldi þann úr sæti, frá mestu mæti.

3. Alits fríð, fræg blíð, fyrst hún mörgum reynist, heimskum lýð, hæg býð, hitt þó undir meinist, slúngin stríð, slæg-smíð, slóttug rétt svo greinist, brátt burtu leynist.

4. Lukkan hál, heims prjál, hold og blóðið káta, slæðar-bál, frekt brjál, fram úr réttum máta; það er tál, svikur sál, um síðir kann að láta, sárt suma gráta.

5. Við leigu-ból, láns-stól, líkist heimsins sæla, ókyrrt hjól, ragl, ról, reykjar dupt og svæla, glíslegt hól, gabbtól, ginnir mammons þræla; hver má því hæla?

6. Dauðleg mynd, mannkind, moldar leirinn veikur, beinagrind, blásin vind, bóla vatns og reykur, hlaðin synd, lauslynd, sem logi skráþurr sveikur, á þræði líf leikur.

7. Holdið bjart, ber skart, bæði gull og

klædi, en þú vart, óþarft, ádur rotid færdi, verdur snart, veik art, vesælt madka fædi, sem öll endar gædi.

8. Volsid hér, valt er, ef viltu rétt ad grunda, lifid hver, fljótt fer, frækfin öll til hunda; kistu hrer, kropp ber, kaldan út med skunda, opt innan stundar:

9. Illum sid sjá vid, sannra leita dáda; hógvært lid, fær frid, sem flýr til drottins náda; stunda grid, gud bid, ad geyma sálu þjáda; gæt gódraráda.

Heims ófómi.

Sama lag.

Hversu happs tímar, höfud sundlar kvilla, glöfsa gnaps brimar, get eg sjónir villa, svipan straffs stímar, stjarnan spá mun fylla, og athæfid illa.

2. O, ad tár ákof, af augum jafnan rynni, eda nár i gröf, yndi' ad hvilu sinni, synda sár upphof, sálu ógna minni, ef kannast vid kynni.

3. Agirnd grá ædi, yfir fjöllin háu, ótrú flá flæddi, á fróns hálsana smáu, þrjózkan þrá þræddi, þad nær blindir sáu, þar lægdir lágu.

4. Vizku vakt sofnar, veraldar bjallan klingir, drottna makt dofnar, dala klukk-

an hringir, stóra prakt stofnar, sá stimpla málminn þýngir, því margt að þýngir.

5. Orð herrans aktast, í allt of litlu gildi, hverúð manns maktast, meir en vera skyldi, synda sans fraktast, frón og hérud fylldi, trázviljinn tryllti.

6. Von er því, von er, verði guð að hefna, hætta ný nú hér, nærri vill oss stefna, frá eg sný, fjær fer, framar meir að nefna rök rauna efna.

Veröldinni tildrukkið.

Vond ertu, veröld, með vélabrögðin margföld, þeir fá sjaldan góð gjöld, sem gefa sig á þín höld; þú ristir einum spottspjöld, og spéar hann upp í há völd; múta, flærð og mein köld, markað er á þinn skjöld.

2. Þeim sem þú ert bráð blíð, býr þar undir helstríð, hvergi muntu heilsmíð, þó haldin værir dáfríð; vonzku þinnar ver hríð, vestnandi fer ætíð, sá þitt varast sárt níð, sælan tel eg þann lýð.

Hversu fánýt sé fordildin.

Fölnar fold, fyrnist allt og mæðist, hold er mold, hverju sem það klæðist.

Nú er raun það sannast víða, svikul og völt er heimsins blíða, í spakmálum lærðra lýða,

leingi þar um rædist. Hold er mold, hverju sem það klædist.

2. Hugsa' eg opt í hyggju brunni, af hverju menn sig stæra kunni, þó er það næsta' í náttúrunni, að nakinn sérhver fædist. H. e. m., h. s. þ. k.

3. Fordild øll hún flýr úr huga, þá feigdin mann vill yfirbuga, lítid stakkar døkku duga, þá daudinn inn að lædist. H. e. m., h. s. þ. k.

4. Hvað gildir, þó ríkur rambi, regist við og standi' á þambi? einginn er svo digur í drambi, að daudinn nokkurn hrædist. H. e. m., h. s. þ. k.

5. Þó á þér skíni' útlenzk draktin, yfirlætis og vizku praktin; trú þú mér, að minkar maktin, af moðkunum þá snædist. H. e. m., h. s. þ. k.

6. Adur en (kann ske) úti' er nóttin, af þeim tekur að draga þróttinn, kemur þá bædi kveisa' og sóttin, kvillinn sár ei grædist. H. e. m., h. s. þ. k.

7. Þó stundum gángi þeir stokkum búnir, á stigvélum séu sporar snúnir, út við grafar bakkans brúnir, bein leid øllum þrædist. H. e. m., h. s. þ. k.

8. Silfurpør og dýrir dúkar, danskur kjóll og treyur mjúkar, að sálunni litið seinna hjúkar, þá sorgarhitinn grædist. H. e. m., h. s. þ. k.

9. Þó hygginn sért og hæglundadur, hafdu ráð min kristinn madur, hér er svo valtur heimsins stadur, hinn sær gott er mædist. Hold er mold, hverju sem þad klædist.

Um ágirnd og aurasafn.

Mig ángrar margt hvad manns athæfed,
hvernig heimi' er háttad, hef' eg vel séd.

Öldin ödum spillist, ósid margur hyllist af réttum vegi villist, von þó hjartad kvillist, heimur af hrekkjum fyllist, hægt mun ekki ad dylja þad. Mig ángrar margt hvad. Synd og gózid gyllist, svo geti menn eignazt féd. Hvernig heimi' er háttad, þad hef eg vel séd.

2. Upphaf allra klækja, er ágirnd fast ad rækja, aurasafnid sækja, sitt frá hverjum krækja løg med limsku flækja, lagsmenn sína mest hún bad. M. á. m. h. Ofsund og ofstækja, af því vara réd. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

3. Hvar sem ad húsrúm tekur, heimsku' og blindleik vekur, blessun i burtu rekur, búinn er skadinn frekur, tryggd og hógværd hrekur, heimtist fals i þeirra stad. M. á. m. h. Illu

sá mun sekur, sem slíku umgeingst med. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

4. Hún lét hrekki drjúga, hingad í landid fljúga, volada kann ad kúga, krapt úr beinum sjúga; fagra mammons múga, margur sína blessun kvad. M. á. m. h. Seims er sofnud hrúga, sálin løgd í ved. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

5. Aumt er ysir ad klaga, er þad hvers manns saga, setníng lands og laga, láta pening naga; mútur málin draga, meinlaus fellur opt fyri þad. M. á. m. h. Víst um vóra daga, veit eg ad þvílíkt hefir skeð. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

6. Flestar byggdir falla, finnst kærleikur varla, sannleik hygg eg halla, hrørnar manndád snjalla; trú er farin til fjalla, sær nú ekki í byggdum stad. M. á. m. h. Agirnd næsta alla, á annad fellir knéd. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

7. Mammon maktar snaudur, mjøg er hjálpar-traudur, burt er brjálid og audur, þá búkurinn liggur daudur, leirinn rótast raudur, ríkiskroppnum utan ad. M. á. m. h. Fæst fyri fremd og haudur, fánýtt moldar bed. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

8. Viti virdar og kvendi, von er ad heimur-

inn endi; sjá til ad sálin lendi, um síðir í drottins hendi; opt það efnið kenndi, einn sá þessa vísu kvað. Mig ángrar margt hvað. Þaunkum þángað rendi, því ber sturlað geð. Hvernig heimi' er háttað, það hef' eg vel séð.

Oflátúnga lýsíng.

Heims af keim, hygg eg nokkuð inna, hvað margur heldur mikið af sér, misjafnt þó að reynist hér, það er maður, þó hann láti minna.

Margt býr stundum mér í sinni, menn þegar að stolta sé, og volsa mikið í veröldinni, en vita hvorki A né B, síður þó í samvizkunni, sjálfa skynjar það þeim ber; þó margur haldi mikið af sér, flesta að einum ber þá brunni, er brjálið upp á finna. Það er maður, þó hann láti minna.

2. Margur blessast maður á láði, af miskun guðs og veraldar auð, hina aðra þrautin þjáði, sem þverra náði daglegt brauð, þriðji hópur þá forsmáði, þeinkti hvorki á deyð né féð. M. h. m. a. s. Að því

seinna ekki gádi, ad æsin mundi linna. Þ. e. m., þ. h. l. m.

3. Þegar þeir fara ols med ædur — yfirmenn stundum þetta sker — skrum ad tala og skemmdar-rædur, skemmtan þeirra hvílík er, um eldsins þeinkja ekki glædur, sem ógudlegum hefndir lér. M. h. m. a. s. Gætum ad því, gódir brædur, gud mun' vitja sinna, þ. e. m., þ. h. l. m.

4. Kunni þér ad mæta madur, mjög velbúinn sér þú hann, heidurlega handtéradur, hvergi sástu þvílíkan, hans er allur gjardagladur, glóandi med ormasker. M. h. m. a. s. Einnig sjálfur alreimadur, upp med böndum tvinna. Þ. e. m., þ. h. l. m.

5. Ber á höndum breitta hanzka, burur fernar klæddur á, med knappa', treyu og kjólinn franska, klædin trúi eg hylji sá, sést um hálsinn silkid danska, svardar Heimdals lagdur der. M. h. m. a. s. Med stígvél bædi' og spora spanska, spennir út kálfa stinna.' Þ. e. m., þ. h. l. m.

6. Nú kragann med rembi-læti, reira þeir um sinn digra háls, má ske sumir menn

þess gæti, hann mundi ekki betur en frjáls, á þeim eru haldin mestu mæti, sem misjafnt kvisa þar og hér. M. h. m. a. s. Drembinn rambar í sínu sæti, að sönnu kann ei hlynna. P. e. m., þ. h. l. m.

7. Hárið ofan á herðar bustar, hér með kampa' og skeggið sitt, fis af fötum dregur og dustar, með dávænt belti og handgull nýtt, þenna landsins þeinkir fursta, þjóðin hver, sem nálæg er. M. h. m. a. s. Slíkan skyldi' eg reikna rusta, ef reyndi hann nokkur hinna. P. e. m., þ. h. l. m.

8. Heldur en eigi hnakka-kertur, höndum stingur mjaðmir á, nökkuð líka nasaspertur, nauð má þykja slíkt að sjá, sá mun þykja að skyni skertur, skrumar um fróman hjörfagrér. M. h. m. a. s. Af ótrúleika undirfergtur eða brögðum hvinna. P. e. m., þ. h. l. m.

9. Í báðum vösum glimur gjaldið, gylltir hnífar og tóbaksdós, þeir ætla sér muni vera' í valdi, veröldin öll og hennar ljós; sitja í hvítu silki-tjaldi, sorg þeim engin nærri fer. M. h. m. a. s. Fyrir dyrunum stendur dauðinn kaldi, dreinginn hyggst að finna. P. e. m., þ. h. l. m.

Um misjafnt hamingju lán.

Lagið: Opt vindar eik þjá.

Barna lund blind fædd, við brjóstin móðurur kúra, æskustund ómædd, fyrir eingu kann að stúra, en það mund algædd, er mannsins náttúra, skammt mun til skúra.

2. Einn ef kemst hér hátt, og hyggur sér til kæti, á þá skemmst aððrátt, eitthvað það menn græti, hjartað kremst, hvarf brátt, helzt er þókti mæti, allt eptirlæti.

3 Glían reis grá hart, gnap þá stormur hryllti, öldu geys grimmt margt, glæstum reiða spillti, þessi eys, en snart, önnur rúmið fyllti, og bátnum bilti.

4. Sker, að ljær, skin sól, skirt að morgun kosti, um aðra grær, eikt ból, yrju daggar rosti, síðan slær, heims hjól, hvestur gustar losti, með feikna frosti.

5. Því er allt í heim', ef svo mætti greina, næsta valt, það þeim, þykir víst, er reyna, á hliðum hallt hálft tveim, hjólið lukku teina, fer braut ei beina.

Veraldar Flåttskapur.

Sama lag.

Svo sem gler, sýnist mér, sælan hál, ver-

aldar, hvíkul hér, hvað lízt þér? hvítt að ofan faldar, undir ber, ef þú sér, illsku brúnir kaldar, og táli tjaldar.

2. Margan hátt, hún þrátt, hóf í yfirlæti, lukkan kátt, lék dátt, litla stund með kæti, stóð við gátt, skjóð slátt, felldi þann úr sæti, frá mestu mæti.

3. Alits frið, fræg blíð, fyrst hún mörgum reyniſt, heimskum lýð, hæg þýð, hitt þó undir meiniſt, slúngin stríð, slæg-smíð, slóttug rétt svo greiniſt, brátt burtu leyniſt.

4. Lukkan hál, heims prjál, hold og blóðið káta, slæðar-bál, frekt brjál, fram úr réttum máta; það er tál, svikur sál, um síðir kann að láta, sárt suma gráta.

5. Við leigu-ból, láns-stól, líkiſt heimsins sæla, ókyrrt hjól, ragl, ról, reykjar dupt og svæla, glíslegt hól, gabbtól, ginnir mammons þræla; hver má því hæla?

6. Dauðleg mynd, mannkind, moldar leirinn veikur, beinagrind, blásin vind, bóla vatns og reykur, hlaðin synd, lauslynd, sem logi skráþurr kveikur, á þræði líf leikur.

7. Holdið bjart, ber skart, bæði gull og

klædi, en þú vart, óþarft, áður rotið færi, verður snart, veik art, vesælt maðka fæði, sem öll endar gæði.

8. Volsið hér, valt er, ef viltu rétt að grunda, lisið hver, fljótt fer, fræktin öll til hunda; kistu hrer, kropp ber, kaldan út með skunda, opt innan stundar:

9. Illum sið sjá við, sannra leita dáða; högværi lið, fær frið, sem flýr til drottins náða; stunda grið, guð bið, að geyma sálu þjáða; gæt góðra ráða.

Heims ósómi.

Sama lag.

Hversu happstímar, höfuðsundlar kvilla, glossa gnaps brímar, get eg sjónir villa, svipan straffs stímar, stjarnan spá mun fylla, og athæsið illa.

2. O, að tár ákof, af augum jafnan rynni, eða nár í gröf, yndi' að hvílu sinni, synda sár upphef, sálu ógna minni, ef kannast við kynni.

3. Agirnd grá æddi, yfir fjöllin háu, ótrú slá slæddi, á fróns hálsana smáu, þrjózkan þrá þræddi, það nær blindir sáu, þar lægðir lágu.

4. Vizku vakt sofnar, veraldar bjallan klingir, drottna makt dofnar, dala klukk-

un hringir, stóra prakt stofnar, sá stimpla nálminn þyngir, því margt ad þyngir.

5. Ord herrans aktast, í allt of litlu gildi, hverúd manns maktast, meir en vera skyldi, synda hans fraktast, frón og hérud fylldi, trázviljinn trylldi.

6. Von er því, von er, verdi gud ad hefna, hætta ný nú hér, nærri vill oss stefna, frá eg sný, fjær fer, framar meir ad nefna rök rauna efna.

Veroldinni tildrukkid.

Vond ertu, verold, med vélabrogdin margfold, þeir fá sjaldan góð gjold, sem gefa sig á þín hold; þú ristir einum spottspjold, og spéar hann upp í há vold; múta, flærd og mein kold, markad er á þinn skjold.

2. Þeim sem þú ert brád blíd, býr þar undir helstríd, hvergi muntu heilsmid, þó haldin værir dáfrid; vonzku þinnar ver hríd, vesnandi fer ætíd, sá þitt varast sárt níd, sælan tel eg þann lýd.

Hversu fánýt sé fordildin.

Folnar fold, fyrnist allt og mædist, hold er mold, hverju sem það klædist.

Sú er raun það sannast vída, svikul og volt er heimsins blída, í spakmálum lærdra lýda,

leingi þar um rædist. Hold er mold, hverju sem það klædist.

2. Hugsa' eg opt í hyggju brunni, af hverju menn sig stæra kunni, þó er það næsta' í náttúrunni, að nakinn sérhver fædist. H. e. m., h. s. þ. k.

3. Fordild öll hún flýr úr huga, þá feigðin mann vill yfirbuga, lítið stakkar dökku duga, þá dauðinn inn að lædist. H. e. m., h. s. þ. k.

4. Hvað gildir, þó ríkur rambi, régist við og standi' á þambi? einginn er svo digur í drambi, að dauðinn nokkurn hrædist. H. e. m., h. s. þ. k.

5. Þó á þér skíni' útlenzk draktin, yfirlætis og vizku prakin; trú þú mér, að minkar maktin, af moldkunum þá snædist. H. e. m., h. s. þ. k.

6. Áður en (kann ske) úti' er nóttin, af þeim tekur að draga þróttinn, kemur þá bæði kveisa' og sóttin, kvillinn sár ei grædist. H. e. m., h. s. þ. k.

7. Þó stundum gángi þeir stökkum búnir, á stígvélum séu sporar snúnir, út við grafar bakkans brúnir, bein leið öllum þrædist. H. e. m., h. s. þ. k.

8. Silfurpör og dýrir dúkar, danskur kjóll og treyur mjúkar, að sálunni lítið seinna hjúkar, þá sorgarhitinn grædist. H. e. m., h. s. þ. k.

9. Þó hygginn sért og hæglundaður, hafðu ráð mín kristinn maður, hér er svo valtur heimsins staður, hinn sær gott er mæðist. Hold er mold, hverju sem það klæðist.

Um ágirnd og aurasafn.

Mig ángrar margt hvað manns athæfeð,
hvernig heimi' er háttað, hef' eg vel séð.

Öldin öðum spillist, ósið margur hyllist af réttum vegi villist, von þó hjartað kvillist, heimur af hrekkjum fyllist, hægt mun ekki að dylja það. Mig ángrar margt hvað. Synd og gózið gyllist, svo geti menn eignazt féð. Hvernig heimi' er háttað, það hef eg vel séð.

2. Upphaf allra klækja, er ágirnd fast að rækja, aurasafnið sækja, sitt frá hverjum krækja lög með limsku flækja, lagsmenn sína mest hún bað. M. á. m. h. Öfund og offstækja, af því vara réð. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

3. Hvar sem að húsrúm tekur, heimsku' og blindleik vekur, blessun í burtu rekur, búinn er skaðinn frekur, tryggð og hógværð hrekur, heimtist fals í þeirra stað. M. á. m. h. Illu

sá mun sekur, sem slíku umgeingst med. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

4. Hún lét hrekki drjúga, hingad í landid fljúga, volada kann ad kúga, krapt úr beinum sjúga; fagra mammons múga, margur sína blessun kvad. M. á. m. h. Seims er sofnud hrúga, sálin løgd í ved. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

5. Aumt er yfir ad klaga, er þad hvers manns saga, setníng lands og laga, láta pening naga; mútur málin draga, meinlaus fellur opt fyri þad. M. á. m. h. Víst um vora daga, veit eg ad þvílíkt hefir sked. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

6. Flestar byggdir falla, finnst kærleikur varla, saunleik hygg eg halla, hrørnar manndád snjalla; trú er farin til fjalla, fær nú ekki i byggdum stad. M. á. m. h. Agirnd næsta alla, á annad fellir kned. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

7. Mammon maktar snaudur, mjøg er hjálpar-traudur, burt er brjálid og audur, þá búkurinn liggur daudur, leirinn rótast raudur, ríkis-kroppnum utan ad. M. á. m. h. Fæst fyri fremd og haudur, fánytt moldar bed. H. h. e. h., þ. h. e. v. s.

8. Viti virdar og kvendi, von er ad heimur-

inn endi; sjá til ad sálin lendi, um síðir í drottins hendi; opt það efnið kenndi, einn sá þessa vísu kvað. Mig ángrar margt hvað. Paunkum þángað rendi, því ber sturlað geð. Hvernig heimi' er háttað, það hef' eg vel séð.

Oflátúnga lýsíng.

Heims af keim, hygg eg nokkuð inna, hvað margur heldur mikið af sér, misjafnt þó að reyníst hér, það er maður, þó hann láti minna.

Margt býr stundum mér í sinni, menn þegar að stolta sé, og volsa mikið í veröldinni, en vita hvorki A, né B, síður þó í samvizkunni, sjálfa skynjar það þeim ber; þó margur haldi mikið af sér, flesta að einum ber þá brunni, er brjálið upp á finna. Það er maður, þó hann láti minna.

2. Margur blessast maður á láði, af miskun guðs og veraldar auð, hina aðra þrautin þjáði, sem hverra náði daglegt brauð, þriðji hópur þá forsmáði, þeinkti hvorki á deyð né féð. M. h. m. a. s. Að því

seinna ekki gádi, ad æfin mundi linna. Þ. e. m., þ. h. l. m.

3. Þegar þeir fara øls med ædur — yfirmenn stundum þetta sker — skrum ad tala og skemmtar-rædur, skemmtan þeirra hvilik er, um eldsins þeinkja ekki glædur, sem ógudlegum hefndir lér. M. h. m. a. s. Gætum ad þvi, gódir brædur, gud mun' vitja sinna, þ. e. m., þ. h. l. m.

4. Kunni þér ad mæta madur, mjøg velbúinn sér þú hann, heidurlega handtéradur, hvergi sástu þvilikan, hans er allur gjarda-gladur, glóandi med ormasker. M. h. m. a. s. Einnig sjálfur alreimadur, upp med høndum tvinna. Þ. e. m., þ. h. l. m.

5. Ber á høndum breitta hanzka, burur fernar klæddur á, med knappa', treyu og kjólinn franska, klædin trúi eg hylji sá, sést um hálsinn silkid danska, svardar Heimdals lagdur der. M. h. m. a. s. Med stigvél bædi' og spora spanska, spennir út kálfa stinna.' Þ. e. m., þ. h. l. m.

6. Nú kragann med rembi-læti, reira þeir um sinn digra háls, má ske sumir menn

þess gæti, hann mundi ekki betur en frjáls, á þeim eru haldin mestu mæti, sem misjafnt kvísa þar og hér. M. h. m. a. s. Drembinn rambar í sínu sæti, að sönnu kann ei hlynna. P. e. m., þ. h. l. m.

7. Hárið ofan á herðar bustar, hér með kampa' og skeggið sitt, fis af fötum dregur og dustar, með dávænt belti og handgull nýtt, þenna landsins þeinkir fursta, þjóðin hver, sem nálæg er. M. h. m. a. s. Slíkan skyldi' eg reikna rusta, ef reyndi hann nokkur hinna. P. e. m., þ. h. l. m.

8. Heldur en eigi hnakka-kertur, höndum stingur mjaðmir á, nökkuð líka nasaspertur, nauð má þykja slíkt að sjá, sá mun þykja að skyni skertur, skrumar um fróman hjörfa-grér. M. h. m. a. s. Af ótrúleika undirfergt-ur eða brögðum hvínna. P. e. m., þ. h. l. m.

9. Í báðum vösum glimur gjaldið, gylltir hnífar og tóbaksdós, þeir ætla sér muni vera' í valdi, veröldin öll og hennar ljós; sitja í hvítu silki-tjaldi, sorg þeim eingin nærri fer. M. h. m. a. s. Fyrir dyrunum stendur dauðinn kaldi, dreinginn hyggst að finna. P. e. m., þ. h. l. m.

10. Eg á nóga upp til sveita, aura, segir hann, þar og þar, smjørin, krof og katla neyta, í kistum silfur hér og hvar, uxa, sauði' og fáka feita, fái húskinn þá af mér. M. h. m. a. s. Eg þarf ei eptir láni' að leita hjá løkum búðarslinna. P. e. m., þ. h. l. m.

11. Ef ørfátækur að honum kemur, auðar-lundur vizku-dýr, sem ætíð sína túngu temur, á tignar-hót og málin skír, og miklu fleiri menntir fremur, mann-vits góður náms um sker. M. h. m. a. s. Hinn þá hvergi niðri nemur, ef nokkurt svar skal inna. P. e. m., þ. h. l. m.

12. Ef spyr þú hann að einu orði, upp að hressa geðið þitt, sé það nokkur sálar forði, samvizkunni að auka fritt, þá er líkt sem skollinn skorði skilning hans og minnisker. M. h. m. a. s. Hann leitaði sízt að lífsins borði, um leingð lífdaga sinna. P. e. m., þ. h. l. m.

13. Aður en (kann ske) úti er nóttin, innan lítils tíma þá, dauða kemur sorgleg sóttin, sorgar-elið þá við brá, samvizkunnar þvíngar þróttinn, þreyngir, særir, nagar, sker. M. h. m. a. s. Ekki er hægur undan-flóttinn, ef orku bilar stinna P. e. m., þ. h. l. m.

14. Þá er horfið stolts og státið, sturlast-sinni' og hjarta-geð, stoðar ei þó geti gráfið, guðs ef ekki' er andinn með; þá vill keyra í þrauta mátið, þjófurinn gamli Lucifer. M. h. m. a. s. Vildi' hann hafa' af löstum látið, um leingð-daganna sinna. P. e. m., þ. h. l. m.

15. Reiði guðs að ofan æðir, óstöðvanleg (gætum þess), satan klagar, syndin hræðir, samvizkan er mjög óhress; árafjöldinn eldinn glæðir, og uppsperrir sjónargler. M. h. m. a. s. Hvert skal flýa? hvað þá græðir? hver kann bót á vinna? P. e. m., þ. h. l. m.

16. Aptur vil eg mér annsa sjálfur: hinn aumi hvergi flýa kann, þó heimsins leiti um allar álfur, eingan finnur hjálparmann, sé hann þá, sem kusi' eða kálfur, að falla á þann, sem bjargir lér. M. h. m. a. s. Ekki er þetta orða-gjálfur, það athugi þjóðin svinna. Það fer betur, þó þeir létu minna.

17. Eg er sekur í öllu þessu, og öðru fleiru þúsundfalt, en er þó samt með hjarta hressu, því herrann Jesús græddi það allt. Hann keypti mig frá kvalanna pressu, og kostaði þar til sjálfum sér, svo hald'eg minna' af

sjálfum mér. Set eg upp mina sigurmessu, er satan kann ei hlynna. Pad fer betur, þó þeir láti minna.

18. Vertu mér til hægri handar, hjartkærasti Jesú minn, ad burtdrífist illir andar, ofan í nedsta bústad sinn; svik, er djöfull samanblandar, setjist hans í kverka-ker. M. h. m. a. s. Eingin mér þá eymdin grandar, ef eg þig má finna. Pad fer betur, þó þeir láti minna.

19. Sú litillætis rótin rétta, af rökum gódum komin er, hjá, Mattheó vér megum frétta, málsgrein þá sem stendur hér, í ellefta er tjád þetta, einka rád þau nýtum vér. M. h. m. a. s. Angri þúngu af vill létta, ef þeim gjörum sinna. Þ. f. b., þ, þ. l. m.

20. Í guds nafni allir saman, ad oss gætum fyrr og sid, hér er ekki' á gángi gaman, góda missum ekki tíd, en höfum Jesúm fyri framan, freisting þá ad höndum ber. M. h. m. a. s., Sig venji hver á tryggdir taman, tállaust honum sinna. Þ. f. b., þ. þ. l. m.

21. Eg frátek alla fróma sveina, fólkid gott og heidurs menn, sem óttast gud og elska' hans

hreina, orðið, trú og sannleikenn, veri' hann þeirra verndin eina, og voldugt skjól í rauna hver. Þeir mundu halda minna af sér. Til hinna annara manna' eg meina, sem misjafnlega sig kynna. Það fer betur, þó þeir láti minna.

22. Við eg gæða þýðar þjóðir, þykkjast ekki kvæðið við, heldur vildi heiðurs bróðir hlýða fróðum ráða sið, vizku horskir, glaðir, góðir, gleymi slæmu; tíminn þver. Margur heldur mikið af sér. Förum dýrar friðar slóðir, en fordumst gjørðir hinna, sem lærðu of seint að láta nokkuð minna.

Ur látínu útlagt[1].

Minnstu að gá, ef hesð þín er há, að haldir hið rétta,
Vel þó um sjá, hvern viltu forsmá, eða virðingu fletta.
Lukkan mjøg dá, kann læðast þér frá, það lát þig ei pretta,
Þykistu stá, svo þeink þar upp á, að þú megir detta.

Enn úr látínu útlagt.

Stund er sú seinasta, ill og óhreinasta, oss ber að vaka.
Reiknast, sem ókominn, réttláti dómarinn, reikning að taka.

---

[1]) Vir videas, qvid tu jubeas, dum magnus haberis.
Prospicias, quem despicias, quem lædere quæris.
Dat varias fortuna vias, nil ergo mireris,
Sed metuas, ne forte ruas, dum stare videris.

Ókominn, ókominn, ad afmá ránginbin, en jøfnud krýna,
Umbuna réttinbin, reka burt illlyndin, ríkid sitt léna.

Um mannsins fallvalta líf.

Lagid: Upp á fjallid Jesús vendi.

Mannsins stuttur er, eg inni, andardráttur í nøsunum, snøgglega trú' eg lífid linni, sem laufid fellur af grøsunum, lítid sálu líknar þinni, þó liggi féd í køssunum.

2. Eins og heyid fellt í flekki, følnar upp í múgunum, dofnar hold, þá dettur af bekki, í døprum andar kúgunum, daudinn gefur gaum ad ekki, þó gullid liggi í hrúgunum.

3. Á augabragdi einu skedur, umbreyting á vistunum, fyrir mjúka sæng fæst moldar bedur, minnstum gjør af listunum, lítid sálu grætta gledur, þó gullid liggi í kistunum.

4. Vér skulum ekki verøld freista, ad voga allt, sem djarflegast, illra girnda alinn neista, útsløkkum sem snarlegast, á sannan Jesúm son guds treysta, sálunni er þarflegast.

Flærdar senna.

Lagid: Ad idka gott med æru.

Annars erindi rekur, úlfur og laungum sannast þad, lægt margur lofordsfrekur, litt

verdur úr, þá hert er ad; medan slær ord vid eyra, er þér kær vinur ad heyra, sértu fjær, svo er þad ekki meira.

2. Slíkt er hygginði haldin, hofdingsskapur og menntin prúd, veröldin falsi faldin, fódrar sinn kjól med skolla-húd; lærd er á lymsku-beglur, leynt sér hjá, fann þær reglur, sem köttur sá, er kreppir ad hvassar neglur.

3. Opt er fagurt í eyra, alþýdu lof af hræsni veitt, hinum, er á þad heyra, heimur þykir, sem kálfskinn eitt; í augun greid hlæa' og hlakka, hrósa' um leid, bidja' og þakka, búin er sneid, þá snúa þeir vid þér hnakka.

4. Heimskur er sá, sem heldur, hvers manns loford, sem fullgjört sé, einfaldur opt þess geldur, alvöru meinar þad hinum er spé; tryggda gjöld táls med korni, temprast köld, nema vid sporni, vinur í kvöld, en vélar þig strax ad morgni.

5. Heimurinn hrekkjafulli, handverk þetta mest brúkar nú, ad fódra eir med gulli, útgeingur honum myntin sú; orda-glens ei þarf kaupa, allir léns med þad hlaupa, kossa-flens, falsa, ljúga' og raupa.

6. Sá hefir bezt úr býtum, sem búið getur að sínu einn, frjáls af lymskunnar lýtum, lifir og deyr svo hjartahreinn; tryggðum víst vél nú farga, veröld sýnist; hver vill bjarga? ráð er sízt, að reiða sig upp á marga.

Aldarháttur
með stuttum skýringum.

Áður á tíðum
Var tízka hjá lýðum
(Svo tryggorðir kenndu),
Frá barndómi blíðum
Með fremdarhag fríðum
Að frægðum sèr vendu;
Af streingboga stríðum
Í Hárs eldar hríðum[1]
Þeir herskeytin sendu,
Eða' á mar víðum
Skervallar skíðum[2]
Til skemmtunar rendu.

[1]) Hár, Óðinn; hans eldur, sverð; þess eldar hríðir, bardagar. [2]) Skervöllur, sjór; þess vallar skíð, skip.

2. Manndómur mundi,
Þar sveinar á sundi
Sóktust að afli;
Einn sat í lundi
Hjá litfögru sprundi
Og lèk sèr að tafli;

Hinn þar við undi,
Sem hátt knöttur hrundi'
Eða handsaxa kafli[1];
Lof þeim að dundi,
Sem frægð bar af fundi
Með fann - deigul - skafli[2]).

[1]) Kafli, þar um var haldið höndinni. [2]) Deigull eða dígull, er eld - panna; dígulsins eða deiglunnar fannskafl, er gullið.

3. Verfákum[1] vöndum
Með bifroknum bröndum[2]
Þeir bægðu frá láði;
Byr saung í böndum
Á brimvallar gröndum[3],
Þá beittu við gráði;
Geir rumdi' í röndum,
Þar rík þjóð í löndum
Rita - jel[4] háði;
Gnótt var í hönduın,
Gekk lið af ströndum
Með gló - Kraka - sáði.

[1]) Ver, veiðistaða; item: sjór; hans fákar, skip. [2]) Bif, vatn eða sjór; bifroknir brandar, árar. [3]) Brimvallar grandar, bylgjur, sjór. [4]) Rítar, skildir; ríta - jel, bardagar.

4. Ý[1] bendum skutu,
En álmdrósir[2] þutu
Í andfari þunnu;
Burtsteingur brutu,
En hátt skildir hrutu,
Þar herfákar runnu;

Benfossár flutu,
En lágt hinir lutu,
Sem lítt verjast kunnu;
Sæmdar ráð hlutu
Og síns afla nutu,
Þeir sigurinn unnu.

1) Ý, boga. 2) Almur, bogi; hans drósir, örvar.

5. Armi hvortveggjum
Á lidshandar-leggjum
Þeir ljós mundar[1] hreifa;
Glatt skein á seggjum
Með geim-foldarneggjum[2],
Svo gramsrunnar[3] leyfa;
Dígulfarms dreggjum
Á valborgar veggjum[4]
Vildu menn dreifa,
Í Ángantýrs hreggjum[5]
Undateins eggjum
Ótraudir veifa.

1) Mund, hönd; hennar ljós, fíngur-gull. 2) Negg, hjarta; foldar-negg, steinn, geim-negg foldar, er gímsteinn. 3) Grams-runni eða rúni, hirðmaður. 4) Valborg, er hönd; hennar veggir, fíngurnir, á hverjar menn vildu dreifa dígulfarms dreggjum eða gullinu. 5) Ángantýr, Óðins heiti, vegna mjúklátrar þjónustu, er hann veitti konu sinni Frigg, hans hregg, bardagar.

6. Ósæmdir biðu,
Þeir ofríki liðu
Og ekki sín hefndu;
Djarfir fram riðu

Í dyn Sköglar hviðu [1]
Og dreingskapinn efndu;
Tröllmarir [2] skriðu
Að undasilgs [3] iðu,
Þá oddaþíng stefndu;
Lítt fyri kviðu,
Nè, sár þó þeim sviðu,
Til sorgmála nefndu.

[1]) Dyn, dunur; SköguI, valkyrja; hennar hviða, bardagi. [2]) Tröllmarir, vargar; mar, hestur. [3]) Undasilgur, blóð. Skáldið segir, að vargarnir hafi sókt í blóðfossa iðuna, hvar bardaginn var áttur.

7. Spakvitrir spáðu,
Þeir gjörla margs gáðu
Og glöggskyggnir våru;
Kænt niðurkljáðu,
Þá kífþrætur háðu,
Úr kappmálum skáru;
Trygga sig tjáðu,
En tálið forsmáðu,
Því trútt hjarta báru;
Meir gáfu' en þáðu,
Og því víða náðu
Þjóðræmi kláru.

8. Ísland má sanna,
Það átti völ manna
Þá allt stóð í blóma;
Glæ sóktu hranna [1]
Til ríkra kóngsranna,

Vel reyndir að sóma;
Ýmuleiks anna [2]
Þeir ym [3] þorðu kanna,
Sem yrki [4] forn róma;
Ilþorns [5] og tanna
Óx æði varganna,
Þar einn beitti skjóma.

[1]) Glær hrannar, sjór. [2]) Ýma, bardagi. [3]) Ym, hljóð, gný, það er: þeir gömlu menn þorðu að kanna eða heyra vopnabrak, sem skeði í bardagans annríki. — [4]) Yrki eru kvæði. [5]) Ilþorn, klær. Skáldið segir: þegar einn beitti skjóma (sverði) í bardaganum, óx æði klónna og tanna varganna, sem væntu sèr bráðar.

9. Þeir báru hjálma
Og mjög drifna málma
Mardallar gráti [1];
Brjóst fleinar [2] fálma,
Í sárelda [3] sálma
Framsóktu með gáti;
Spor Mistar skálma [4]
Og spjörflugur tálma
Spreytínga státi;
Valjarðir jálma [5],
Við uppdregna álma,
Svo allt var á bjáti.

[1]) Mardöll kallast Freya; hennar grátur, gull. [2]) Fleinar, alls konar skotvopn. [3]) Sáreldar, sverð; þess sálmur, bardaginn. [4]) Mist, valkyrja; hennar skálmaspor, sárin, hver eð ásamt spjörflugunum, skotvopnum, voru næm og viðkvæm spreytínga státi. [5]) Valjarðir, hend-

urnar, á hverjum valurinn sat; jálma, þ. e. hristust með nokkurs konar þyti.

10. Land lögum vörðu,
Þeir vitug ráð gjörðu,
Svo vandræðin hættu;
Fyrr frelsi kjörðu
En Fofnis skrið-jörðu[1],
Þó flest kostar ættu;
Geði þá hörðu
Var hótað einörðu,
Með hugprýði mættu;
Manndáð ei spörðu
Við nýta seims njörðu,
Ef nærri lá hættu.

[1]) Fofnis skrið-jörð, gull.

11. Nú er öld snúin
Á aðra leið búin,
Þar yfir má klaga:
Frækleikur lúinn
Af landi burtflúinn,
Því líða menn baga;
Röksemdin rúin,
Sèst rýr vina trúin
Og rekin úr haga;
Ágirnd framknúin,
En grær lastagrúinn,
Flest geingur aflaga.

12. Úngdómsins æði,
Þó áður fyrr stæði
Til afreka hárra,

Losti, sjálfræði,
Leti, svefn bæði,
Það lízt þeim nú skárra;
Vits kulnar sæði
Á vinds hyrjar svæði [1],
Því veldur geð þrárra;
Að lesa góð fræði
Og læra siðgæði,
Er lunderni fárra.

[1]) það er: í huganum.

13. Dug lægir beima [1],
Sem faldbúin feima [2],
Við fletin sèr halda;
Beitilúng geima [3]
Er bannað að sveima
Um bláröstu [4] kalda;
Menn má nú dreyma
Til sörva blikseima [5],
En sjálfir þó valda;
Hugprúðir heima
Þeir harðfeingi gleyma
Við Hlakkar rof tjalda [6].

[1]) Beimur, karlmaður. [2]) Feima, óframfærinn kvennmaður. [3]) Lúngur, er hestur; geimur, sjór; beitilúngur geima, skip, hverju beitt verður til og frá um sjóinn. [4]) Bláröst, sjór. [5]) Sörvar, þýðir hèr: fjölda; Blikseimur, glansandi auðæfi. [6]) Hlökk, valkyrja; hennar tjaldarof, stríð, í hverju brynjur slitna.

14. Nokkrir ef þræða
Um fáks rákir flæða

Til fremdar hagsbóta,
Frestskuldir fæða,
Því fè lítið græða
Má fordildin ljóta;
Raupyrðin ræða,
Þó rýr sè ástæða,
Því reynslan vill þrjóta;
Nýbreytni klæða,
En klèna siðgæða
Þeir kynníngu hljóta.

15. Svo þverra listir,
Því mjög eru mistir
Þeir menntirnar auki;
Menn sitja tvístir
Og bragðhnignir bistir
Í búsorgar hnauki;
Allt eins og kvistir
Af hretviðri hristir
Á hráviðar lauki;
Margur því gistir,
Þær vesaldar vistir,
Þó výlmóður þrauki.

16. Kostir sjást farnir,
Þar fólknárúngarnir [1]
Þeim framandi hlýða;
Dúksbræður svarnir
Og glismála gjarnir
Svo gjörast nú víða;
F e n j u drag-kvarnir [2],
Í fèmútu sparnir

Um farveginn skríða;
Innlendir barnir,
Þó eingar fá varnir
Þeir ofríki líða.

[1]) Fólknárúngar, það eru höfðíngjar, sem eiga að næra og fóstra fólkið og hina undirgefnu; þeir — segir skáldið — orðnir sèu [2]) Fenju dragkvarnir; það er: ágjarnir, dragandi saman hvað fèmætt er, eins og kvernin Grotti, er þær systur, Fenja og Menja, drógu.

17. Atburðir þrjóta
Til hraustlyndis hóta
Í hugmóði sveina;
Skút-yrðum kjóta,
Og rógsmálum róta,
Það röksemdir meina;
Hrakspárnar hrjóta;
Þeir hver öðrum blóta,
En hinn grípur steina;
Fjörlausnar fóta
Þá fýsir að njóta,
Ef framar skal reyna.

18. Rauparinn telur
Þær vígs allar vèlur,
Sem veit hann sèr granda;
Á orðum hrafn elur,
Sem gráðsoltinn gelur
Við gný þrumu randa;
Hræðslan þá kvelur
Ef kokks hnífa-grèlur
Þeim koma til handa;

Í næstu hljóp felur,
Sem nót flýi selur,
Og niðri hèlt anda.
19. Mannkosta lægðir,
En lastanna nægðir
Í landinu spretta;
Út geingu frægðir,
Þar inn komu slægðir
Og athafnir pretta;
Náskyldir, mægðir,
Með róg eru rægðir,
Svo reynzt hefir þetta;
Litlar fást hægðir,
En það væri þægðir,
Ef því vildi lètta.
20. Horfist til baga,
Þar yfirmenn aga
Þeim óhlýðnu spara;
Múturnar draga
Sèr liðsinni laga,
Þó leynt eigi fara;
Ágirndin raga
Kann allt eins að klaga
Og einnig forsvara;
Til og frá slaga,
Tálbrögðum haga,
Því taktu þèr vara.
21. Hver vildi greina
Það allt efni meina,
Sem áfalla náði?

Hljótt margir kveina,
En hjá sèr þó leyna,
Sem hugboðið tjáði.
Innbúa steina [1]
Skal braut snúa beina
Í byr-Hveðru-gráði.
Sundferjan seina,
Þá átti grèr eina,
Að óðstöðvar láði.

[1]) Innbúa steina, dverganna; Sundferjan, skáldskapurinn, skal snúa beina braut í byrgráði Hveðru, tröllkonu huganum, að láði óðstöðvar; því óðurinn skal nema staðar að þagnar láði.

22. Margt mætti henda,
Sá vill hug' til venda,
Og viðkannast næði
Efni bágenda,
Sem oss gjörir benda
Og aflar nú mæði.
Aldarhátt kennda,
Í sýn margra senda,
Má segja vandræði.
Flest tekur enda,
Eg læt þar við lenda,
Og lykta svo kvæði.

Vísa.

Mundu þig, maður, í mundo,
Mundus svíf býr undir;
Mundu að sjá við mundo,

Því mundus prettar stundum.
Mundu þig fyrir mundo,
Mundus er hrekkja-lundur.
Mundu að komast frá mundo
Mundus á dróttins fundi.

Þriðji flokkur
innihelldur
Lukkuóskir, útfararminníngar
og annað smávegis.

Lukkuósk og heilræði
til
herra Sigurðar Jónssonar,
nýorðins lögmanns sunnan og austan á Íslandi.

Lagið: Upp á fjallið Jesús vendi.

Almáttugur guð þin gæti, og gefi þér heilags anda náð, í dómara svo þú sitjir sæti, með sæmd og æru, prís og dáð, um fyrir öllum ávallt bæti, úrlausn þín og heilnæm ráð.

2. Þeir undanförnu allir benda, eptir þeim, sem lifa nú; menn kann alla mannlegt henda, með því vís er reglan sú; við dauðans púnkt mun loksins lenda, líka hinn, sem eg og þú.

3. O minn bróðir, að því gættu: ótta dróttins halt þér við, djarflega' aldrei' á heiminn

hættu, heldur hann sínum gamla sið, víst það allir vita mættu, hann veltist skjótt á ýmsa hlið.

4. Hafðu guð í huga' og minni, hafðu guð fyrir augum þér, hugsaðu' um guð í hverju sinni, heyrir guð og til þín sér; virtu guð í valdstjórn þinni, vittu að hann þinn herra er.

5. Hæstum föður og syninum sæla, samt heilögum anda með, lof þeim allir lýðir mæla, ljúft af öllum túngum téð, tign hans allir helgir hæla, hann fáum vér síðar séð.

Nýársósk

til

Orms Vigfússonar

og konu hans

Guðríðar Árnadóttur.

Lagið: Í þinni ógnar bræði.

Sælir í sönnum guði, sælir í guðs fögnuði, sælir í sannri trú, sælir og sviptir vanda, sælir í heilögum anda, sælir í sjálfum Jesú.

2. Sæll vinur, sæmdar frómi, sæll í þeim aldurdómi, sem guð gaf sælan þér; sæll bæði úti' og inni, á lífi og sálu þinni, ætíð í heimi hér.

3. Sæl sé þín kæra kvinna, komin til ára sinna, húsprýdi heidurleg, þid blessun bædi hljótid, beztu farsældar njótid, ætíd á allan veg.

4. Sjáid þá sælu hreina, sem eg kann bezt ad greina, ydur afhendist vel; Jesús, þad barnid blída, burttekur sorg og kvída, hann er immanúel.

5. Þennan elskid og unnid, allra bezt, sem kunnid, bædi þid, heidurs hjón; honum af hjarta fagnid, hagkvæma lofgjørd magnid, sem Anna og Símeón.

6. Jeg bid, ad Jesú fridur, jafnan stadfestist ydur, eptirkomandi ár, med alls kyns æru sóma, ástar guds fødurs ljóma, svo tendrist trúin klár.

7. Ønd, lífid, sál og sinni, samt lán, heilsa og inni, forsjá guds falid sé; einnig þín ektakvinna, med ástvina flokki hinna, og allt ykkar afkvæme.

8. Sæl lífid, sæl hér þreyid, sæl hédan loksins deyid, sæl verdi sálin þá, sæl í þeim sælu blóma, sæl í himneskum ljóma, sæl ætíd, amen, já.

Hýr sé blaðinn æru
Horskur lundur lífs um stundir,
Sem haninn skðri sinu,
Frægð, nægð, andar hægðum.
Kristur með kærleik beztum
Klár á nýu ári
Sendi' ydur sannleiks anda,
Sá skartar bezt í hjarta.

Erfiljóð,

sem skáldið kvað eptir únga dóttur sína

STEINUNNI.

Lagið: Konúng Davið, sem kendi.

Sælar þær sálir eru, sem hér nú skiljast við, frá holdsins hryggdar veru, og heimsins gøldum sið, hvílast í himna frið, þar sem með sætum hljóðum, sýngur lof drottni góðum, lofsamlegt eingla lið.

2. Tign, æru, sæmd og sóma, sálir guðs barna fá, sem ljósar stjørnur ljóma, lambsins stóli hjá, ávalt guðs auglit sjá, með hvítum skrúða skrýddar, skarti réttlætis prýddar, sorg allri sviptar frá.

3. Einglanna hirðin hreina, heiðrar gu[illegible] nótt sem dag, sálirnar sýngja og greina[illegible] sanctus með fegursta lag, í lystugum lífsin[illegible]

hag, holdid sig medan hvílir, hondin drott-
ins því skýlir, sér eingan sorgar plag.

4. Í þenna flokkinn fróma, flutt varstu, barnkind min, himneskum hafin sóma, hvílist nú sálin þín, ljómar þar skært og skín, í fadmi Jesú fridum, fagnandi öllum tídum, dýrdin sú aldrei dvín.

5. Nú er þér aptur goldid, ángrid, sem barstu mest, þegar þitt hrjádist holdid, hátt þú stundir og grézt, gefin er gledin bezt, hafin úr hryggd og módi, hreinsud med Jesú blódi, synd eingin á þér sést.

6. Unun var augum minum, ávalt ad líta á þig, med úngdóms ástum þínum, ætíd þú gladdir mig, rétt yndis elskulig, audsveip, af hjarta hlýdug, í hardri sótt vel lídug, sem jafnan sýndi sig.

7. Næm, skynsöm, ljúf i lyndi, lífs medan varstu hér, eptirlæti og yndi, ætíd hafdi' eg af þér, í minni muntu mér; því mun eg þig med tárum, þreja af huga sárum, heim til þess hédan fer.

8. Min gledi er sú eina, andlát þitt hugsa' eg á, þú hafdir málid hreina, hér med vit

alls ad gá, skammt til þess lif leid frá, breiddir út hendur bádar, baudst þig til Jesú nádar, kvadst vilja kom þá.

9. Litla stund stód í hæsi, sturladi fögnudinn, hálft fjórda ár alls var æsi, eigi þó fullkomin, skjótt sá eg skilnad þinn; geymir sál þína sætur, signadur drottinn mætur, fyrir Jesúm, soninn sinn.

10. Hvílist nú holdid únga, af harmi og sorgum mætt, svipt öllum sóttar þúnga, svo er þér nú óhætt, dóttir mín, böl er bætt, frjáls vid synd, fár og dauda, fyrir Jesú blódid rauda, sefur í drottni sætt.

Lagid: Dagur í austri öllum.

Nú ertu leidd, mín ljúfa, lystigard drottins í, þar áttu hvíld ad hafa, hörmúnga' og rauna frí; vid gud þú mátt nú mæla, miklu fegri en sól, unan og eilíf sæla, er þín hjá lambsins stól.

2. Jeg ann þér svoddan sælu, ad sjá þitt gledivin, hédan úr eymda pælu, eg kem þar senn til þín; ó hvad sætir samfundir, sedja þá okkar ged, um eilífar æfistundir, ad lifa drottni med.

3. Dóttir í dýrdar hendi, drottins min soſdu vært, hann sem þér huggun sendi, hann elskar þig svo kært, þú lifdir gódum gudi, í gudi sofnadir þú; í eilífum andar fridi, ætíd sæl lifdu nú.

Utfararminning

sáluga lögmannsins

Árna Oddssonar,

sem deydi ad Leirá i Borgarfirdi

þann 10. marz 1665.

Lagid: Dagur í austri öllum.

O, hvad aumleg úrrædi, er þetta veika lif, fallvalt og fánýtt bædi, fullt med sorg, eymd og kíf, í vøli, voli' og kvída; veiklast hér mannlegt hold, æfin svo loks má lída, lífaminn verdur ad mold.

2. Daudinn er dapurlegur, sem Davíd og Jósúa tér, allur eins veraldar vegur, víst því ad æfin þver, hann gánga herrar, sveinar, høfdingjar, almúgenn, kvinnur, sem meyar klénar, kóngar og undirmenn.

3. Þó verdi þann veginn þraunga, vifja guds børnin trú, þau hrædast hættu aunga,

huggun þeirra er sú: hefjar brodd braut og eyddi, beiskleik öllum daudans, Jesús og lýd sinn leiddi, til lífsins úr valdi hans.

4. Hvorki þarf hel né dauda, hrædast rétt-trúud önd, kennir ei kvala né nauda, komin í drottins hönd; sæng er góð greitt til búin, gröfin med jördu skýld, líkaminn þreyttur og lúinn, leggst þar í mjúka hvíld.

5. Þess vegna í gudi gladur, gekk til síns hvíldar ranns, Árni Oddsson lögmadur, austan og sunnan lands; hold hans sætlega sefur, í sællrar upprisu von, frelsud sál fögnud hefir, í frid hjá lambsins trón.

6. Sælan má hann því sanna, í sælunnar reynslu þar, á landi lifandi manna, í lýsting guds ásýndar. Í Abrahams skauti skæru, skínandi fegurdar glans, í himneskum heidri' og æru, í hönd mildri skaparans.

7. Hann hefir rennt og runnid, rétt vel med allri dád, himnaríki áunnid, eflaust fyrir Jesú nád, yfir því fagna eigum, af ást og trú til sanns, samt þó hér sakna megum, sællrar umgeingni hans.

8. Heims af ervidi mæddur, aldurdóms